

o muscă mare reușește să scape vigilenței gardienilor și intră în stup. Musca imediat a fost omorâtă. Ne-am convins atunci că intrarea în stup era pedepsită cu moartea. În această privință am citit în urmă o frumoasă observațiune a savantului *Réaumur*. El istorisește că un melc intrase într'un stup. Albinele se neliniștiră și nu știau cum să se scape de acest musafir neplăcut. Nu trecu mult timp și albinele începură să astupe cu ceară gura conchiliei melcului și înțepeniră apoi solid de peretele stupului, casta bietului melc care peri de foame și asfixie în propria sa locuință.

Intr'unul din numerele viitoare voi istorisi și alte nădravăni de ale albinelor.

Alandron.

In țara Cafelei

Note de călătorie.

Vaporul «San-Salvator», plutea pe apa Mării Roșii, sub arzătorul soare al ecuatorului.

Trecusem deja de canalul de Suez și ne apropiam de Aden, țermuind Arabia. — Un comerciant italian, care se ducea la Moka pentru a cumpăra o cantitate oarecare de cafea, îmi ținea tovărășie pe bordul vaporului. Cu politetea lui, mă făcea să nu mă plictisesc de aceia călătorie periculoasă, care adesea ori coastă viața multor oameni, cari nu pot suporta, acele călduri tropicale.

— Vedeți colo, spre răsărit, ca o depărtată ceață ușoară, care se înalță din mare? Îmi zicea arătându-mi direcțiunea cu mâna. Este un deal, în dosul căruia se află Medina, celebra patrie a lui Mahomed, profetul Turcilor.

Ca toate locuințele arabe și acest oraș e format din case joase, cu acoperișuri plate, uniforme și albite cu var; așezate, unele peste altele, par'că ar fi o grămadă de morminte în mijlocul deșertului, care se întinde de jur împrejur imens de mare.

— Și Meca? îl întrebai.

— Meca e mai la sud, în direcțiunea aceasta; și 'mi arată un alt punct pe întinsul deșert, care în depărtare abia se zărea. — Mormântul profetului aduce în fiecare an nenumărați credincioși, în această stagiune.

La Meca, este acum o mișcare ce nimenea nu și-ar putea închipui. Musulmanii se înmulțesc pe zi ce trece și se ceartă pentru o picătură de apă, puțină mâncare și o bucată de pământ pe care să se odihnească...

— Știu, am citit cele ce se întâmplă, — îl întrerupsei. — Lipsa nutrimentului suficient, puțină curățenie, ostenele călătoriei, căldura te-

ribilă, îngrămădirea a atâtei lumi, sunt cauza la teribile epidemii, ce se lătesc repede și ucid cu miile credincioșii, veniți în acel loc cu credința lor fanatică.

— În tocmăi. De acea, când mă voi înapoia, va trebui cred să stau câteva zile la carantină pe bordul vaporului, pentru a se vedea dacă nu e vre-un cas suspect și a împede astfel propagarea boalelor.

* * *

Urmă o mică tăcere, în timpul căreia privii suprafața mării, ușor undulată, care reflecta cu curioase reflexe, razele soarelui.

Deodată tovarășul meu de călătorie exclamă:

— Acum suntem la înălțimea Eritreei: Masaua este colo spre apus.

Mă întorsăi spre punctul arătat. Un simțimânt de stranie melancolie, o durere tristă mă împedecă de a spune vre un cuvânt. Cu imaginația vedeam atâția valoroși, atâția eroi căzuți pe acel pământ, loviți în piept, în față, azeam strigătele lor de durere, urlete sălbătice, rugi către patria depărtată și către rudele iubite și zăream între tăcerea solemnă, coborîndu-se pașeri răpitoare, vedeam sărind bestii feroce pentru a-și face prânzul din cei morți!... Căci acolo s'au luptat soldații italieni și după lupte teribile au fost învinși.

Trimisei sermanilor morți, un salut respectuos și 'mi lui privirea de pe pământul acela atât de nenorocos pentru Italia.

Intr'acea «San-Salvator» s'apropia de strâmtoarea Babel-en-Mandeb. Simpaticul meu tovarăș continuă:

— Peste puțin vom fi la Aden. Veți vedea ce deosebire dintre locuitorii de astăzi și arabii din timpurile trecute! Atâta sunt astăzi de proști, de fanatici, lacomi de aur, leneși și perversi, precum au fost strămoșii lor de puternici, inteligenți, vrednici de a face să progreseze științele și comerțul. Cine ar zice că leneșul fumător, ce stă trântit colo sub stâlpii unui bazar, să fie un urmaș, un nepot depărtat al mândrului, războinicului și puternicului popor mauric, cu sângele arzător ca și soarele pământului său; nepăsător de pericole ca și armăsarul său, ce roade frâul și s'asterne drumului ridicând în urmă-i un nor de praf?

* * *

«San-Salvator» aruncă ancora în portul Aden. Împreună cu alți călători, ne-am propus a face o excursiune peste lanțurile de stânci înalte și spăimântătoare ce se ridicau nu departe de marginea mării. Urcarea a fost grea și obositoare de tot, dar când am ajuns în vârf, o splendidă panoramă ni se înfățișa privirilor. Soarele apunând după munții Hedjaz, lumina aproape orizontal deșertul, astfel că nisipul apărea parcă aprins cu un roșu înfocat.

Până unde privirea putea ajunge, nu se zărea

nici un arbore, nici un fir de iarbă; numai ici și colo în desolata câmpie uscată de tot, apăreau turme de hiene și șacali, ale căror urlete ajungeau până la noi deși slăbite, dar totuși îngrozitoare.

Orașul arab, murdar și caracteristic, era la o mică depărtare. La mijlocul stradei întâlnirăm un arab, cerșetor, care întinsese mâna după obiceii european, pentru a cere milă.

Îi dederăm câteva monede și el pentru a ne arăta recunoștința sa, ne zise în limba arabă, că în Aden oamenii sunt cam chefuiți fiindcă au beut prea mult arack (o beutură fermentată din cocos) în onoarea lui Mahomet și că de aceea este periculos a pătrunde acum în oraș.

Noi eram bine armați și plini de curaj și ne simțiam în stare de a înfrunta orice pericol; de aceea înaintarăm până la cele dintâi case.

La urechile noastre ajungea un sgomot nedeslușit de strigăte răgușite și guturale, unite cu sunetul instrumentului tam-tam. Când ajunserăm în piața principală, zărirăm mulți arabi, amestecați printre alți nomazi, asiatici și africani, de diferite specii, cari strigau și făceau la semne parcă ar fi voit să se bată, pe când în realitate totul se mărginea la o discuție prietenească.

La sosirea noastră se făcu deodată tăcere; am fost primiți cu multe: salam-salam, de bine ați venit și înconjurați de arabi, ce ne ofereau serviciile lor.

Unul ne propunea de a ne întovărăși la cisterne, un altul voia să ne conducă la o cafenea pentru a ne face să gustăm adevărata și celebra Moka.

În acest timp zării într'un colț al pieței un arab de culoare brună arsă, în costum primitiv, legat în jurul capului și la șolduri cu sfori de piele de cămilă.

El ne fixa straniu, pe când copilul, ce îl purta în spate, ne surâdea și bătea din palme. Înfațișarea acelui arab era răutăcioasă și puțin asigurătoare. Îl priveamcu neîncredere, dar curând am fost asigurați de el; — nenorocitului îi fusese omorâtă mama copilului, într'o întâlnire cu trupele engleze și din acel moment el nu mai putea suferi străinii.

* * *

Pentru a continua excursiunea noastră crezurăm de cuviință de a alege zece călăuze dintre acei arabi mai răi și mai periculoși. Știam că arabii asaltau și furau adese-ori caravanele și oamenii, dar se lăsau a fi făcuți bucăți pentru a apăra pe aceia, cari se încredințaseră lor.

Cu asemenea tovărășie, precedați și urmați de copii sgomotoși, trecurăm câteva strade și ajunserăm curând la un acoperiș, sub care un grup de negri se învârtteau și se scuturau în mod straniu, întovărășind jocul cu urlete sălbatice și guturale, cu sunetul *condahului* arab (un fel de tobă făcută dintr'un dovreac gol și o piele de cămilă).

În mijlocul acelui fanatism, siguranța noastră personală era în pericol și de aceea ascultarăm de o călăuză, care ne dete ideea de a oferi cafea tutulor persoanelor de acolo.

Negrul lichid circula curând prin mulțime. Eu chiar am voit să beau nițică cafea, sperând a mă bucura de acel delicat gust al Mokei; dar abia apropiasem paharul de buze și 'l retrăsei repede; căci părea o amestecătură de cărbune, și era amară și desgustătoare.

— Aceasta este oare celebra Moka? întrebai eu desamăgit pe un tovarăș de călătorie.

— El surâse la strâmbătura mea și 'mi răspunse: Tocmai, este moka și încă din cea mai fină. Arabii nu posedă mașini și utensile perfecționate pentru a reduce boabele în pulbere și a prepara ca noi băutura. Ei sfărimă cafeaua într'un vas de piatră sau chiar numai între două pietri și apoi o aruncă în apa fierbinte, fără a o mai strecura.

Acum înțeleg—îl intrerupsei.—Dar pentru ce o beau ei atât de amară?

— Pentrucă n'au zahăr. Și la o mișcare a mea de mirare continuă: Zahărul este un produs de lăuc pentru ei. În această regiune, nomazii, caravanele și poporul beau astfel în lipsă de ceva mai bun, ca și muntenii noștri, cari se mulțumesc cu mălai în loc de pâine.

În acest timp ne aduseră socoteala, în total opt rupii, adică vre-o două-zeci de lei. Cu această sumă, relativ mică, noi oferisem cafeaua unei mulțimi enorme.

* * *

De aci asigurați de acestia ne am îndreptat spre cisternele de apă.

Trecând pe lângă o casă de aparență puțin mai modestă ca celelalte, zărirăm întins pe o rogojină, un bătrân înalt și încă destul de voinic.

Călăuzele noastre, se aplecară respectuoase înaintea lui, care ne salută în felul oriental, punând o mână la frunte și înclinând capul. Era Mulahul, preotul turcesc, care ne ura călătorie bună, cu un vers din Coran, care este adică sfânta scriptură a religiei mahomedane.

Trecurăm înainte mulțumind și ajunserăm la cisterne, cari sunt cu adevărat admirabile. Câte greutăți n'a trebuit să învingă oamenii, pentru a le putea construi în mijlocul nisipului și pământului mișcător! Și cu toate astea sunt de o puternică soliditate, în cât resistă timpurilor de și datează de multe secole, de la începutul primei dominațiuni turcești.

Arabii din Aden n'au altă apă de beut, de cât numai aceea de ploae, și trec chiar câte o dată, doi sau trei ani, fără ca cel mai mic nor să apară pe bolta albastră a cerului.

Atunci suferințele acelui sorman popor devin nespuse. Pentru a se îngriji de apă, e trebuință de a merge chiar până la treizeci de kilometri. Cu câtă nerăbdare e așteptat monsonul, vântul

bine cuvântat, care aduce de obicei uragane teribile!

Și dacă acesta trece uscat și înăbușitor?

Până la anul viitor nu mai sunt speranțe și atunci mulți arabi emigrează; alții rămân și mor, cu acel fanatism musulman, care nu luptă nici odată contra soartei.

* * *

— Cu toate acestea, se întâmplă că într-o zi soarele să fie mai roșu ca de obicei, razele sale să fie mai nesuportabile, câmpia de nisip arde și scânteiază;—îmi zise un tovarăș care mai fusese în acele locuri.—Un vânt ușor la început vine de la sud la intervale neegale. Praful arzător se ridică, marea murmură și să agită amenințătoare: este uraganul care astfel își anunță venirea sa!

Peste câteva ore cerul este peste tot acoperit de nori negrii, cari încăreți de electricitate, se îndesesc unii peste alții, amestecându-se totul cu bubuitul tunetului; — apoi, de odată furtuna se deslănțuește și vântul șueră ridicând munți de nisip. Nu se mai vede nimic, ploaia cade în torente, ce zic!—nu e ploaie, sunt apele unui fluviu, este o cascadă imensă, care inundă pământul!

Putine minute iarăși de liniște, de calmă aparentă, apoi reîncepe pentru a dura cincisprezece zile, câte odată chiar o lună, tot cu aceleași putere și furie.

— Posibil oare?—zisei eu mirat.

— Da, tocmai așa: nisipurile absorb atâta apă, în cât pot alimenta multe locuri. Apoi totul încetează fără de veste, așa că în ajun te duci să te culci cu o ploaie torențială și cerul întunecat, ear dimineata te deștepți cu soarele arzător și cerul limpede și albastru.

Arabii de sigur atunci sunt mulțumiți?

— Să înțelege: cisternele lor sunt pline, și vor conține apă cel puțin pentru trei ani!

* * *

Călăuzele noastre entusiasmă de generositatea noastră, ne invită a primi ospitalitatea într-una din colibe lor.

Coliba arabă e formată dintr'un cort, de formă conică, de pânză grosolană sau de păr de cămilă. Câteva covoare sau rogojini, două sau trei puști, pipe și ciubuce, puține vase de aramă... și un locuitor al deșertului are tot ceea ce îi trebuie pentru a călători cu iuțeală, a se repausa când simte nevoie, să bea, să doarmă, să se distreze; toate lucruri cari formează viața sa, din ziua în care tatăl său i-a dăruit o pușcă, un cal și un cort până în ziua în care îl vor îngropa sub un munte de nisip, cu picioarele îndreptate spre sfânta Meca!

Noi primim lapte de cămilă, berbece fript și *Cuscusa*, care este mâncarea lor cea mai favorită.

Cuscusa să prepară din făină de grâu ameste-

cată cu lapte de cămilă și făcută în formă de globulele. Acestea se pun în apă clocotindă, și apoi se așează pe o farfurie de pământ deasupra focului, pe când se frige berbecele. În urmă să sarează, se pune piper și un fel de stafide, și să lasă să se umfle, ca să aibe o față galbină-aurită. — Noi mâncăram toți căci ne era foame, ne odihnirăm câțva timp, apoi reluăm drumul spre port, călărind pe superbi și majestoși cai arabi, ce ne au fost oferiți de gentilii oaspeți.

Dar la mijlocul stradei, deodată auzim un galop repede și câteva strigăte sălbătice.

— Sunt oamenii lui Mactalah? esclamară unele călăuze.

— Am căzut într-o cursă! — adăogară altele.

— La galop! — ordonă acela care era în fruntea caravanei.

— La galop! — strigară toți, și dând frâu cailor, aceștia s'au pus pe o fugă nebună, urmăriți de arabii, cari voiau să ne prindă pentru a ne lua averea sau pentru a pretinde vre-o despăgubire. Nu câștigam teren, cu toate că caili noștri erau iuți, dar curând ajunsăram la vederea fortului engles și de odată auzirăm că încetaseră de a ne urmări. Le era frică de soldați!

Scăpați din gravul pericol, ce ne ar fi procurat nenumărate suferințe;—veseli în noi înșine, mulțumirăm mult călăuzelor, retribuindule bine, și ne înapoiarăm la palatul guvernului, unde toți ne felicitară de buna reușită a excursiunii.

În ziua următoare, reluăm din nou călătoria pe mare, tot pe «San-Salvator», care acum își îndreptă calea spre Indii, lăsând daparte pământul arab, atât de celebru pentru cultivarea cafelei.

După A. Ferari — Roma. T.-Jiu.

Din „Isprăvile lui Bebe“

Domnule Director,

Miați făcut mare bucurie publicând scrisoarea ce v'am trimis în Aprilie, ceea-ce m'a îndemnat și mai mult să vă scriu din nou despre ce mi s'a întâmplat mai săptămânile trecute.

Numai un lucru aș dori să știu, iubite D-le Director, și anume cum să scap de atâta pârueți, ce mi le aplică tatămeu. Nu miați putea da un sfat în privința asta?

Acuma este supărată foc pe mine și tușa Frosa, care mai zilele trecute mia tras câteva clapse și după aceea m'a luat tata la peptăneală, fiindcă D-lui nu voia să mă creadă ceea-ce îi spuneam eu.

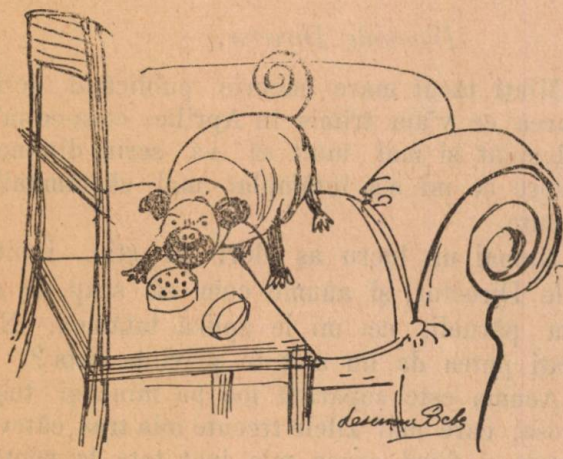
Dar iată cum s'a întâmplat cu tușa Frosa. Domniaei are adică un cățeluș, căruia i zice Bubico, care-i aproape așa de gros ca și D-niaei și are o voce răgușită și de câteori mă simte pe lângă el, Bubico — deși nu iam făcut nici un rău — mărăe

mereu și latră. De aceea nici nu-l prea am la inimă.

De altmintea eu sunt bun prieten cu toți câinii și tușa Frosa de altmintea iubește pe Bubico al D-sale foarte mult, îl hrănește numai cu mâncări bune, păcat de ele pentru o așa rablă, ba îl mai tratarisește și cu ciocolată și bomboane și eu pleznesc de necaz că tușa nu'mi dă și mie astfel de bunătăți, decât foarte rar.

Moș Tănasă, după cum ști este vizitiu la cumnatu-mieu și prietenul meu cel mai bun. D-sa spune mereu, că astfel de mâncări dulci nu's bune pentru câni, căci capătă jigodie și a auzit D-lui dela un pădurar bătrân și pățit, că astfel de câni grași și lacomi nu se pot curarisi decât lăsându-i să flămânzească. Spre acest scop trebuie închisi într'un coteț, să li să pună trei pere de molid și să-i ții acolo

până ce leau mâncat, astfel slăbesc și să în-sănătoșează.

Acest lucru am voit să fac și eu cu Bubico al tușii Frosa, fiindcă vream binele cățelului și al tușii. Nu știam însă cum să fac, căci tușa nu trebuia să știe nimic de tratamentul acesta, iar dacă apucam pe rabla tușii ea săria la mine și mă mușca de degete.

Dar odată tot l'am prins. Tușa lăsase din întâmplare o cutie cu pilule pe un scaun lângă sofa pe care zace Bubico de obicei. D-sa suferă adică de insomnie și ca să poată dormi ia regulat niște pilule mari, cari sunt învelite în ciocolată, căci almintea ar avea un gust foarte amar și în pilulele astea este ceva, care face somn. Cum tușa Frosa într'o după amiază își făcea somnul ei obicinuit, vede Bubico ciocolata, să arunce asupra ei lacom cum este și a mâncat'o toată, iar după un sfert de ceas zăcea ca mort; firește că era numai amețit.

Atunci îl apucai fără frică, îl vârâi într'o cutie, în care își ținea tușa Frosa pălăriile și

il dusei într'un șopron, ce avem la via noastră delângă oraș. Acolo îi așternui niștele paie drept pat pusei 3 pere de molid și o farfurie cu apă. Ca să nu fugă l'am legat cu o sfoară de un par.

Domnule

Director, n'ai crede ce a apucat'o pe tușa Frosa, când a văzut că Bubico a D-ei nu-i nicăiri. Cred că dacă aș fi murit eu, tușa n'ar fi plâns așa de amar după mine, cum plângea după Bubico. S'a dus pe la poliție, a alergat încolo și înapoi, a întrebat toată lumea dacă n'a văzut pe Bubico, a publicat chiar prin ziare, că dă o bună recompensă celui ce îl va aduce viu sau mort, — și dacă eu aș fi fost un copil rău ușor puteam să câștig recompensa — dar Bubico firește ca 'n palmă. Ori cât de rău îmi părea de tușa și de supărarea D-ei, eu tăceam tăcerea mortului și aș-

teptam terminul când Bubico să va tămădui, căci voiam binele lui. În fiecare zi după amiază, când terminam cu școala, mă furișam la vie să văd cum îi mai merge. Trei zile dearândul Bubico al tușii urla, hămăia și să smâncea de sfoară, când mergeam pe la dânsul, dar perele de brad nu le atinsese, bea numai apa pe care i-o aduceam în fiecare zi proaspătă într-o sticlă.

Tușa Frosa să pusese pe fel de fel de gânduri când găsi cutia goală și crezând că Bubico a lăcomit prea tare la ciocălată s'ar fi tupilat în vr'un unghet de frica pedepsii pe care o merita sau ar fi turbat din pricina otrăvii din ele.

Ziua a patra era o Duminecă când n'aveam cursuri. După ce eșii dela biserică o tulii iarăși la vie, la Bubico și'l găsi în adevăr prăpădit și istovit, așa că

mă înspăimântai și hotărîti ca îndată după amiazi—când tușa Frosa își va face moțaiala—să-i dau libertatea. Apa, care i'o adusesem o bea cu plăcere, perele de molid însă rămăseră tot neatinse. Slăbise bietul Bubico foarte mult și prin urmare tratamentul își ajunsese scopul.

Mă înapoiai peste câmp, pe lângă un mic heleșteu în speranță, că voi mai găsi vr'un animal acuatice pentru colecția de naturale și iată că în adevăr observai doi șerpi mici, negrii, de cari nu mai văzusem. Ei se lungiau și să strângeau repede în toate direcțiunile. Firește că îi prinsei numai decăt, îi vărâi în sticla, în care dusesem apă lui Bubico și apoi o băgai iarăși în buzunar.

Când sosii acasă era tocmai gata masa și trebui să mă grăbesc. Iute mă răpezii în odaia de dormit a tușii Frosa, unde de dimineață văzusem un lighean pe jumătate cu apă, aruncaii șerpilor mei într'ânsul și îl împinsei într'un colț întunecos.

După masă să retraseră cu toții ai noștri să se odihnească puțin, iar eu plecai răpede la vie cu gândul să aduc pe Bubico acasă. Pe drum întâlnii doi camarazi de școală, care firește că nu trebuia să știe nimic de daravala cu Bubico și din poveste în poveste am întâr-

ziat, astfel că nu mă puteam înapoia așa de iute, până a nu să scula tușa Frosa, lucru de altfel foarte neplăcut pentru mine.

Bubico devenise blând ca un mieluleș și îmi urmă, vesel că a scăpat din prinsoare, dar totuși să uita la mine cu neîncredere. Dacă n'ar fi slăbit așa de tare din cauza flămânzirii, de bună samă ar fi luat'o înainte, lucru ce miar fi convenit foarte bine.

Dacă aș fi știut însă ce să întâmplase acasă în timpul absenței mele, de sigur n'aș fi dat așa de răpede pe acasă.

Tușa Frosa începuse a face o cură de apă rece a lui Knaip și în fiecare zi, după ce isprăvea cu somnul de după amiazi, lua o baie de picioare și spre acest scop pusese de dimineată apă în ligheanul în care eu aruncaii șerpilor mei. Firește, că eu nu știam pentru care scop era ligheanul acela cu apă.

Bubico rămăsese mult înapoia mea și când sosii eu în casă mă speriai grozav văzând pe tușa Frosa sărind și tipând prin odaia D-ei cu picioarele goale cu haina ridicată și șerpilor mei ținându-se cu putere de călcăiele D-ei.

Tata și mama nu eșisera încă din odaia D-lor, numai bucătăreasa și fata din casă și Tănasă săriră când începu tușa să țipe și strige să aducă doctorul.

Moș Tănasă însă îi zise: „Nu vă speriați coconiță Froso, că is numai niște lipitori și nu fac rău nimănui, cel mult pișcă nițel ca un purece și tare 's bune pentru slobozit

sângele cel rău. — Smarandițo ean adă iute nițică sare să presărăm peste ele și odată or cădea jos“.

Tușa Frosa însă nu se liniști, mereu sărea și țipa, lucru ce mi să părea foarte comic și mai ales când auzii pe Moș Tănasă pomenind de sare nu miam mai putut ținea râsul, căci îmi adusesem aminte că pe când eram mic îmi spusese cineva, că dacă pune omul nițică sare pe coada unui porumbel sau al unei alte păsări numai decât să lasă ușor prinsă și gândii că Moș Tănasă vrea numai așa să o poarte cu vorba pe tușa Frosa și de aceea râsei. Tușa însă crezu că râd de D-ei și de oarece mă găsiam aproape de D-sa ear D-sa foarte furioasă cum era îmi lipi o flească așa de grozavă peste obraz, că aproape eram să cad la pământ. În acea clipă iacă apare și Bubico, care să vede că găsisese ceva de ros în drumul lui de întârziase și mai căpătase putere, sări lătrând pe lângă picioarele mele și mi rupse pantalonii cei noi de sărbători.

Smarandița sosi și ea cu sarea. Moș Tănasă presără lipitorile cu sare adecă șerpilor și nu mă putui îndestul mira cum în adevăr să deslipiseră numai de cât de picioarele tușii Frosa și începură a să strînge. Atunci a venit tata și mama, iar tușa Frosa veselă c'a scăpat de lipitori și și-a regăsit pe iubitul D-sale Bubico să rezezi la el, l'a luat în brață și sărutându-l să plimba mulțumită prin oadiă.

Tata însă crezu că eu aș fi pus cu intenție lipitori în lighian ca să supăr pe tușa Frosa și pentru asta am primit recompensa

obicinuită din partea D-sale.

Noroc numai că nu bănuise, că tot eu am fost pricina dispariției lui Bubico, căci atunci de bună samă recompensa ar fi fost și mai cu măsură. Fericitul de Bubico însă a fost în schimb bine răsplătit cu prăji-

turi, carne și haisevirșt deși îmi rupsesse pantalonii. Ei, D-le Director, vă rog judecați

D-voastră dacă asta e dreptate?

De acea vă salut cu dragoste.

OCTAVIAN (zis de «unii» și Bebe).

P.S. Vă rog nu uitați ami ilustra scrisoarea pentru care vă trimit desemele alăturate făcute tot de mine.

Amintiri din copilărie

(urmare)

Cu scrisul însă era altceva. La acesta vedeai imediat sporul, vedeai cu ochii cum rămăneau din condei literile pe tăbliță, când copiam câte o pagină două. Și ce mai crăcănate și încovrigate erau unele litere, spre exemplu K, r, s, și z, unele

parcă erau soldați cu puști și cu baionete și toate la olaltă parcă ar fi fost regimente de soldați. De multe ori îmi părea rău să le șterg cu buretele. Dar în orele de scris aveam câte o dată supărare. Intr'o zi pe când prietenul meu Muică, care nu prea era artist în scrierea literilor și îi mai plăcea să facă soldați și alte caricaturi, învățătorul îi făcu observațiunea, că scrie rău, că literile parcă le ar fi făcut o rață cu labele, — condeiul meu de peatră, pe care îl așezasem lângă tăbliță începuse să rostogolească pe bancă și căzu pe podeala rupându-se în bucăți.

Ah! condeiul meu cel frumos, învelit în hârtie colorată, pe care îl primii ca dar de Crăciun dela tata, cu care scriam așa de bucuros s'a rupt și mă gândii în acel moment că s'a isprăvit cu scrisul. Aproape plângând culesei de pe jos bucățelele și încercai a le lipi, dar în zadar. Muică văzându-mă cu ochii plini de lacrimi spuse d-lui învățător ce mi s'a întâmplat, iar d-sa apropiindu-se îmi zise, că nu trebuie să plângă un scolar pentru un condei, și că se poate scrie și cu un condei rupt. Atunci d-sa luă două pene de gâscă le tăia și puse în fiecare câte o bucată de condei zicându-mi: iacă acum ai două condee și să scrii mai frumos ca până aci. Era un fel de mângâiere în aceste vorbe, deși nu deplină pentru mine.

Muică după cum spusese nu era artist în scris, cu atât mai bine însă știe să socotească. El era adică cel mai bun matematic și la ori ce întrebări din aritmetică el era cel dintâi, care ridica degetul — adică degetul arătător și mijlocasul — și de multe ori i se ura bietului Muică ținând degetele sus până începea unul sau altul să le ridice pe ale lor. Un timp mă ținui eu de dânsul în ridicarea degetelor, dar nu mult, fiindcă de obicei răspunsul meu nu era cel adevărat.

Cum socotești tu, mă Muică așa de repede — îl întrebai odată, după ce observai că mereu dam greș cu socoteala mea.

«Bagă de seamă! Uite așa gândesc eu — și îmi arată mersul socotelei, firește că rezultatul era pentru mine lucrul principal și eu nu aveam în adevăr nici un folos de spusele lui.» De acum înainte o să socotim totdeauna împreună — zisei eu — și el răspunse: bine, așa să fie! Lui de sigur că i-a prins bine acest exercițiu, mie însă nu și dacă n'ar fi dat de veste d-l învățător

de această șmecherie ar fi fost și mai rău de mine.

Ei acum să vă spun, cari oare îmi plăceau mai mult la școală. Erau oarele când d-nul învățător ne spunea istorioare frumoase din istoria biblică. În aceste oare vorbea altmintre ca în celelalte, noi ascultam în cea mai mare liniște, așa că nici cu picioarele nu mai bălăbăneam, căci d-nul învățător ne spusese în cea dintâi oară de istorie biblică, că astfel de istorioare ne învață despre lucruri sfinte.

Aceste vorbe ni le tipărisem bine în minte și de aceea era o liniște ca în sfânta biserică.

Nici unul dintre noi nu auzise până atunci cum fusese «întru început». Trebuie că era totul foarte întunecat și negru, pustiu, peste tot apă, soare și stele nu erau pe cer în acea noapte vecinică! «Și duhul lui D-zeu se purta peste ape» — spuse d-nul învățător. «Și luminează în întunec se arată»... — «Luminează să se facă». «Era lumina cea adevărată, care luminează pe ori ce om». Cum lumina lumina acea și cum trebuie că străluciau razele pe acele ape nesfârșite! — ne inchipuiam noi.

Și iarba, care crește astăzi prin grădina noastră, și pe aceasta tot bunul nostru creator a lăsat-o să răsară, și florile, pline dimineata de roua cea răcoritoare a creat-o tot D-zeu într'o luminoasă dimineată din vremea creațiunii lumii. Toate dânsul le-a făcut; și vrăbiuța de prin copaci și vaca noastră cea brează, și șoricelul cel fricos și pe Grivei al nostru, — toate să trag de la începutul lumii și sunt create de Dumnezeu.

Și pe om l'a creat D-zeu mai pe urmă, l'a făcut din lut și i-a suflat duh dumnezeiesc. Și cei dintâi oameni trăiau într'o grădină frumoasă căreia îi ziceau rai sau paradis. Ce frumos trebuie că era raiul acela, mai frumos de cât grădina boerului din satul nostru. Din toți pomii puteau mânca cei dintâi oameni fructele lor, numai din unul nu. De bună samă trebuie că era acolo mii și mii de pomi, dar mărul cel oprit era în mijlocul grădinii și D-zeu i-l arătaseră bine; ei! cum tocmai din acesta trebuia să rupă mărul binelui și al răului și să-l mănânce Eva și să-i dea și lui Adam, lui Adam, care era bărbat și ceva mai în vârstă decât Eva și ne minunăm noi cum s'a lăsat el dus în ispită de Eva. Eu n'ași fi făcut lucrul ăsta

odată cu capul, dacă ași fi fost în rai. Și apoi să se lase Eva înșelată tocmai de un șarpe, cum spunea adică ea! Cum se poate un om să se ia după un dobitoc așa de urăcios și de rece, cum este șarpele! Fi-rește că în rai șerpilor nu erau înveninați, după cum ne spunea d-nul învățător, dar șarpele e tot șarpe și eu nici în rai nu m'ași fi apropiat de el. La început nu știam dacă eu ași fi alungat din rai pe oamenii cei dintâi, dacă ași fi fost în locul lui D-zeu; d-nul Crișan însă ne spusă că asta ar fi fost căderea și păcat și de aceea trebuie noi oamenii să murim cu toții. De bună samă așa trebuie să fie, nu mai rămâne nici o îndoială: dacă n'au ascultat și au păcătuit o și meritau.

D-nul învățător ne arată o icoană cum a gonit D-zeu din rai pe Adam și Eva, cum trebuiră să-și agonisească cele trebuincioase vieții în sudoarea feței și cum steteau la poarta raiului doi îngeri cu paloșe de foc spre a o păzi și a nu-i lăsa să intre iarăși acolo.

Nu fură multă vreme cei dintâi oameni pe pământul nou creat și câte supărări nu făcură ei prea bunului D-zeu. Si ce urmă de aici? Istoria lui Cain și Avel. Ah! ce tristă și grozavă era, istorioara aceasta. Cain cel rău omoară pe Avel cel bun. De bună samă Avel era un om bun și evlavios, căci el era cioban și nu de mult văzusem că ce buni sunt ciobanii cu oile și mieluseii lor. Văzusem adică pe ciobanul al bătrân, Stanciu, de la boerul din satul nostru, când venea de la pășune cu oile, cum aducea în brațe un mieluşel și după el venea oaia. Mieluşelul obosise sărăcuțul și ciobanul îl purta parcă era un copil mic. De bună samă și Avel a fost tot așa un cioban milos și bun...

De altmintrea o duceam bine cu scoala, dar d-l învățător devenia din ce în ce mai palid, tusa îl supăra necurmat și într-o zi când ne strânsesem la școală de dimineață ni se anunță că astăzi nu se țin cursuri, căci d-l Crișan este foarte bolnav. Deoparte ne bucuram că azi nu e școală, de altă parte însă ne întristaram că d-l învățător este bolnav. Așa plecarăm cu toții acasă. În zilele viitoare țin școală un domn tânăr, care însă nu era așa de bun cu noi ca d-nul Crișan.

Intr-o sară tata fu chemat repede la d-nul Crișan și după vre-o două ore să înapoia trist spunându-ne că iubitul nos-

tru învățător a încetat din viață. Toți ai noștrii precum și eu am plâns amar. Trei zile de vacanță au fost adică trei zile de tristețe pentru noi scolarii și pentru întreg satul. În dimineața următoare m'am furișat în curtea școlii crezând să mai pot vedea pe iubitul nostru dascăl, dar tot mă sfii să intru în casă. Înainte de amiază s'au scos băncile, tabla și masa din clasă și l'au așezat acolo, unde aproape treizeci de ani a învățat sute de copii.

În ziua a treia, a înmormântărei, ni s'a dat voie și nouă copiilor să-l vedem. Era îmbrăcat într-o haină neagră. Imprejur era în adevăr o liniște mormântală. Liniștită îi era fața, precum i-a fost și în viață. Atunci mi-am adus aminte de vorbele d-lui Crișan «că noi oamenii trebuie să murim» și acum îi venise rândul d-sale. «Din lut a făcut D-zeu pe om» ne spusese odinioară și acum iubitul nostru învățător zăcea în cosciug și eacă îndată îl vor duce la cimitir și în mormântul lui se va preface iarăși în pământ.

«Ce suflet bun avea d-nul Crișan»—auzii spunând alături de mine o femeie bătrână—«și ce mult își iubea scolarii!» «Da, și ne-a învățat de toate și carte, și grădinarit și chiar stupăritul»—adaose un bărbat ca de vre o patru-zeci de ani, ce stetea alături cu capul între mâni. În jurul cosciugului erau o mulțime de părinți de ai scolarii, și mulți din ei plângeau. Eu nu mai putui sta în odaie, căci mi se umplură ochii de lacrimi și de aceia plecai repede afară și mă ascunsei lângă gard. Apoi auzii un cântec jalnic, preoții făcură rugăciunile și plecară cu toții spre cimitirul satului. Earăși se făcu liniște în jurul meu. Băncile stăteau, ca și eri prin curtea școlii, alături cu masa d-lui Crișanu. Înaintea ușii școlii zăceau presărate pe jos flori călcate de oamenii, cari conduceau mortul și numai frunzele plo-pilor bătrâni tremurau de zefirul tainic ce adia. Atunci trecu pe stradă prietenul meu Muică, care ca și mine trebui să rămână acasă. Georgică!—zise el—nu știu cum, dar tristă mi se pare ziua de astăzi. Bunicu mi-a dat un pumn de prune uscate să rămân acasă. Vino la noi să ne jucăm cu Ionel și Vasilică de-a îngropatu de care nu ne am jucat încă nici odată. Am plecat. Ne am întâlnit cu conscolarii noștrii, și după ce am mâncat prunele ne am jucat de-a «îngropatu».

MESERIASUL

(Urmare)

„Tot omul să se întindă cât îl ajunge straiul“, zise bătrânul zidar, și după ce le-au judecat și cumpănit toate, atunci își poate da și tatăl judecata hotărâtoare. — Drept aceea dăți jos gulerul și sabia și încinge sortul de piele!...

Mama plângând, conduse pe Kaspar în odaia lui și-l îmbrăcă cu un surtuc vechiu. Pedelul însă să reîntoarse după amiazi la Saalheim și mijloci ca tânărul să fie liberat cu cinste de la școală.

Pe când Kaspar intră ca ucenic mai întâi la tatăl său, după aceea la un alt maestru zidar dintr'un oraș mai îndepărtat și trebuia să lucreze bărbătește cu ciocanul și mistria, pedalul puse mâna pe toate scrisorile prietinelor studenți, adresate lui Kaspar. Acestea conțineau amintiri din timpurile vesele când erau împreună în liceu și îl rugau să le urmeze în curând. Fiindcă însă nu primeau nici un răspuns, pentru că pedalul ardea toate scrisorile, acestea sosiau tot mai rar, în fine încetară cu totul. În chipul acesta s'a desfiat orice legătură dintre Kaspar și tinerii conți. Aceștia nu mai întrebă, în sfârșit, de prietinelor lor de școală, care prin tăcerea lui se arăta atât de nerecunoscător și se părea că au și uitat de el.

Trecură astfel mulți ani la mijloc. Conții ocupau deja funcțiuni de stat însemnate, cel mai bătrân la ambasada unei curți streine, cel mai tânăr în armata suveranului său.

În timpul acesta moare bătrânul conte și frații trebuiau să ia în posesiune moșiile părintești. Dar, un războiu ce izbucni, pustii orașe și sate căzând pradă flăcărilor... castelul strămoșesc al contelui Hornstein încă fu prefăcut în ruine. Încetând războiul, frații se întâlnesc la moșia părintească. Indurerați privesc la zidurile afumate, cari sute de ani au fost martori credincioși ai unei fericiri familiare și au adăpostit și copilăria lor cea veselă. Amintiri dulci din copilărie plutiau d'asupra mormântului părinților lor, ca niște umbre pline de jale. Și întocmai ca rânduneaua, care zboară sperioasă și tristă în jurul cuibului ei sfărâmat, și iară se întoarce la el, cu toate că trebuie să-l părăsească, astfel frații tăcuți, umblau printre zidurile arse și nu se puteau depărta de locurile scumpe inimii lor.

În sfârșit însărcinată pe vechiul castelan, un om credincios, să aducă la îndeplinire hotărârea lor, ca pe locul unde a stat vechiul castel să se zidească altul nou, și spre acest scop iau zis castelanului să aleagă arhitectii și maistrilor cei mai vestiți, căci ei cuprinși cu afacerile lor și îndepărtați, nu se vor putea reîntoarce aici, până ce castelul nu va fi gata.

Conții pleacă la posturile lor, iar castelanul își dă toată silința a împlini ordinul după cea mai bună chibzuință a sa.

Trecură trei ani. Conții petrecură în alte țări,

unde văzură multe lucruri mărețe și frumoase, când iară le sosește știrea dela castelan că zidirea castelului este gata. Ei n'au putut rezista dorului lor și hotărâră a se reîntoarce la moșia părintească, își cerură concediu și, în cele din urmă, după o călătorie îndelungată, într'o sară senină de vară, se urcară de la stația din urmă, într'o trăsură. Cu cât se apropiau mai tare de locul copilăriei lor cu atât mai grea li se părea răsufarea în dorul lor de a sosi mai repede. Soarele era la sfînte, când trăsura, trecând prin sat, coti în aleea cea mare de tei, care conducea la castel. Tocmai pe vremea asta sosiau ei acasă și când veniau altădată dela școală și cercetau pe părinți... colo, de la scaunul de piatră, din mijlocul aleei, de unde zăria castelul, totdeauna vedeau mai întâi ferestrele cele mari strălucind în razele soarelui ce apunea... iar acum ce vor găsi ei astăzi aici!?

Dar, cine poate descrie mirarea lor când, ajunși la scaunul de piatră, văzură aceleași ferestre strălucind la lumina soarelui ce apunea și apropiindu-se li se prezintă vechiul castel întocmai cum era și înainte vreme cu particularitățile lui cele mai neînsemnate, încât credeai că e numai reparat nițel. Iarăși intrară prin poarta cea veche în curtea largă a castelului... din poarta obișnuită iară le eși înainte bătrânul castelan. Vestibulul arcuit, scările luminoase, coridoarele înalte, toate erau cele de mult cunoscute. Frații uimiți se țineau de mână și mergeau din cameră în cameră... pretutindenea aflară odăile vechi, prietinoase... alergară la aripa castelului, în care de altă dată locuise tatăl lor, dar și aici găsiră iarăși numai întocmirea cea veche, nici chiar cabinetul rotund, camera de lucru a tatălui lor, lângă sala cu bibliotecă, pe care o venerau ca pe un lucru sfânt, nu lipsia cu lumina ei magică. De aici se duseră la partea dindărăt a castelului dar și aici, din sala mare a grădinei, locul de jocuri din tinerețea lor, hale largi se deschideau în spre grădină... Frații, mișcați până la înduioșare, se îmbrățișară și nu puteau scoate nici o vorbă. Bătrânul castelan sedea lângă ei cu mâinile încleștate și plângea.

«Moșule!» strigă în sfârșit contele cel mai în vârstă, și întinse castelanului mâna: «Aceasta este opera ta!» Tu ai făcut ca vatra părintească să resară din mormântul său! Cum să-ți mulțumim?

Castelanul însă clătină din cap și zise; Nu eu, ci meșterul zidar, pe care l'am adus aici din oraș, ca pe cel mai vestit, a săvârșit toate lucrurile așa cum le vedeți. El a făcut planul castelului și eu, cu mirare am recunoscut într'însul icoana vechiului castel ruinat. A zidit noul castel ca și când el ar fi zidit și pe cel vechiu, cu sute de ani înainte. Dar iată vine și maestrul.

În sală intră un bărbat chipș și frumos. Fața lui sănătoasă și senină era înegrită de soare și peste mijloc era încins cu un sort de piele. El salută pe conți și când aceștia îl întrebă, cum a fost cu pu-

tință să se reconstruiască castelul tocmai în starea lui de mai înainte, răspunse:

«Eu posedam o schiță a castelului, pe care o făcusem în vremile cele bune din tinerețele mele și acolo, unde aceasta nu era complectă, mă ajută icoana castelului, care o păstram neștearsă în sufletul meu».

Conții se mirau și întrebară cum îl cheamă?

«Eu port un nume vechiu», răspunse el, poate că vă mai aduceți aminte de el. El stă deasupra porții din Saalheim.»

«Kaspar Weit! este cu putință? Kaspar Weit!» strigară frații deodată și pe fața bărbatului recunoscură trăsăturile amicului lor din tinerețe, iar când le întinse palma plină de bățături, conții cu bucurie își întinseră pe a lor și pe prietenul lor, pe prietenul iubit de odinioară, — care ca un harnic maestru zidar, iarăși le-a zidit căminul străbun — îl strinseră cu drag în brațele lor.

Kaspar le povesti apoi cum l'au desbrăcat de hainele de student și l'au făcut ucenic de zidar cu câtă muncă a trecut preste anii de ucenicie, și cum a petrecut ani mulți în călătorii, a văzut lumea, și-a adunat o mulțime de experiențe și, fiindcă prin cunoștințele sale de școală întrecea cu mult pe cele mai multe calfe, aproape pretutindenea a fost bine primit; de un maestru, a fost recomandat și trimis la altul și unde trebuia să se zidească o clădire mai însemnată, de acolo Kaspar Weit nu putea lipsi. În sfârșit s'a reîntors în patria sa, s'a stabilit ca maestru în capitală și în curând și-a câștigat încredere și a fost însărcinat cu diferite lucrări.

Astfel stau astăzi cu totul pe altă treaptă, de cum visam odinioară în tinerețele mele, continuă dânsul, dar sunt mai fericit și mai mulțumit aci, decum aș fi fost vreodată în cariera la care mă ademenea mândria și deșertăciunea. Maestru de zidar, adevărat că rareori poate intra în camerele conților și a baronilor, dar el le construiește palatele cele mărețe și în fiecare sară se întoarce mulțumit la locuința sa, unde îl primește o soție bună și copii sănătoși. Sărăcia și bogăția trec ca niște unde prin lume, și se schimbă ca ziua cu noaptea; maestrul îndemănat înăsa își găsește întotdeauna pâinea, oamenii nu se pot lipsi de el, de acea meșteșugul este într'adevăr plug de aur. Dacă aș fi studiat, aș sta înaintea voastră, cel mult ca om numai pe jumătate făcut pentru că aveam puțin talent, poate că atunci, la ruinele acestui castel, v'aș fi ținut numai o predică de mort... aș fi plâns. Astăzi însă am zidit din nou castelul; ceeace a simțit inima și a iscodit fantasia, au săvârșit mâinile și dacă acum, cu starea și rangul sunt departe de voi, totuși pot păși în fața voastră, pentru că cel puțin, într'una nu mă deosibesc de voi, căci și eu îmi împlinesc chemarea cu destoinicie, ca voi. Prietini din copilărie, se despărțiră. Fiecare se duse la afacerile lui, dar în capitală se în-

tâlnea des, pentru că conții invitau pe Kaspar Weit la toate sărbătorile lor familiare și cu ocazia aceasta îl recomandau celorlalți oaspeți ca pe un iubit coleg de școală, și ca pe reconstructorul dibaciu al castelului lor străbun. Uneori îl cercetau ei înșiși la locuința sa, conversau cu acest bărbat înțelept despre lucrurile săvârșite de fiecare în specialitatea lui și sara de multe ori luau cina în casa ospitalieră a maestrului, unde soția sa îi primea în cercul copiilor și al calfelor și-i ospăta cu plăcere.

În curând oamenilor nu li-se mai părea lucru extraordinar, când vedeau pe conți umblând braț la braț cu bravul maestru zidar Kaspar Weit.

Trad.

N. Petra-Petrescu.

MĂ FAC ȘI EU ȘIMIST TATĂ!

Istorieară

— Tu nu știi ce am aici Radule?

— Eh! O sticlă și atâta tot

— Ba! Mai e ceva și în sticlă, zise Dănel.

— Ai tu ochi mai buni. Eu nu văd nimic.

Și Dănel năcăjea pe Radu cu o sticlă mică, care părea goală și numai la vârf era astupată cu o hârtiță legată strâns în jurul gâtului.

— Eu am aci foc! zise încă Dănel.

— Da foc! Eu nu văd nici fum, nici flacără.

— Vrei să vezi, așteaptă numai.

El să duse repede de luă un chibrit și aprinzându-l îl ținu deasupra hârtiei de la sticlă, fără a-l apropia de dânsa. Care nu fu mirarea lui Radu, când văzu o flacără puțin gălbue, care ardea în continuu, fără ca hârtia să se aprindă.

— Spune-mi și mic Dănel, ce-i asta?

— E cam greu pentru tine să știi Radule.

În sticla asta eu am un gaz, care nu se vede, cum e și aerul. Îi zice *hidrogen* și gazul acesta arde, dacă îi dai foc.

— Dar bine cum se face, că hârtia nu arde.

— Apoi vezi gazul acesta este foarte subțire și el trece prin hârtie, cum trece apa prin sită, așa că el se aprinde, după ce ese din hârtie.

— Și de unde îl ai? Cât ai dat pe el?

— Ei Radule, asta nici nu știu cât costă. Dar o să întreb eu... Eu îl am de la școală, căci profesorul ni l'a făcut înaintea noastră și eu am dat 10 bani servitorului, care mi-a umplut sticla pe ascuns.

În timpul acesta peste copii dăde tatăl lor, care dojeni pe Dănel, că a cumpărat pe servitor și că nu e bine ca el să umble cu asemenea lucruri, că e încă mic și poate să i se întâmple vreo nenorocire. Dănel însă asigură, că face cum a văzut pe profesorul său și că știe să umble cu hidrogenul. El luând batista, înfășură gâtul sticlei și flacăra se stinse.

— Tu o să ajungi mare chimist Dănel, îi zise tatăl.

— Să știi asta! Nici o materie nu-mi place mai mult ca chimia.

— Mă fac și eu șimist tată, zise și Radu.

— Las că te fac eu mașinist, răspunse râzând tatăl

Alandron.

Cestiuni și probleme de rezolvat

1) Care este numărul, care mărit cu 5 sau mărit de 5 ori să ne dea același rezultat? (Propusă de elevul I. Staia—București.)

2) Să se demonstreze că diferența a două

numere formate din aceleași țifre însemnătoare, este totdeauna divizibilă cu 9

De ex: $825 - 258 = 567$; $567: 9 = 63$.

3) Care sunt metalele, care se contractă când le topim. (Propusă de elevul Mircea Radu).

4) La prepararea acidului azotic se știe că se descompune la căldură un azotat alcalin prin acid sulfuric. De ce în industrie se întrebuintează mai mult azotatul de sodiu de cât azotatul de potasiu?

(Propusă de elevul N. Nicoreanu.)

5) Unei persoane îi cade din mână un diamant, care se sparge în două bucăți. Disperarea momentană a acelei persoane dispăre aproape, când constată că cele două bucăți sunt perfect egale. Avea un motiv să se consoleze?

6) Să se simplifice expresiunea :

$$\frac{x \sqrt{x+y} - \sqrt[3]{x^3 y} - \sqrt[6]{x^3 y^4}}{x \sqrt{x-y} + \sqrt[3]{x^3 y} - \sqrt[6]{x^3 y^4}}$$

Ioan Dumitriu liceul Traian.

7) Să se arate că ori care ar fi n expresiunea

$$36^n + 18^n - 3^n - 6^n$$

e divizibilă cu 45.

Ioan C. Dumitriu liceul Traian.

8) Să publică concurs pentru următoarea compoziție:

«Răurile sunt drumuri mobile». Se va arăta cum poate merge cineva dealungul unui râu de la izvorul lui până la Dunăre (Oltul, Siretul, Prutul, Argeșul, Jiul sau Mureșul, Someșul de la isvor până în Tisa). Se vor arăta afluenții, orașele ce ating, amintirile istorice din localitățile din jur și principalele produse a acelor localități. Lucrarea cea mai bună se va premia și dacă va fi însoțită de fotografii... se va publica. Lucrările se vor trimite până la 15 Noembrie.

9) Un alt concurs: «Care este călătoria cea mai plăcută ce ai făcut și v'a procurat pe lângă plăcere și foloase. Povestii și descrieți impresiile ce ai avut». Lucrările să vor trimite până la 1 Noembrie. Cea mai bună se va premia.

Iubiți tineri, faceți propagandă cât mai întinsă pentru „Amicul Tinerimei” și răspândiți-l cât puteți printre prietenii și cunoscuții voștri.

Convorbiri cu tinerii noștri abonați

Victoria Ciobanu. Scrisoarea și carta postală ilustrată au sosit, pe aceasta am așezat-o în albumul nostru de cărți poștale. Din scrisoare reproduc anecdota trimisă: (La masă). *Mama.* Dacă un arap ar cădea în Marea roșă ce se va întâmpla cu el? *Lenuța.* Se va văpsi roșu. *Mama.* Tronc Lenuța! Tu nu gândești nici cât o găină (Apoi mama îi explică că nu se poate așa ceva — dar Lenuța nu vrea să o creadă).

În urmă se servește la masă budingă cu dulceață de smeură. Lenuța introduce degetul în dulceață și ridicând triumfătoare degetul zice: «Uite mamă, vezi că se vâpșește roșu!»

Aurel Ghițescu. Massa pentru hectograf sau polyraf se face în următorul mod: se iau 100 grame gelatină și se înmoaie în 235 grame apă. Apoi se adaugă la această gelatină disolvată în apă 830 grame de glicerină, se încălzește totul într-o oală de fer smălțuită amestecând mereu cu un băț, până a devenit homogenă și încă caldă se toarnă massa în forma sau cutia de tinichea. Dacă voești să se păstreze massa timp îndelungat i se adaugă câteva picături de acid salicilic.

DIN CARNETUL SECRET AL PORTULUI DE GIMNASIU

PĂȚANIA LUI BECE

Domnul Becce simigiu
Plăcintar din Târgușu
Auzind că la Piție
Să ține-un bălciuleț mic
Și-luă tava cu gogoșele
Și hai, să plece cu ele
Drept la bălcu din Piție,
Că doar nu i-a fi nimic,
Ci din contră o să vândă
Marfă multă și mărunță,
Ea cu bani ce-o apuca
O să caute-a cumpăra
O tavă mai potrivită
Că prea este ruginită
Tăvișoara lui de-acum
Cu care pleacă la drum.
— Măna Becce, cale lungă
Pân' la Piție să ajungă.
Cum trecea pe lâng'o baltă
Se pomeneste deodată
Că-i sare 'n cale-un broscoi
Și că-i cere un brânzoi
Becce: „nu”, că „vai de mine
Că sunt mai sărac ca tine,
Tu ai în baltă ce bea
Ea eu, vai de mama mea
De ți-oi da ție-un brânzoi
Rămân numai eu vr'o doi”.
Ea broscoiu nici de cum
Nu vrea să plece din drum,
Ci pe Becce 'l tot ghioldește
Să-i dea brânzoi c'o pătește
Becce-atunci se necăji

Și pe broscoi îl lovi
Căruia atât îi fu
Șunde nu mi-ți inceptu
Din gur'a orăcăi
Și din labe a plesni
Și atunci, Doamne păzește
Becce mi se pomeneste
Încunjurat de broscoi
Ce eșiau ca dintr'un rol,
Unii de prin niște bălți
Alții de prin alte părți
Și ce să vezi Dumneata
Orice broscoi, când venea
La Becce se repeza
Tava jos îi doboră
Ea dacă o doborăra
Pe brânzoi ei tăbărăra
Și pe toți mi ți-i mănecăra
Nice unul nu lăsară,
Ea dacă s'au săturat
Nu s'au gândit la păcat
Ci-au luat tava cea goală
Ș'au pus'o la Becce'n poală
Ea în loc de mulțămire
Ei cu toți într'o vorbire
Începură-al injura
Și cu petrii 'n el a da
Încât Becce cel frumos
De-abia scăpa sănătos.
Și de-atunci el s'a jurat
Ca să fie blestemat
De va duce vre-un pic
De marfă 'n bălci la Piție.

I. D. B.

Poșta Amicului Tinerimei

Corneliu Petrovici Gluj. Dorința Dv. chiar cu numărul acesta se împlinește. Am reintrodus, cum vedeți, rubrica problemelor. I. Staia, Mircea Radu și N. Nicoreanu. Acelas răspuns. Problemele celelalte sunt prea ușoare. D-lui N. Petra-Petrescu. În curând răspuns. D-lui I. Buteanu stud. cl. IV, în Beiuș — Vi s'au trimis numerile de la începutul anului. M. On. D. Ioan Coza. — Pribilesci-Ungaria — Așteptăm răspuns favorabil.

LUNA SEPTEMBRIE (Viniceriu, Brumărel)

September. Septembre. September. Boidromion

Zile vrednice de însemnat în această lună.

2/14. 1854 Armata austriacă ocupă Bucureștii.

3/15. 1812 Arderea Moscovei.

4/16. 1877 Marele Duce Nicolae felicită armata română pentru bravurile făcute.

8/20. 1877 Cavaleria română bate pe Turci și le ia un steag.

20 Sept. | 2 Oct. Stefan cel Mare ridică Mănăstirea Resboeni, în amintirea soldaților căzuți aici.

21 Sept. | 3 Oct. 1807 Primul vapor pleacă dela New-York.

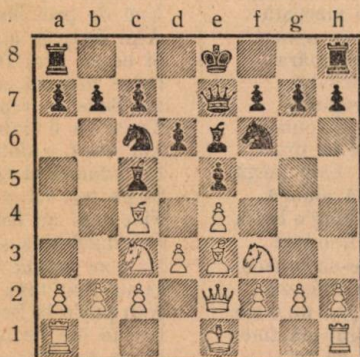
30 Sept. | 12 Oct. 1492 Crist. Columb descopere America.

» » » » 1634 Matei Basarab urcă tronul Munt.

JOCUL ȘAHULUI

(urmare)

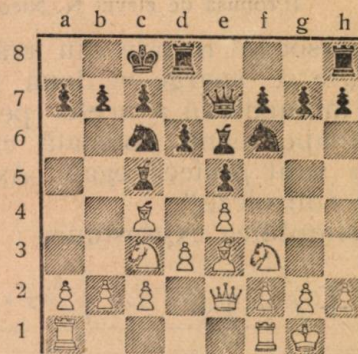
Rocada. Regele își desvoltă activitatea sa cea mai mare mai ales spre terminarea jocului. La începutul și pe la mijlocul jocului însă regele are lipsă de cel mai puternic scut, căci în contra lui sunt îndreptate atacurile dușmanului, fie în mod direct, fie indirect. Spre al asigura însă de aceste atacuri este permis jucătorului odată în joc să facă o mișcare extra-ordinară, care să numește **rocadă**. Acest schimb dublu se face între rege și turnul său, dacă amândouă se află pe primele lor locuri și patrații dintre dânsle (pe linia 1, respective a 8) sunt liberi. Se rochează mișcând regele spre turn peste doi patrați, iar turnul mișcându-l în sens contrar și așezându-l tocmai lângă rege.

Astfel dacă (vezi figura de sus) rochează albul (negrul) cu turnul său (deci de pe h1) regele se va așeza pe g 1 (g 8) și turnul pe f 1 (f 8).

Dacă rochează albul (negrul) cu turnul aghiotantului (deci de pe a 1) atunci regele se va așeza pe c 1 (c 8) și turnul pe d 1 (d 8).

Dacă acuma admitem, că albul rochează cu turnul regelui și negrul drept răspuns rochează cu turnul aghiotantului, atunci avem în figura de jos, poziția efectuată după terminarea rocării.

Rocada însă se admite numai în anumite condițiuni.

Astfel ea nu e admisă:

1. Când un patrat între rege și turn este ocupat de o figură oarecare.
2. Când regele sau turnul au fost mișcate odată.
3. Când regele este în șah. (Deci nu se admite ca regele să se salveze prin rocadă).
4. Rocada nu se poate face, când regele prin această mișcare ar deveni în șah. Rocade însă se poate efectua când turnul este atacat sau dacă ar trebui să treacă peste un patrat stăpânit de o figură dușmană.

Fie-care din tinerii noștri cititorii este invitat a ne trimite ghicitori, șarade, aritmograme ș. a. compuse de ei însuși (nu copiate) cari se vor publica spre deslegare. Ele trebuie scrise lămurit și exact și soluțiunea pusă la urmă.

Abonații sunt rugați a-și păstra toate numerile până la finea anului, când Redacția le va trimite o frumoasă copertă în colorii spre a se lîpi pe scoarțe.

În Amicul Tinerimei se va scrie cu noua ortografie a Academiei Române.

Director, proprietar și editor I. MOISIL prof. și directorul gimnasiului din Târgu-Jiu.
Comitetul de redacție: A. L. ANDRONESCU, STEF. BOBANCU, AUG. CRAI NIC, ECON. I. MĂLĂEȘCU
I. MOISIL, profesori ai Gimnasiului Tg.-Jiu

AMICUL TINERIMEI

FOAIE DE CUNOSCIINȚE FOLOSITOARE

PENTRU

EDUCAREA TINERIMEI ROMÂNE

CULTURĂ
MORALĂ, IUBIRE DE NEAM, ȘTIINȚĂ
MUNCĂ

Director, proprietar și editor I. MOISIL, Directorul gimnasiului din T.-Jiu.

Comitetul de redacție: AL. ANDRONEȘCU, STEF. BOBANCEU, AUG. CRĂINIC,

EC. I. MĂLĂEȘCU, I. MOISIL, profesori ai gimnaziului din T.-Jiu.

Amicul Tinerimei, ce intră acum în al doilea an, continuă a da tinerimei române o lectură aleasă și variată, care să-i nobileze inima, să-i instruiască spiritul și să-i dea cunoștință pentru viața practică.

Tinerimei noastre setoase după învățături solide, doritoare de a se instrui, i-a lipsit până acuma o astfel de revistă. *Amicul Tinerimei* însă va îngriji a-i da materialul necesar pentru studii mai întinse, indispensabile astăzi mai ales — de când cu introducerea ecsamenelor de absolvire de gimnasiu și liceu.

Amicul Tinerimei dorește să umple această lacună. El va publica deci deosebite istorioare, nuvele și romane istorice și științifice, care vor desvolta simțul de dreptate, adevăr și onoare, — va îmbogăți sufletul cu cunoștință asupra vieții și lumii, — va publica biografii de oameni mari, care au avut o influență puternică asupra formării caracterelor, — apoi descrieri geografice din țară și streinătate, schițe de istoria antică și modernă, — va explica tainele și minunile naturii, — va ține în curent pe tinerii săi cititori cu invențiunile moderne, — va descrie lumea tinărului cu plăcerile, bucuriile și necasurile ei, — va fi deci un prietin sincer al tinerimei.

Având tot sprijinul, revista va fi ilustrată.

Abonamentele și ori-ce privește revista, se vor adresa la

REDACȚIA „AMICULUI TINERIMEI”
TÂRGU-JIU

TÂRGU-JIU

TIPOGRAFIA N. D. MILOȘESCU, FURNISORUL CURȚII REGALE

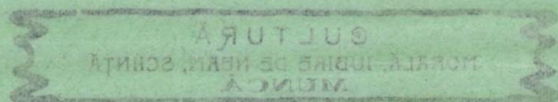
1904

AMICUL TINERIMEI

FOAIE DE CUNOSCINTE FOLOSITOARE

PENTRU

EDUCAREA TINERIMEI ROMÂNE

Director, proprietar și editor: I. MOISIL, Directorul Gimnasiunii din T. Jiu.
Comitetul de redacție: AL. ANDRONEȘCU, STEF. BOBANCU, AUG. GRAINICU.
EG. I. MALĂESCU, I. MOISIL, profesor al gimnasiunii din T. Jiu.

„Amicul Tinerimii”, ce intră acum în al doilea an, continuă a da tinerimii române o lectură aleasă și variată, care să-i ofere înuna, să-i instruiască apăsător și să-i dea cunoștință pentru viața practică.
Tinerimii noastre secolare după învățături solide, doritoare de a se instrui, i-a lipsit până acum o astfel de revistă. „Amicul Tinerimii” însă va îngrijii a-i da material necesar pentru studii mai întinse, indispensabile astăzi, mai ales — de când cu introducerea examenelor de absolvire de gimnaziu și liceu.
„Amicul Tinerimii” dorește să ofere un ample acces la cunoștință. El va publica, deci, descriptiv, rațional, năvală și românească și științific, care vor doborâți stăutul de dreptate, adică și onoare — va îndrăzni să aducă la cunoștință asupra vieții și înun, — va publica biografii de oameni mari, care au avut o influență puternică asupra formării caracterelor. — apoi descrieri geografice din țară și străinătate, scrieri de istoria noastră și modernă — va expune faptele și minunile naturii — va ține în curent pe tinerii și cititorii cu invențiunile moderne — va descrie faptele înun cu plăcere, înun și necesitate ei — va fi deci un prieten sincer al tinerimii.
Având tot spiritul revistei va fi ilustrată.
Abonamentele și orice privește revistă, se vor adresa la

REDACȚIA „AMICUL TINERIMEI”
TÂRGU JIU

TÂRGU JIU

Tipografia N. D. MIHĂILESCU, TÂRGU JIU
1904

Abonamentul pentru România

Pe un an	8 lei
Pe o jumătate an	4 »
Pe 3 luni	2 »

CULTURĂ

MORALĂ, IUBIRE DE NEAM, ȘCIINȚĂ
MUNCĂ

Abonamentul pentru Austro-Ungaria

Pe un an	8 coroane
Pe o jumătate an	4 »
Pe 3 luni	2 »

DIN NIMIC!

Viața lui IOSIAH MASON

Acum un secol și tocmai în Februarie din anul 1802, un copil cam de etatea voastră, sărac îmbrăcat, cu greu apărât de frigul cel mare și de toate intemperiiile vremii, umbla prin stradele din Kidderminster în Anglia, cu un coș atârnat cu o curea de gâtul lui. Sermanul vindea cum putea pâni mici și mici cozonaci, pe cari îi lua cu duzina dela un brutar ce îl cunoștea și care îi da dese-ori marfa pe credit, știindu-l cinstit deși fără bani.

Dar câștigul cum vă puteți ușor închipui era puțin și abia îi ajungea pentru traiul lui. Dar cu toată lipsa el se obișnuise din cea mai fragedă etate a se gândi la sineși fără a mai fi în greutatea părinților și învăța a cunoaște greutatea lucrului și cât prețuia viața.

Tatal lui lucra într-o fabrică de țesături, mama sa era bolnavă și familia era îngreunată de mulți alți copii mici și de moșul lor, bătrân țesător, care nu mai putea lucra, și astfel toți erau nevoiți a trăi în cea mai mare strămtoare făcând economie adese ori chiar cu pânea.

Însă și în mijlocul unei așa mizerii copilul era uneori foarte darnic, în cât să lipsea el de necesariul lui pentru a aju-

tora pe vre un nenorocit sau pentru a face ca ai săi să simtă mai ușor durerea.

* *

Viața vânzătorului ambulant dură cinci ani de zile și el suferi cu curaj și zilele călduroase și înăbușitoare de vară ca și acelea neguroase și umede de iarnă. Inima micului om însă se întărise în nenorocire, mintea lui șă deschisese și el înțelesese că a sosit ceasul să-și schimbe viața și să să apuce de un lucru mai bănos și mai puțin expus vremii.

Căută un stăpân și după multe încercări și rugăminți zadarnice, găsi loc la un cismar. Primele săptămâni au fost grele pentru el, știa abia să mânuiască sula și sfoara, și plata era mică de tot. Cu bună voință și putere însă el reuși în curând să devină un bun lucrător. Cinstea sa, care îi era călăuza în ori ce faptă, îl făcea însă să întrebuinteze cea mai bună talpă, cea mai bună pele, așa că ghetele făcute de el, costau prea mult pentru clienții ce îi avea meșterul, care trebuia să se resemneze sau a le ține mult timp în prăvălie sau a le vinde cu pierdere.

Câștigul prea mic îl împinse a schimba meșteșugul, și din cismar deveni băiat de prăvălie și mai târziu țesător. Mintea sa, însă era mereu agitată de diavolul inven-

țiunilor și adese ori întrerupea lucrul său pentru a alerga cu gândul după vre un vis, care îl făcea să uite pentru câteva momente amara viață ce ducea.

Cum el însuși a povestit în urmă, ambiția sa, în timpul luptei pentru a-și putea câștiga un loc pe acest pământ, era aceea de a deveni om mare și bogat, dar foarte bogat, pentru a fi de ajutor săracilor și desmoșteniților de soartă. În imaginația sa împărția bogății, cari nu le avea și chiar nici nu putea să le aibe. Vedeti, el așa sărac cum era și să gândea într-una la mijloacele de a ușura traiul și mizeriile semenilor săi. Fiul părăsit fără de voce de părinții săi, el se gândea cu dragoste la ceilalți copii părăsiți ca și el.

* * *

În cursul acestui timp el învăța primele începuturi de cetire și de scriere, și urmă a se instrui singur prin cărți bune căutând toate ocaziile și folosind ori ce minut ce îl avea liber, ziua ca și noaptea. El se întreba de ori ce lucru, căutând a-i afla proveniența și căuta într-una să facă reînviări și perfecționări la mașinele ce le întrebuița sau chiar numai pe cari le vedea și afla diferite metode urmărite în fabricarea unui sau altui obiect. La douăzeci ani, când mai frumos și mai negânditoare trece viața, el fu angajat la un unchiu al său, care avea o fabrică de jucării.

Impins de dorul de a face invențiuni, mai mult decât să se ocupe de lucrul său, să gândea neconținut și propunea îmbunătățiri, noi metode, cari dedură astfel fabricii un mai mare avânt și un bun renume. Câștigurile lui nu erau mari, abia îndestulătoare pentru a susține cheltuielile unei familii. Și atunci el se gândi să se însoare și luă în căsătorie pe o vară a sa, care îi fu tovarășe iubitoare pentru toată viața.

Abia trecuseră puține zile de la căsătorie și unchiul lui vându fabrica și cei doi soți să găsiră pe drumuri, în mijlocul mizeriei celei mai mari, amenințați de a rămâne fără de lucru poate luni și luni de zile. El însă nu se descurajă și încercat în nenorociri, cu adevărat curaj umblă pentru a-și găsi de lucru și a-și câștiga astfel traiul pentru sine și soția sa.

* * *

Intr-o zi abia eșise dintr'un laboratoriu în care căutase în zadar o ocupație și să

întâlni la o încrucișare de strade cu d-nul Hecley. Acesta, oprindu-se un moment pentru a-l lăsa să treacă pe celalt trotuar, îl privi în față, i să păru că îl recunoaște și îi zise cu politețe:

— Iertați-mă, dar fața d-voastră nu mi e necunoscută. Îmi reamintesc a vă fi văzut altădată, dar nu știu unde. Dacă n'ar fi cu supărare...

— Dar nu, mă rog!... îi răspunse celalalt recunoscând pe Hecley. Eu sunt Iosiah Mason.

— Ah, vă cunosc... exclamă Hecley. Îmi pare bine că vă revăd. Ce mai face unchiul d-voastră.

— Nu știu. El a vândut fabrica și pe urmă a plecat.

— A vândut fabrica!?

— Tocmai, și eu acum mă găsesc fără de lucru.

— Posibil? Un așa bun lucrător ca d-voastră?

Da, tocmai eu. Și chiar acum am eșit de acolo, unde ca și în alte părți am fost respins.

— Dacă aș putea să vă fiu de ceva folos!... Apoi se gândi un moment și zise: Veniți mâne la mine acasă și ceva de sigur voi face pentru d-ta.

Iosiah Mason, voi să-i mulțumească pentru grija ce i-o purta, dar d-nul Hecley repede îl salută și îl părăsi.

Atunci Mason să reîntoarce acasă mai puțin trist, cu inima deschisă speranței, în așteptarea unei zile mai bune.

* * *

În ziua următoare nu să lăsă a fi așteptat; să duse punctual la casa lui Hecley, care abia văzându-l îi zise:

— Am o bună noutate pentru d-ta. Dacă primiți, Harison e dispus a vă ocupa în fabrica sa de inele din Lancaster-Street.

Iosiah simți luându-i-se o greutate de pe inimă, în fine norocul părea că-i surăde. Primi cu toată inima și chiar din acea zi luă loc ca agent în biuroul lui Harrison.

Nu e de trebuință a spune că și îndeplinea slujba cu bunăvoință și cinste.

Proprietarul să atașă de el atât de mult încât îi încredință slujbele cele mai delicate și îl făcu apoi directorul fabricii. Trecând un an, într-o zi îl chemă în biuroul lui și îi zise:

— Acum după cum vezi eu sunt înaintat în vârstă și puțină odihnă îmi pot per-

mite. M'am gândit a ceda laboratoriu meu și de a mă retrage din comerț.

Ce zici de ideea aceasta?

— Eu? — întrebă Mason, care dintr'o dată, văzu înaintea sa viitorul întunecat, fără de lucru și mizeria.

— Dar uite nu vrei tu să cumperi tot și să devii singur stăpân al acestei fabrici?

— Eu? — repetă Iosiah, dar pe alt ton, care părea a zice: Dar nu știți că eu nu posed nici măcar un ban? Vreți poate să rădeți de mine?

Dar Harrison nu se gândea astfel și stăruia să-i dea un răspuns.

— Eu sunt dispus a ceda totul. Știu că nu ești în stare să-mi plătești îndată, dar ne putem înțelege altfel. Cunosc onestitatea ta și... sunt sigur că tu vei reuși să dai un mare avânt fabricii, în mod de a câștiga în câți-va ani atât, încât să poți plăti valoarea ei actuală.

— Și astfel? — întrebă Mason, care nu înțelesese încă tot.

— Astfel; eu îți cedez totul și tu la sfârșitul fiecărui an, îmi vei da o sumă ce o vom stabili după împrejurări și tot așa, până când îmi vei plăti întreaga datorie. Ei, acum spune-mi hotărârea ta!

* * *

Mason, să înțeleasă cu nevasta și apoi primi propunerea stăpânului său. Astfel deveni proprietarul unei fabrici de inele și în puțin timp, prin ajutorul unor mașini ingenioase, inventate de el, mări producțiunea, făcând câștiguri mari și dădând lui Harrison ce i se cuvenea.

Lucrătorii tratați de dânsul, nu ca niște supuși, dar ca tovarăși de lucru, îl stimau și îl iubeau foarte mult ajutându-l din toate puterile pentru a mări și perfecționa produsele industriei sale.

Dar cât de mult să fie produs, comerțul inelelor era limitat și cu toate că și asigurase un trai bun, nu putea să fie mulțumit în amorul său propriu și în aspirațiunile sale, căci demonul invențiunii îl împingea înainte, tot înainte.

Spiritul său harnic și curios, să gândea la un câmp mai vast, la fabricarea unui produs de folos universal, a cărui consumație necurmată să necesiteze o producție nelimitată. El căuta orice, mai ales să gândească la vr'un lucru mic, la obiectele trebuincioase tuturor. Formula sa era precisă în creierul său, să inventeze un arti-

col nou, care să corespundă unei trebuințe universale, să concentreze în aceasta toate facultățile sale de inventator, și să-l fabrice cu un preț mic, impunându-l tuturor prin eficienta, bunătatea și practica sa. Și cu voința sa de fer reuși a găsi ceea ce căuta.

* * *

Trecuseră 5 ani. Harrison venea în totdeauna să viziteze pe succesorul său, încurajându-l și povățuindu-l cu adevărată și sinceră prietenie.

Mason îl asculta cu bucurie și îi era recunoscător.

Într-o zi, ei vorbeau despre o descoperire făcută de Priestley, celebrul fizician englez.

Eu sunt amicul lui, zise Harrison, mă duc adese ori în casa sa și știu câte a suferit până să și poată ajunge scopul și noroc, că eforturile sale au fost încununate de o bună reușită!

— Da, noroc — zise Mason. — Câți oameni cu știință, câți oameni inteligenți, nu și frământă mintea pentru a ajunge la ținta dorită, și apoi la jumătatea drumului găsesc piedeci atât de mari, încât trebuie să renunțe la visurile lor de glorie!

Și zicând așa, îi străluceau ochii, poate gândindu-se că el era chiar din aceștia.

— Dacă Priestley n'ar avea un caracter energic și ferm, este adevărat că n'ar fi putut reuși la nimic. Chiar nenorocirile fizice au conspirat în contra lui. Inchipu-esteți că vederea i-a slăbit atât de mult, încât nu și mai poate ascuți nici penițele de găscă pentru a scrie. A trebuit să îi viu eu în ajutor...

— Pentru a îi prepara penițele? — întrebă Mason.

— Tocmai de asta nu; dar m'am gândit să îi fac un fel de peniță de găscă cu oțel. Nu e un lucru mare, ba chiar puțin să poate servi de dânsa. Pentru Priestley însă e mai mult ca suficientă și să servește de câțva timp cu ea.

Conversația continua încă, dar Iosiah lua puțin parte la ea. După ce auzise vorbind de penița de oțel, spiritul său să pusesse în lucrare; simțea că acum era pe calea cea bună și suspinând de ușurare își zise: curaj, aici este norocul!

Era în anul 1829. Până în acel an să făcuseră puține și nenorocoase încercări pentru a să înlocui penițele de găscă cu

alte instrumente potrivite pentru a scrie cu repeziciune și ușurință. Mason, după convorbirea cu Harrison s'apucase de lucru increzător în steaua sa cea bună, care acum sosea la timp favorabil. El găsi câteva penițe de fer puse pe un băț de lemn la un librar, care avea prăvălie în Bull-Street.

Cumpără una, plătind-o, închipuiți-vă, cu cinci șilingi, care fac mai mult de cinci lei românești.

Dar penița pe lângă că era scumpă de tot, era tare, puțin flexibilă și lăsa cerneala să se scurgă rău și astfel să strica cu mare ușurință. Aceste defecte o făceau puțin servibilă și nu prea era întrebuințată. Mason atunci, făcu trei penițe, căutând a le da cea mai mare perfecțiune.

«Cele două dintâi» — astfel povestește el singur, — «nu valorau mult, dar a treia era bună, flexibilă și bine tăiată». Luă pe aceasta din urmă și o trimise fabricantului, al cărui nume îl aflase de la librar și care se numea Perry-Red Lion-squar-Londra. Perry a doua zi veni la Mason și să și înțelese cu el, asupra construcției penițelor.

Din acea zi începu adevăratul noroc al vechiului vânzător de pâni și cozonaci din Kidderminster, care din nimic, în mijlocul lipselor de tot felul să ridicase la o condiție socială vrednică de invidiat, căci era plină de frumoase și bogate speranțe.

La început, noua industrie era puțin bănoasă. Mason însă în loc să se descurajeze, trase din aceasta o lecție mai mult și să apucă să perfecționeze mijloacele fabricării și să mărească astfel produsele, scăzând prețurile vânzării, dând în acest chip un mai mare avânt răspândirii penițelor de oțel.

În anul 1832, el avea numai zece lucrători, însă a vândut penițe în valoare de 1200 lire sterline, care fac cam 30000 lei.

Îmbunătățirile aduse noiei invențiuni, cum și o mașină inventată tot de el îi dădea putința de a reduce prețul unei penițe la zece bani. Acest preț mic a fost una din cauzele principale, cari au făcut zilnică întrebuințarea penițelor de oțel, înlocuind cu totul pe cele de gâscă, cari cereau timp pentru a le prepara și tăia.

După trei-zeci de ani, fabrica lui Iosiah Mason, da de lucru la mai mult ca o mie de lucrători, și producea aproape un milion de penițe pe zi.

Această industrie devenise astfel una din cele mai importante din Birmingham, im-

bogațind cu milioane pe inteligentul și harnicul proprietar.

* * *

Iată dar mijloacele ajunse pentru a realiza visul umanitar al copilăriei sale.

«Oamenii», zicea el adese ori, «au dreptul de a gusta fructele propriei munci, dar acest drept e mărginit la legitimele lor trebuințe; ce au mai mult nu le aparține lor; datoria lor este de a da prisosul pentru ușurarea aceloră, cari mai puțin norocoși, n'au reușit în viață». Și cu aceeași iubire, fără sgomot și fără mândrie de opera sa, el înzestră Kidderminster și Birmingham cu instituții de binefacere pentru orfani și pentru femei, cheltuind mai mult ca două-zeci de milioane și făcu să se construiască pe cheltuiala sa un muzeu științific, care îl costă mai mult ca cinci milioane. Sermanul copil oferea pâinea sa desmoșteniților, precum bogatul industriaș dăruia milioane pentru ușurarea nefericiților și societății, care îi este atât de datoare pentru fericitele sale invenții.

* * *

Mai înainte de a muri, îl aștepta o onoare bine meritată. Regina Victoria a Angliei, în onoarea aniversării a opt-zeci de ani dela nașterea lui Mason, îi conferi titlu de baron. Astfel dar putem zice: Munca fără încetare și bunăvoință conduc în totdeauna la bogății și onoruri.

Copii: când aveți în mână o peniță de oțel, gândiți-vă cu dragoste la Iosiah Mason, care a fost primul mare fabricant de penițe și gândiți-vă la luptele, la ostenele, la desilusiile ce el a trebuit să le aibă până să-și ajungă ținta.

Viața sa să vă fie ca exemplu, de a face totdeauna bine și de a fi drepti și curajoși și harnici.

După FERRARI, Roma T.-Jiu.

GHEMUȘ

Piesă de Teatru pentru Copii
(într'un act cu două scene)

Persoanele: Un căpitan de marină; Petrică și Ionică nepoții lui, Stan un marinar.

SCENA I.

O odaie cu o ușă ce duce într-o cameră; o masă cu un scaun în mijlocul odăiei, pe lângă pereți dulapuri etc.

Unchiul. Ia veniți încoa, măi băeți, să mă uit bine la voi, să vă privesc cum ați mai crescut de când nu v'am văzut.

Petrică. Da unchiule, cât de mult e de când te-ai dus. Dac'a ști cât te doria!

Ionică. Și cât de mult ți-am dus grija! În totdeauna când ploua tare sau era furtună ne gândiam cum o pluti vaporul unchiului pe mare, cum l'o arunca înapoi și încolo talazurile mării.

Petrică. Mi-era frică nu cumva să se cufunde!

Unchiul. Șeade jos și trage cu dragoste pe băeți lângă el. Și pe când voi nebunaticii mei de băeți vă îngrijați de mine, „Regele Carol“ plutia liniștit pe apa limpede, și poate unchiul vostru nici nu era pe vapor, ci cutreera vr'un oraș ca Constantinopole ori Atena, și căuta să găsească ceva frumos, ca să aducă nepoțelilor săi. *Petrică și Ionică* să uită nedumeriți unul la altul.

Petrică. Și ne-a adus unchiul și acum ceva?

Unchiul. prefăcându-se serios. Astă dată am uitat cu totul. Dar nu e nimic, nu-i așa?

Petrică. lungind cuvintele. O, nu e nimic!

Ionică. de asemenea lungind cuvintele. Și așa ne bucuram că ai sosit!

Unchiul. Dar tot v'ar fi fost unchiul mai drag, dacă v'ar fi adus ceva! Ce ziceți voi?

Petrică și Ionică tac roșindu-se

Unchiul. Dar destul, să nu vă chinuse mai mult! El sună și un marinar apare în ușa de alături. Stane strigă el adu cufărul acela de piele, ști tu pe care.

Stan. Știu, Domnule căpitan. El ese.

Petrică. umblând neliniștit cu pașii mari. Ce-o fi în cufăr?

Ionică. Și eu sunt nerăbdător să știu! Stan aduce cufărul, îl pune pe masă și se retrage în fundul odăii.

Unchiul. deschide cufărul. Ia să vedem ce e în cufăr! el scoate o stofă turcească de mătasă de culoare galbenă. Asta este pentru mama voastră.

Petrică. Ah, ce frumoasă e! Așa rochii poartă femeile din Constantinopole?

Unchiul. Așa băețele! Dacă mama o crede că nu e potrivită de rochie, poate face din ea perdele. Ia mai uitați-vă, aci este o nerghelea pentru tata, din asta fumează Turcii. Mai am un evantai pentru mama, făcut din palmieri, și o mică statueta turcească pentru tata să o puie pe biroul lui de scris. — Iată acum și două cutii, pentru cine or fi astea?

Petrică. Pentru noi, unchiule!

Ionică. Sunt curmale în ele?

Unchiul. Curmale și rahat. Dar vouă nu vă plac lucrurile dulci, nu-i așa? O să vă doară dinții!

Petrică. Dăni-le numai unchiule, pe noi nu ne prea dor dinții!

Ionică. Mulțumesc, mulțumesc, dragă unchiule!

Unchiul. Și iată acum niște scoici! Cele mici sunt pentru tine Ionică, cea mare este pentru Petrică. Acum vine ceva și mai frumos, băgați de seamă! El scoate un mic vaporas; amândoi băeții sar de bucurie.

Unchiul. Iată vaporul „Regele Carol“ tocmai așa cum e ancorat în portul Constanța.

Ionică și Petrică. Ce frumos, ce frumos este! Cum o să-ți mulțumim, iubite unchiule!

Unchiul. Nu mie să-mi mulțumiți. Stan în ceasurile lui de odihnă a lucrat vaporeșul pentru voi!

Petrică. Stane, multă osteneală ai avut cu lucru!

Stan. Am lucrat bucuros, domnișorule!

Ionică. să urcă pe un scaun și mângăie pe Stan pe obraz. Îți mulțumesc bunule Stane.

Stan. mișcat El plutește tot așa de bine ca și „Regele Carol“ să încercați numai, domnișorule!

Petrică. Unchiule, „Regele Carol“ cel mare trebuie să fie grozav de frumos!

Unchiul. Ai voit tu să-l vezi?

Petrică. Da unchiule, din tot sufletul!

Ionică. Și eu, unchiule, și eu!

Unchiul. Săptămâna viitoare împreună cu Stan avem niște afaceri la Constanța, pe cel mai cu minte din voi putem să-l luăm cu noi, ce zici tu Stan?

Stan. frecându-și mâinile Foarte bine, Domnule Căpitan.

Ionică. lingușindu-se Vrei să ieși cu D-ta pe cel mai cu minte unchiule, dar dacă suntem amândouă cuminte?

Unchiul. râzând Ei atunci n'am ce face, trebuie să vă iau pe amândoi băeții sar de bucurie.

Petrică. O să ne ieși pe amândoi!

Ionică. O să vedem pe „Regele Carol“ cel mare!

Petrică. Și marea!

Ionică. Putem chiar noi să ne adunăm scoici?

Petrică. Stan să ne plimbe cu luntrea, nu-i așa unchiule?

Unchiul. Totul o să vi se facă; numai să nu uitați că numai acela vine cu noi, care va fi mai cu minte. Cine este în aceste zile

neascultător sau capricios, rămâne acasă! vă spui d'acum că nici o rugăciune, nici o făgăduială nu mă va îndupleca, ați auzit?

Petrică. O să fim cu minte, unchiule!

Ionică. Unchiule, o nă ne arăți și cabina ta?

Unchiul. Ah, eram să uit ceva; nu știți că în ultima mea călătorie am avut un tovarăș de drum?

Petrică. Un tovarăș de drum? Cum era?

Unchiul. Tovarășul meu avea în totdeauna pe el o blănuță albă, foarte drăguță.

Ionică. Ce, nu-i era cald în țările călduroase pe unde ai fost tu?

Unchiul. Părea că se simte bine în ea!

Petrică. Și cum se numea?

Unchiul. Kir Ghemuș. Când îmi era urât, el venea și-mi ținea de urât.

Ionică. Ori a și mâncat cu tine, unchiule?

Unchiul. Să înțelege: șunca și mai cu seamă prăjiturile îi plăceau grozav.

Ionică. Și nouă ne plac prăjiturile!

Unchiul. După masă avea obiceiul să se urce pe umărul meu.

Petrică. mirat. Ei bine unchiule, nu-ți era greu?

Unchiul. De loc. Câte odată să furișă în buzunarul meu. el arăta interiorul buzunarului. Il plimbam uneori câte o zi întreagă în buzunar.

Petrică. În buzunar? Glumești unchiule?

Unchiul. Nu glumesc de loc, vreți să-l vedeți?

Ionică. Dar ce, e aici?

Unchiul. Stane, adu pe Kir Ghemuș. Stan trece în odaia de alături și vine cu o colivie mică în care se vede un șoricel alb.

Amândoi băieții strigă deodată: un șoricel, un șoricel alb!

Unchiul. Iată Kir Ghemuș, drăguțul meu tovarăș de călătorie.

Petrică. Unde ai găsit acest șoricel frumos unchiule?

Unchiul. Mi l'a adus pe vapor de recunoștință o fetiță turcă, pe care am găsit-o aproape moartă de foame pe una din străzile Constantinopolului, și pe care eu am adăpostit-o la oameni miloși.

Petrică. Fă șoricelul să umble pe umărul tău unchiule!

Unchiul. Acum n'am timp și Kir Ghemuș e obosit de drum. Il las până una alta în paza voastră. Nu care cumva să deschideți

ușița coliviei! El nu vă cunoaște și i-e frică de voi. Ar fugi și s'ar ascunde în vre-o gaură așa de iute că nici n'ați băga de seamă.

Petrică. Nu deschidem noi ușița.

Ionică. Dar ne dai voie să ne uităm la el?

Unchiul. Cât îți voi; numai să nu-i dați drumu! Ați auzit? Altfel s'a isprăvit cu călătoria la Constanța! La revedere băeți! ese.

Petrică și Ionică. La revedere, unchiule!

Cortina cade.

SCENA II.

Unchiul. Iată-mă îndărăt. Să vedem ce face Kir Ghemuș. Așa, domnișorule, ușa e deschisă, poftim afară.

Stan. strigă de la ușe. Domnule Căpitan, Domnule Căpitan, poftim pân'afară.

Căpitanul, fără să închidă ușița, așează colivia astfel că este ascunsă pe jumătate de eufar, dar se poate vedea întreagă de la ușa odăii laterale. El spune câteva cuvinte întors spre ușe. și apoi să înapoează.

Unchiul. Am lăsat ușița deschisă nu cumva Ghemuș a profitat de ocazie și a fugit. Vai, s'a dus! Cum am putut să fiu așa fără de minte. Trebuie să fie prin odaie, poate îl mai găsec el mută lucrurile din locul lor și caută prin colțuri.

Nu se vede nicăeri animalul frumușel și blând! Pe când Unchiul caută, Petrică se ivește în ușă.

Petrică. Vai! colivia e goală, șoricelul a fugit și unchiul îl caută de geaba; de sigur Ionică a deschis ușița; el fuse adineaori singur în odaie! Nu-l mai ia unchiu la Constanța. Și el să bucure așa de mult! El mi-e un frate așa de bun; alaltăeri mi-a dăruit cutia lui cu culorile! Nu, nu să poate să rămână el acasă! înaintează hotărât către unchiul său Iubite Unchiule!

Unchiu supărat. Ce vrei?

Petrică. Unchiule, nu fii supărat, eu... eu...

Unchiul. Nerăbdător. Ei bine, ce e?

Petrică. Eu am dat drumul lui Ghemuș!

Unchiul. Tu? La o parte. Auzi moffangiul!

Petrică. Numai Ionică merită să fie luat la Constanța!

Unchiul. Petrică, asta trebuie să o cercetăm mai de aproape! Când ai fost pentru ultima oară în odaie?

Petrică. Incurcat. Nu acum, dar.... În acest timp se ivește Ionică în ușe.

Ionică. Șoricelul nu mai e în colivie, unchiul e supărat. Petrică e cu totul turburat. Vai, el a lăsat să fugă șoricelul și nu în-

drăznește să mărturisească; altfel nu-l mai ia la Constanța. El plânge. Asta nu pot să o văd! Înaintează repede. Unchiule nu certa pe Petrică. Eu am lăsat să fugă șoricelul! Te rog nu fi supărat, n'am făcut aceasta înadins!

Unchiul. In sine. Cred și eu. Treaba se încurcă tot mai bine. Tare Ași vrea să știu adevărul. Cum s'a întâmplat că a fugit șoricelul?

Ionică. Incurcat. Vream..... vream..... am încercat... am încercat... În timpul acesta se ivește Stan în ușe.

Stan. Vai de mine, Domnul căpitan mânios, băeții plâng și șoricelul nu e! Ei au lăsat să fugă pe Ghemuș și acum nici unul din ei nu vrea să spună că a făcut fapta. Bieții băeți! Căpitanul nu știe multe în astfel de lucruri! Cum mi-a mai mângâiat micuțul obrazii azi dimineață. Ce-o fi o fi, o iau asupra mea greșeala; n'o să mă omoare, și n'o să-mi zică Domnul Căpitan, pentru întâia oară: ești un măgar! Înaintează și se presintă umilit în fața Căpitanului. D-le Căpitan, iartă-mă, din nebagare de seamă mi-a scăpat Ghemuș.

Unchiul. Mirat. Ce, și tu? Acum e prea, prea! se adresează către Petrică. Așa dar tu ai lăsat să fugă șoricelul? *Petrică* dă afirmativ din cap. Și tu? *Ionică* dă și el din cap. Și tu? *Stan* dă de asemenea din cap. Așa? Ascultați acum! Eu am lăsat să fugă șoricelul!

Petrică și Ion. Impreună D-ta unchiule?

Stan. Chiar D-l căpitan!

Unchiul. Da, eu. Spuneți-mi acum toți, ce voiați cu minciunile voastre?

Petrică. Imi părea așa de rău ca *Ionică* să nu meargă la Constanța!

Ionică. Și mie imi părea rău ca *Petrică* să nu meargă.

Stan. Și mie imi părea tare rău pentru amândoi domnișorii!

Unchiul. Și pentru asta v'ați întrecut cu minciunile! Sunteți frați buni, este adevărat: mângâie pe amândoi băeții pe cap însă minciuna nici chiar pentru un scop bun nu trebuie să se întrebuinteze! Să întorsece apoi către *Stan* Și un măgar bătrân ca tine!...

Stan. Încet. Nu spuneam eu!...

Unchiul. Acum nu-i nimic! Numai de ar fi Ghemuș iar aci mititelul! Ce drăguț era când scotea căpușorul d'aci din buzunarul meu! Dar ce se mișcă? bagă mâna în buzunar și scoate șoricelul pe care-l luase neobservat din colivia la începutul scenei a II și-l puse în buzunar. Iată-l! Ce fugar nebunatic!

Pe când noi, toți ne îngrijim de tine, tu te odihneai liniștit la locul tău favorit. Dar de acum nu ne scapi! Te vom da în paza mamei!

Petrică. Unchiule, poți să ni-l încredințezi și nouă!

Ionică. O să îngrijim bine de el, să ni-l lași nouă!

Unchiul. Asta nu se poate!

Amândoi băeții speriați Și de ce nu, unchiule?

Unchiul. Și mai întrebați? Fiindcă plecăm mâne la Constanța!

Petrică. Chiar mâne, unchiule?

Ionică. Și ne iei pe amândoi?

Unchiul. Negreșit pe amândoi!

Petrică. Și *Stan*, merge și el cu noi?

Unchiul. Și *Stan* merge cu noi!

Băeții sar de bucurie, *Stan* fâlfăie în aer cu boneta lui de marinar și cu toții strigă:

„Ura! Ura! Ura! mâne plecăm la Constanța!“ cortina cade.

TOMA DICESCU

Profesor, Buzău.

Din imperiul lui „Soare-răsare“

Capitala imperiului japonez este Tokio cu o populațiune de aproape două milioane locuitori. Aici este reședința împăratului japonez numit de europeni *Micado*. În centrul capitalei să ridice o cetate puternică, reședința micadolui, peste marea zidirilor din oraș. *Micado* de astăzi, împăratul *Mutsuhito* este domn constituțional, adorat de poporul său ca reprezentant al dinastiei, ce să trage din zeita soarelui: *Amida*, dinastie, care stăpânește Japonia de 2500 ani. El este admirat însă și în străinătate ca creatorul Japoniei moderne. În timpul domniei sale s'au petrecut cele mai însemnate evenimente istorice japoneze, care pot să influențeze în viitor întreagă lumea. Numele lui va fi amintit ca a unui din cei mai mari domnitori ai Asiei.

Micado însemnează în adevăr „înalta poartă“. În Japonia i să zice „*Tenno*“ adică „fiul cerului“.

El să ocupe afară de treburile statului mai ales cu poezia. De asemenea soția sa, împărăteasa *Haruko* are o înaltă cultură europeană și însăși este poetă.

Bărbații cei mai însemnați care au europeanizat Japonia, organizând armata și flota după modelul european și învățământul posta, telegraful, drumurile de fier ș. m. a. sunt contele Ito, ministru de externe, apoi Yamagata, Inanye, Yamada, Aoki, Oyama, Kuroda, Teraşima ș. a.

Împăratul și împărăteasa, precum și fruntașii țării și soldații au lăpădat vechile costume naționale înlocuindu-le cu haine și uniforme europenești după cum au introdus la dânsii, civilizația europeanescă.

Muzicantul sărac și colegul său

De multe ori ți se strânge inima de durere, când mai la fiecare pas auzi rostindu-se cuvintele: «In vremea de azi s'a isprăvit cu binele!». Zău, atunci îți vine să crezi, că epoca noastră e cea mai rea din câte s'au succedat dela Adam și că oamenii toți sunt niște monștri. Eu unul, fără sfială, o spun ori și cui verde în față, că asta nu'i adevărat, de și știu că sunt mulți mișei între oameni. De o faptă rea să vorbește în toate răscrucile; la cârciumă, la moară, la bărbier, ba sunt și de aceia care nu 'și pot închipui legături de prietenie sinceră, desinteresată, curată, fără a le bârbi; iar când cineva făptuește o faptă cu adevărat bună, vrednică să fie rostită cu laudă de toată suflarea, atunci lumea nu vorbește nimic, fapta bună e acoperită cu valul tăcerii. Bunii oameni nu o trâmbițează, crezând că binele e marfă fără preț, iar fapta bună un articol eliminat din inventarul comercial. Eu însă nu pot tăcea ori de câte ori mi se privileghește a auzi ori a vedea ici și colo o faptă bună și de aceea m'am hotărât, iubiți cititori, să vă povestesc de una care nu'mi pare de fel a fi veche, deși e de mult de când am citit'o și încă și mai de mult decând s'a întâmplat.

Intr'o mândră zi de vară, se da o mare și pompoasă serbare populară la Viena în Prater, care e o întinsă și frumoasă grădină

Împăratul japonez Mutsuhito.

publică, locul favorit pentru preumblare și festivități al venezilor.

Un roi de oameni tineri și bătrâni, nobili și de rând să desfătau acolo până și mulți străini alergaseră la serbare, ca să mai uite năcazurile. Unde sunt adunați oameni veseli acolo poate spera ceva și cel ce e nevoit a trăi din mila semenilor săi mai fericiți. Așa că dela serbare nu lipsiau nici sărmanii, care trăiesc întinzând mâna.

Pe acea vreme trăia în Viena un invalid a cărui penzioară nu 'i ajungea pentru întreținere. Cu toată sărăcia însă nu 'i venea să cerșească. Deci să îndeletnicească cu vioara, de oarece a trage cu arcușul învățase dela părintele său, care de neam a fost Bohem. El de obicei cânta din vioară subț un copac bătrân din Prater

și avea ca tovarăș un câine credincios dressat în așa fel, că sta înaintea lui ținând în gură o pălărie veche, în care trecătorii aruncau bănuții. În acea zi sta și el la locul obișnuit zdrăncănind din scripcă; câinele ca și altădată era la post cu pălăria între dinți; dar lumea trecea nepăsătoare și în pălărie nu pica nimic. Dacă trecătorii 'și-ar fi aruncat privirile spre el, ar fi fost cu neputință să nu li se înduioșeze inima. Un păr rar și albit de ani abia 'i acoperia capul o manta soldătească veche și destrămată îi ocrotea trupul de vânt și de arșiță.

Luptase el vitejește în multe bătălii și

fiecare luptă i-a lăsat drept amintire, căre o urmă vindecată pe față. Arcușu 'l ținea numai cu trei degete, căci la *Aspern* o schijă de obuz îi strivise pe celelalte două, iar un glonț de tun îi retezase un picior, și totuși veselii oameni nu 'l învredniciau nici măcar cu privirile, de și el în acea zi chelltnise pe coarde ultimul ban și acum cânta cu foc marșurile și jocurile favorite din tinereță. Trist și abătut privia bătrânul la mulțimea veselă, gătită în haine de sărbătoare, ce să scurgea pe dinaintea 'i ca niște talazuri desfărșite. Când auzia chioțele de bucurie i se părea că un ghimpe ascuțit îi străpunge inima. În acea seară presimția că va suferi de foame. Bunul său tovarăș poate era mai norocos, de vreme ce spre casă putea adormea vr'un os cu care să 'și potolească foamea.

Lumina scăpătasă dea binele și nădejdea lui era aproape de apus ca și soarele; lumea grăbia pașii spre casă. Atunci o mare mahnire și o adâncă suferință să întipări pe față 'i înăspriță de amarul vieții, dar împodobită cu semne de victorie. Bătrânul nici măcar nu presimția că nu departe de el sta un domn bine îmbrăcat, care 'l ascultase multă vreme cu încredere sorbindu 'l cu privirea 'i compătimitoare.

Când totul fu în zadar; când mâna 'i oboșită nu mai putea ține arcușul, iar piciorul abia 'l mai sprijinea, să așeză pe o peatră, plecându 'și fruntea pe mâna stângă, ca să ascundă lacrimile ce începuseră a 'l podidi. Inșă domnul care sta rezimat de un tei stufos, zări cum mâna cea slută ștergea lacrimile, pentruca ochii curioșilor să nu le vadă urmele. Era o clipă din acelea, pe care numai inimele mari și cu adevărat nobile sunt capabile a le cuprinde; o clipă, când domnului i se păru că lacrimile bietului bătrân îi cad

pe inimă ca niște picături fierbinți; repede ca gândul să apropie de el și întinzându-i un ban de aur, îi zise „Imprumută 'mi vioara pentru o oră!“ Invalidul privi plin de recunoștință pe domnul, care se poticnia cu nemțeasca ca și el cu vioara și pricepându-i gândul, i-o oferi cu toată inima. Cetera nu era de loc rea, numai ceterașul neîndemnatie o făcea să scârțâe ca căruța neunsă a olarului.

Impărăteasa japoneză Haruko.

Străinul o acordă de parcă era un glas de privighetoare și lipindu-se aproape de invalid, îi zise: „Colegă, acum primește D-ta banii, că eu cânt“. Și unde mi-ți așternu arcușul pe coarde de parcă sta și apele în loc de mândrețea cântecelor al căror răsunet străbătea sufletul acum ca melodii îngerești, acum ca doine duioase, din care suspina durerea și suferința ce mișcau cu atâta putere inima încât și ochii celor mai împetrițiți se scaldau în lacrimi.

Acuma oamenii se opriau locului ca fermecați: priveau la domnul cel elegant îmbrăcat cu nesaț ascultând cu evlavie minunatele cântece; fiecare pricepea pentru cine cântă, dar nimeni nu-l cunoștea. Cercul ascultătorilor sporia din ce în ce, până și trăsurile boerești uitară că au roate. Acuma nime nu să mai codia, toți desleagă băerile pungilor și monedele de: aur, argint și de aramă, după puterile fiecăruia, încep să lunece în pălărie. Cănele cam mărăia. Oare de necaz, ori de bucurie? El nu mai putea ține pălăria așa se îngreunase. „Deșeart'o bătrânule“, strigă obștea „căci ți să va mai umplea odată!“ O deșertă, și lucru minunat, peste puțin fu nevoit a o deșerta din nou în traista în care purta vioara. Necunoscutul ai cărui ochi scăpărau de mulțumire, cânta între tunete de aplause și când entuziasmul era la culme, puse vioara repede în brațele fericitului in-

divid și să făcu nevăzut, fără ca bietul om să-i poată rosti măcar o șoaptă de mulțumire.

„Cine să fie oare?” — grația mulțimea.

— Atunci se ivi un domn și răspunse: „Eu îl cunosc bine pe acesta; a fost distinsul vi-orist: Alexandru Boucher care și-a exercitat aci arta în serviciul *Milostivirei*. Iar noi să imităm pilda lui!”. Domnul își întinse pălăria și monedele începură din nou să curgă. Toți au dat și după ce domnul și-a golit-o în traista invalidului, strigă cu glas respicat: „Trăiască Boucher!” — trăiască! repetă de trei ori mulțimea. Apoi invalidul, înălțându-și mâinile spre cer, începu a se ruga fierbinte: „Doamne, răsplătește-i după mare îndurarea ta!”

În acea seară, desigur numărul fericitilor din Viena a fost cu doi mai mare. Unul a fost invalidul, al cărui trai s'a îndulcit pentru multă vreme, celalalt a fost Boucher, a cărui inimă a dat dovadă de o însușire pentru care mulți îl pot invidia.

A. CRAINIC

Viața studenților la vechii Romani

În vechea Romă nu esistau scoale de stat și nici părinții nu erau obligați — cum este astăzi la noi — să-și trimită copii la școală. Totuși, voi tineri cititori, nu trebuie să invidiați acele «vremuri bune», căci și pe atunci copii trebuiau să învețe, și după cum veți vedea, instrucțiunea și educațiunea nu erau tocmai așa de plăcute ca astăzi. Ca și în timpul nostru copii ajunși la vârsta de șase ani trebuiau să-și ia rămas bun de la jocurile lor, cari de altmintea sămănuau mult cu cele ale copiilor noștri. Și ei să jucau de a minge, cu prâzelul și cu cercuri de lemn. Învățătura însă li să da de părinți sau de un profesor de casă, și anume citirea, scrierea și socoteala. Învățătorul era de obicei un slav grec (numit pedagog), care însoția pe elevul său în tot locul chiar și dacă acesta urma cursurile la una din multele scoale publice, de cari însă statul nu să interesa de loc.

Elevii trebuiau să să scoale foarte de timpuriu și în orele de dimineață când voi, iubiți tineri, dormiți încă somnul dulce, elevii romani se grăbeau la școală; cei bogați însoțiți de pedagogii lor, și un alt slav numit *capsarius* ducea tăbliță de socoteală și o cutie cu fel de fel de unelte necesare la școală. Elevii sgomotoși umpleau străzile, unii cumpărânduși câte o plăcintă (*adipatum*) la brutar și ajunși la școală începeau lucrul la lumina cea slabă a lămpilor (opaițelor) aduse de ei înșiși de acasă.

Prea frumos de sigur nu era în astfel de loca-luri, căci de cele mai multe ori directorul scoalei, numit *ludi magister*, închiria câte o tindă a vre unei case (*pergula*), care sămăna mai mult a un atelier sărăcăcios. În aceste locale răsnau acuma vocile scolarilor, cari reciteau cu toții deodată într'un cor puternic lecția, întreruptă din când în când de vocea strigătoare a învățătorului. Unii scriitori romani pomenesc în scrierile lor, că adeseori vecinii erau foarte supărați de marele sgomot pricinuit de această recitare corală.

După ce copii învățau a citi, a scrie și a socoti, ajungeau astfel la o înaltă țintă. Neesistând clase deosebite, cu toții erau îngrămădiți în una și aceeași secție,—progrese mari însă ferește că nu să puteau face în astfel de scoale. Mai întâi copii învățau literile alfabetului, care să termina cu X și cine va visita vr'odată vechiul oraș Pompei — care a zăcut sub cenușă timp de vr'o mie și opt sute de ani și s'a desgropat abia la începutul sutei a XIX-a — va rămâne mișcat când va vedea încă pe zidurile caselor literile sgăriate de copii acelor vremuri. Citirea să făcea, după cum am amintit, în cor, silabisând. Scrisul să făcea pe tăblițe unse cu ceară și literile le sgăriau cu condee de metal. În timpurile mai târzii pe hârtie, cu trestie de scris. Profesorul dicta scolarilor mai ales sentințe și zicători de ale poezilor mai cunoscute pe cari trebuiau să le învețe de a rostul, precum trebuiau să știe tot pe din afară și legile celor 12 table. Greu de tot însă era socoteala cu cifrele romane așa că învățământul în aritmetică nu prea făcea progrese și numai oame-nii bogați puteau ține pentru copii lor câte un învățător special de socoteală, ce se numea *calculator*, care îndesa în capul copiilor «matematica mai înaltă» cu ajutorul degetelor și a blanii de socotit (*abacus*). Scrierea răpede o învățau dela anumiți învățători numiți *notarii*.

Corpul dascălesc nu prea era stimat, lea-fa era foarte mică și mulți dintre cei mai vestiți învățători au avut o viață foarte sbuciumată. Astfel Orbilius, profesorul vestitului poet Horațiu, fusese simplu soldat. În astfel de împrejurări și fiindcă în timpul decadenței imperiului roman tinerimea era foarte stricată nu va trebui să să mire nimeni, dacă în lumea școlară juca un mare rol vergeaua făcută din plantă numită *Ferula communis* sau biciul făcut din curele. O scenă de bătaie în clasă să vede într'un tablou de părete din orașul Herculaneum.

După ce copilul să înapoia acasă dela școală, pedagogul îl învăța gimnastica și fel de fel de mișcări de acrobat precum și mănuierea armelor. Cu pedagogul grec nu'i era permis copilului să vorbească decât grăcește pentru ca astfel să să prepare pentru a doua treaptă a culturii sale, adică pentru cursul de gramatică.

În mijlocul acestor chinuri a învățământului

elementar-primar, firește că erau foarte mult dorite zilele de vacanță, cari produceau o plăcută recreație creierului torturat al copiilor. Și zile de vacanțe nu erau puține. Astfel la sărbătorile vesele a Saturnaliilor¹⁾ copiii nu puteau să lipsască. Cine s'ar mai fi putut gândi în aceste zile la scris și citit, când toate străzile erau pline de oameni cu măști comice, iar acasă mesele erau încărcate cu mâncări bune și alese și când toată lumea să desfăta pe „strada păpușelor” și în câmpul lui Marte la minunățiile târgului Saturnaliilor! Și apoi sărbătorile Quinquatrus (dela 19—25 Martie), care erau ale zeiței scoalelor: Minerva, când adică să terminau cursurile anuale, câtă veselie și bucurie nu aduceau ele scolarilor. Atunci părinții plăteau învățătorilor simbria lor, pentru că le-au instruit copii, iar copii, care să înscriau din nou aduceau învățătorilor un dar numit *Minervale*. Apoi băiații și fetele alergau la templul Minervei de pe dealul Aventin, unde să jertfeau cozonacii, Salii²⁾ esecutau jocurile și cântecele lor în comiții, apoi jocurile de duel încă atrăgeau pe tinerii scolari precum și sărbătoarea numită *Tubulustrium*, care să ținea la 23 Martie în cinstea zeului Marte și când Salii mergeau în procesiune prin Roma și cântau din tuburi. Toată lumea să îngrămădia la hala cismarilor, unde prin jertfă de miei făcută de anumiți preoți să sfînșta instrumentele de musică necesare la aceste serbări religioase. Și apoi aceste jertfe să complectau prin alte serbări în fiecare casă. Astfel toate sărbătorile mai mari erau însoțite de plăcute zile de vacanță. Vacanța cea mare însăminunați-vă băeți—dura câte patru luni întregi, dela idele lui Iunie (13) până la cele ale lui Octomvrie (15).

Când copilul unui patrician roman era de 11 sau 12 ani, să da pe mâna unui învățător grec de gramatică (*grammaticus, literator*), care era angajat sau numai pentru un singur copil sau o școală privată ținea unul pentru mai mulți scolari. În acest curs să citea cu scolarii mai ales poemele lui Homer. Odisea să învăța de asemenea, din o traducere latină apoi urmau autorii mai însemnați romani precum Virgil, Horațiu și Cicerone. Elevii mai învățau și alte obiecte, însă pondul cel mai mare să punea pe gramatică.

Dar cu aceste nu să termina învățătura. Acum viitorul cetățean roman trebuia să să eșercieze în oratorie și drept, lucruri cari se predau de retori și de vestiți juriști. Fiindcă astfel de școale erau un fel de școale preparatorii pentru un fel de universitate, și viața e-

levilor era mult mai liberă decât în cele două feluri de școale inferioare amintite, mulți profesori se plângeau de elevii lor, că aceștia mai bucuroși să jucau cu cubii (zarul, țâncușa) decât să audieze discursurile retorilor și că absențele de la cursuri erau prea dese.

La 16 sau 17 ani tânărul își termina instrucția și își punea toga virilă. Acest moment al intrării tinerilor în rândul bărbaților să făcea, la 16 Martie, cu o solemnitate deosebită, care să numea sărbătoarea Liberalia. De dimineată să aducea jertfă pe altarul larilor-genii apărători ai caselor. Copilul depunea bula, un medalion pe care îl purtase de la nașterea sa la grumaz dinpreună cu un amulet aducător de noroc și cu toga cu tivitura purpurie de copil și îmbrăca tunica și toga virilă unicoloră (albă). De aici tatăl însoțit de toate rudeniile, prietenii și clienții săi conducea pe noul cetățean în forul roman, spre a-l prezenta pretorului (înalț funcționar judecătoresc, uneori guvernator al unei provincii și comandant al armatei) apoi de aci mergeau la Capitol, unde să aducea jertfă (*juventas*) în templul tinereții și plăteau o monetă oarecare. Un ospăț solemn încheia această serbare însemnată din viața omenească. Dar nici acum nu s'a terminat încă cu studiul. Tânărul cetățean roman intra în urmă sau în suita unui comandant militar sau să asocia unui jurisconsult renumit spre a să îndeletnici cu afacerile judecătorești sau a se deprinde în treburile politice sau în fine continua cu audierea la un retor vestit sau la un filosof. Spre acest scop făcea călătorii de studii la Atena, Rodos, Apollonia, Mytilene, Smirna, Efes, la Massilia în Galia, la Cartagena sau alte orașe africane—tot localități vestite pentru știință. În unele din aceste școale împărații romani înființară anumite catedre bine plătite și astfel să apropiau de universitățile din ziua de astăzi. Renumitul profesor de retorică, Quintilian, din timpul împăratului Vespasian, fu întâiul profesor universitar. Împăratul Hadrian întemeiă la Roma o universitate după felul școalelor înalte din Atena și Alexandria și o numi Ateneu; Antoniu rădica foarte mult universitatea ateniană. Împăratul Valentinian dete în anul 370 d. Chr. anumite ordine, cari ne arată întru câtva tabloul vieții studentești din acele timpuri.

Astfel pentru ca un scolar să poată urma la universitate trebuia să dovedească că a trecut un examen de bacalaureat și în certificat trebuia să să arate din partea autorității orașului locul nașterii, părinții elevului și vrednicia sa. Înscriindu-se la universitate trebuia să arate pedelului locuința sa, căci acesta era însărcinat cu supravegherea tinerilor studenți, ear teatrul, jocurile și luptele gladiatorilor atrageau prea mult pe tineri și le răpeau timpul de studiu.

Totuși nu prea erau multe plângeri în acest timp în contra disciplinei studenților, numai în

1) Adică sărbătoarea zeului Saturn, care dura 7 zile, începând dela 17 Decemvrie. Era sărbătoarea agricultorilor și a sclavilor și în decursul lor toți oamenii să considerau egali și stăpânii serviau pe sclavi la masă.

2) Salii erau două colegii de preoți ai zeilor Marte și Quirinus, compuse din câte 12 patricieni.

Cartagena să întâmplau câte odată scandaluri. Așa să povestește că studenții intrau uneori prin clasele, unde ei nu aveau de a face, tulburau cu obrăznicie cursurile și exercițiile retorice, de multe ori soseau târziu la cursuri și apoi conversau despre cai, dănuitori, conducătorii trăsurilor, atleți și gladiatori, aplaudau la netimp pe vorbitori sau în fine să adresa unul sau altul către ceilalți studenți invitându-i să meargă cu toții la bae. Mai ales studenții bătrâni (*eversores*), — căci și pe acea vreme erau studenți, cari urmau mulți ani cursurile, fără a-și termina studiile, — erau grozavi în astfel de năzdrăvănii.

La începutul anului scolar, când sosiau noii studenți, bătrânii mergeau la țărmul mării sau pe înălțimile dealurilor așteptând pe așa zișii embrioni spre a-i lua în primire și a le scotoci câte ceva pentru un tratament. Noii studenți aveau însă mult de suferit din partea celor mai bătrâni. Aceștia îi udau cu apă și făceau câte caraghioslăcuri toate cu cei tineri până să o-bicinuiau și ei cu așa zisa viață de student.

Potrivit ordinelor tinerii nu să puteau înscrie la universitate înainte de al douzecilea an.

Când studenții terminau universitatea retorul le ținea un discurs de despărțire, camarazii îl însoțiau până afară de oraș unde goleau câte un pahar cu vin de Cipru și își luau rămas bun pentru totdeauna.

Așa a fost odinioară, cam așa se petrec lucrurile și la nepoții Romanilor și bine zice poetul nostru:

Vremea trece, vremea vine
Toate 's vechi și nouă toate,
Ce e rău și ce e bine
Te întreabă și socoate....

Nepos Romuli.

Mașina electrică a lui Vintilă

Poveste științifică

Vintilă Andreescu era un bun elev în clasa III-a gimnazială. El era poreclit de colegii săi *Născocitorul*, căci într-adevăr mai pe fiecare zi știa să inventeze câte ceva. L'am învinui însă pe nedrept, dacă am presupune, că Vintilă făcea lucruri, care să atragă după ele dojeni sau pedepse. El nu era dintre aceia, cari își perd tot timpul în năzdrăvănii, împiedicând pe ceilalți elevi să-și implinească datoriile lor. Din contra năzdrăvăniile lui erau din cele cari folosesc și profesorii lui chiar se mirau de spiritul lui inventiv și îl încurajau.

Țin de astădată, să vă istorisesc una din născocirile lui, care a produs mult haz nu

numai printre elevi dar chiar în cancelaria profesorilor.

Era pe la începutul lui Martie într-o Luni de dimineață. Se sfârșise ora a II-a și elevii erau în recreație, așteptând să vie ora cursului de fizică. Vintilă al nostru scoase din unul din buzunarele pantalonilor vârful unui obiect, care era alb ca argintul. Colegul său de alături, Ion Motoc, văzu obiectul ce scosese vârful său lucitor și dându-se pe furiș îl trase afară și arătându-l întregei clase, tipă:

— Iată băeți, ce ne-a adus Născocitorul.

Toată clasa pufni în râs și o veselie nespusă îi coprinse pe toți elevii.

— *Un cârnat! Un cârnat! Să-l mâncăm*, strigau toți.

— Ba să vă puneți pofta în cui. Nu l'am eu pentru asta. O să vă spui la domnul profesor.

Intr-adevăr Motoc scosese din buzunarul lui Vintilă un respectabil salam, care cum se știe este acoperit de o foaie de cositor și vă imaginați, cât haz a trebuit să producă printre elevi vederea unui asemenea cârnat. Colegii lui Vintilă într-o bucurie mare trăgeau de bietul cârnat și era cât p'aci să-l rupă, dacă dezordinea n'ar fi dispărut ca prin minune la vederea profesorului de fizică, care intra în clasă. Vă puteți închipui scena ce i se prezentă profesorului, când copiii erau toți îngrămădiți la un loc și Vintilă Născocitorul se sbătea între dânsii să nu-i rupă salamul.

— Dar ce-i asta? întrebă răstit profesorul.

Elevii lăsară cârnatul în mâna lui Vintilă, care cu aer de nevinovăție zise:

— Uite, Domnule Profesor, băeții vor să-mi ia salamul acesta și dacă nu veneați D-v. îl și mâncau.

— Dar bine Andreescule cu asemenea lucruri se vine la școală?

— Dar de ce Domnule Profesor. Eu nu l'am luat pentru mâncare ci pentru mașina mea.

Colegii lui auzind aceasta nu putură să ție râsul și însuși profesorul începu să zâmbească.

— Ce mașină mă Născocitorule, zise serios profesorul. Ai început să te ții numai de drăcii.

— Ba nu, Domnule Profesor, răspunse cam timid Vintilă, salamul acesta este conductorul mașinei mele electrice.

Și deodată Vintilă scoase din celalalt

buzunar al pantalonului o sticlă cilindrică de lampă, iar din buzunarul tunicei un băț, o bucată de mătase, mai multe fire de mătase, o foaie de zinc și niște inele de cauciuc, pe care punându-le pe unul din pupitrele din față, zise cu oare-care gravitate:

— Aceasta este mașina mea electrică demontată.

Clasa întreagă rămase de astă dată înmărmurită, căci simțise că cu *Născocitorul* nu se poate juca.

— Ia montează-o *Născocitorule*, zise vesel profesorul.

Atunci Vintilă luă inelele de cauciuc și le introduse pe sticlă. Peste acele inele înveli foaia de zinc pe care la capete o tăe în formă de dinți cu briceagul său. Apoi cu firele de mătase suspendă de sticlă salamul și triumfător zise:

— *Asta-i mașina mea electrică!*

— *Te-am înțeles. Acum fă-o să funcționeze*, zise profesorul.

Vintilă scoase din buzunar o batistă de mătase și înfășurându-și mâna stângă cu batista apucă sticla de lampă iar cu dreapta apucă bățul înfășurat în bucată de mătase ce era pe pupitru, și îl vârî în cilindrul de sticlă și începu să frece, zicând cu aer serios:

— Sticla de lampă fiind frecată se încarcă cu electricitate pozitivă și prin influență electrizează salamul, care este conductorul mașinei; respinge electricitatea pozitivă și atrage pe cea negativă, care vine până în vârfurile foaiei de zinc care înfășură sticla.

Prin aceste vârfuluri — conform teoriei vârfulurilor ascuțite — electricitatea negativă scapă neutralizând pe cea din sticlă, așa că în salam rămâne electricitatea pozitivă. N'are decât cineva să apropie degetul de salam și va obține scântee electrică.

Unul din elevi în adevăr apropiind degetul, scânteea electrică apărură spre uimirea tuturor elevilor.

Profesorul după ce lăudă ingeniosul procedeu de a-și face o mașină electrică, îi făcu observațiuni lui Vintilă, ca să se ferească a mai produce atâta scandal cu născocirile sale și ținu mașina lui Vintilă pe catedră până la terminarea orei, pe care năsdra viața lui Vintilă o scurtă aproape la jumătate.

Mașina lui Vintilă fu dusă în cancelarie și vă puteți închipui ce haz a fost și în-

tre profesori, când făcură cunoștință cu noua mașină electrică a lui Vintilă Andreescu.

* * *

În timp ce acestea se întâmplau la gimnaziu, în casa părinților lui Vintilă era zarvă mare. Timpul mesei se apropia și mama lui Vintilă voia să pregătească mezelurile. Spre marea uimire a dănei nu găsi salamul între mezeluri. Surioara lui Vintilă aranjându-și niște lucruri, care le avea într-o lădiță sculptată și dată cadou de moșul său, constată, că lipsesc din lucruri niște inele de gumilastic, cu care fuseseră legate niște cumpărături. Niște bucăți și fire de mătase nu le mai găsea, dar cea mai mare supărare o încercă când nu dădu de rostul uneia din cele șase batiste de mătase.

Servitoarea să grăbea să șteargă lămpile ca să vie în sufragerie, să așeze masa dar toate căutările ei după o sticlă de lampă fură zadarnice.

Mama întreba pe servitoarea unde este salamul, fata întreba pe muma sa dacă i-a umblat prii lădiță, servitoarea pe stăpânele dacă au pus sticla de lampă undeva. În aceste momente de zăpăceală vine și tatăl lui Vintilă de la serviciu, ca să ia dejunul și fu pus în curent cu cele ce se întâmplase. Nu știa nici dânsul ce să creadă, căci pentru prima oară constata atâta zăpăceală în casa sa. Cum era însă flămând ceru să se aducă la masă, și tocmai atunci observă că Vintilă nu venise încă de la școală, deși era 12 trecute. Când tocmai voia să întrebe de el, îl zări, că venea pe poartă. Într'adevăr el a trebuit să aștepte la școală, până când i-a dat profesorul mașina sa electrică și acum se întorcea acasă țanțoș, că parcă ar fi descoperit vr'o nouă Americă.

— Ia, năzdrăvăni de ale lui. De sigur că iai a stat la arest. Cine știe ce o fi mai făcut răspunse mama sa fără a să uita pe fereastră.

— Vai! mamă, exclamă deodată fata, salamul uite-l la Vintilă. Da! Da. Uite și sticla de lampă.

— Ce o mai fi și asta, zise curios tatăl său.

— Ei, copilul acesta, îmi face multe ne-cazuri. Bănuiam servitoarea că l-a luat și când colo dânsul ștregarul.

În timpul acesta Vintilă intră pe ușă,

dar văzându-i pe toți la masă, așteptându-l, făcu o mutră ploată.

— Dar ce-i asta Vintilă? zise tatăl său.

— O mașină electrică pe care a admirat-o și profesorii mei.

— Salam și mașină electrică, cui spui tu fleacuri strengarule, îi zise mama sa.

— Zău, mamă, e mașină electrică. Uite numai.

Și imediat își înfășoară mâna cu batista de mătăasă, apucă sticla și cu cealaltă mână frecă sticla pe dinăuntru cu bățul învelit în altă hucată de mătăasă.

— Ei acum apropie degetul de salam.

Văzând că nimeni nu voia să încerce puse el degetul și imediat să văzu o schinlee electrică.

— Ați văzut? zise el triumfător.

— Tot de drăcii te ții, Vintilă. De aceea profesorii te pun mereu la arest.

Ba eu am observat că drăcii de acestea le plac și profesorilor și de aceea am stat până acum ca să 'mi dea mașina, căci mi-o luase în cancelarie și experimenta cu ea.

— Ei bine, acum destul. Mie mi-e foame.

Adu-mi mașina aia, că n'am cumpărat eu salamul, ca să nu-l mănânc zise tatăl seu.

Și bietul salam fu pus sub cuțit. În timpul mesei, Vintilă istorisi pozna sa de la scoală și părinții săi râseră, cum au râs și profesorii.

Alandron.

Deslegările jocurilor recreative

În multe ziare sau reviste să găsească jocuri distractive de deslegat, de exemplu: aritmogrife, șarade, cuvinte rombice, cuvinte triunghiulare și multe altele, cari cu puțină bătaie de cap să pot ușor deslega. Să ofere chiar și premii acelor persoane inteligente cari vor deslega; însă fiindcă mulți nu știu cum și în ce chip să desleagă, voesc să v'arăt iubiți copii, secretul pentru a vă face plăcere și a vă procura o distracție în oarele libere, când veți găsi câte-un joc în revista „Amicul Tinerimei”. Voesc dar a vă face cunoscut într'un mod lămurit, felul de a să putea deslega aceste jocuri recreative, și voi începe prin a vă spune în ce constau șaradele.

Șaradele sunt adese-ori formate din reunirea mai multor cuvinte cu o însemnare cu totul diferită. Astfel, cuvântul întreg să arată cu totalul întreg, pe când cuvintele parțiale

să arată cu: prima parte sau începutul; a două poate fi mijlocul; a treia și a patra și în urmă întregul sau sfârșitul.

Sunt șarade formate în fel de fel de chipuri, și pentru a le deslega e destul a găsi partea întâi și a doua, pentru a le uni apoi împreună și a forma totalul, astfel că toate cuvintele să corespundă însemnării jocului descris.

De exemplu una simplă, și care toți o știți:

*Sus tună, jos răsună
Ciorile s'adună.*

Acum însă vă voi da spre deslegare una mai grea, însă frumoasă:

*Prima parte-i o cântare
Ce 'n biserică-o găsești.
Cea de a doua nu-i acolo
Ci 'n armată o 'ntâlnești.
Partea a treia-e și mai mică
Că-i vocală singurică.
Tot cuvântul când îl capeți
Il păstrezi viața 'ntreagă,
Nu l'ai da la nime 'n lume
Căci de suflet ți se leagă.*

Deslegarea este:

Amin - tir - e

Eată să vă spun ceva despre cuvintele patraterale sau geometrice. Acestea toate să reduc la unghiuri, triunghiuri, patraterale și rombice. La cuvintele patraterale literile sunt înlocuite cu puncte, de exemplu:

.....	Nume de femei	R O Z A
.....	Mâncare chinezească	O R E Z
.....	Nimic	Z E R O
.....	Nume de câine	A Z O R

Deslegarea:

În orice mod să vor citi orizontal, vertical la dreapta sau stânga, vor trebui să corespundă în felul deslegării de mai sus.

Pentru a deslega aceste jocuri, trebuie să așezăm cuvintele sau literile găsite, în mod de a forma cuvinte cu o însemnare oareșă care.

În fine să vă dau un cuvânt rombic:

.	N
...	S E S
.....	C L A R A
.....	C U M P A R A
.....	P A O L O
.....	E L E
.	E

Deslegarea:

Să se formeze un romb luându-se câte o literă prin mijlocul cuvintelor, și veți afla un oraș compus din șapte litere; litera de la început și cea de la sfârșit vor forma celelalte două triunghiuri ale rombului.

Cuvânt triumfiular

• • • • •	cameră	Deslegarea:	I A T A C
• • • • •	o boală		A T A C
• • •	la cafenea		T A C
• •	la croitorie		A C
•	consună		C

Orizontal și vertical citite acele cuvinte.

Iată dar, cât de ușor este a deslega astfel de jocuri formate din cuvinte cunoscute de noi toți. Așa dar la lucru copii, când timpul vă permite distracția.

Și acum, jocul cel din urmă pe care vi-l explic se numește: *aritmogrif*, care constă în a afla literile potrivite cu numerile date.

Fiecare număr înlocuiește o literă și poate fi de mai multe ori în același joc, același număr, de exemplu:

1 2 3 4	drum	Deslegarea:	CALE
2 5 2 6	nume turcesc		ASAN
7 2 5 5 8	poet renumit		TASSO
9 5 1 10	râu în Europa		ISAR
3 4 5 9 4	necesar la spălat		LESIE
9 3 9 1	nume de haină v.		ILIC
6 4 10 11 9	localit. delicioasă		NERVI
2 3 2 10 9 1	rege barbar		ABARIC

Literile începătoare citite de sus în jos ne dau numele unui revoluționar din antichitate și finalele de jos în sus citite ne dă pe protivnicul său. — De sus în jos este numele revoluționarului Catilina; de jos în sus, pe protivnicul său Cicerone.

Și acum pentru a sfârși vă dau să ghiciți pentru numărul 12 al „Amicului Tinerimei”: care cuvânt coprinde în sine: un oraș, o plantă și un lac?

Distractivă în timpul liber și veți fi mulțumiți, mult mai mult decât când ați juca nebunește alte jocuri primejdioase. Așa dar la deslegări copii, când timpul vă permite a vă distra.

ROMA. — T.-Jiu.

CUM TREBUE CITITE CĂRȚILE

Un filosof foarte apreciat în China, cu numele *Dei-hi*, sfătuește într-o carte a sa: *Dei-Dei*. (Cum poate ajunge omul la știință?) cum trebuie citite cărțile. Când cineva voește să citească ceva să 'și adune mai întâi spiritul său distras, să se liniștească și apoi să deschidă cartea. Păzește de a căuta co-

prinsul pe hârtie, întorcete în tine și examinează total cu îngrijire. Regula citirii constă în a progresa treptat, a cerceta cu deamănuntul fiecare vorbă și a găsi înțelesul fiecărei propoziții. Nu continua cu citirea până n'ai priceput bine ce ai citit. Fă ca gândurile scriitorului să devină ale tale. Când citești șezi în poziție cuviincioasă și demnă, ca și când ai sta înaintea unui înțelept. Nu citi pripit sau comod, căci atunci lucrul citit nu va putea pătrunde cu siguranță și spiritul tău. Cine la citire nu este atent la o singură propoziție, va citi fără adevărat folos. Mai bine citește puțin și gândește-te mai mult asupra celor citite. Astfel făcând știința va prinde rădăcini adânci în spiritul tău.

AMICII POETULUI

FABULĂ

Un poet s' așezase la masa lui de scris și cu veselie să gândea la triumfurile repurtate cu ultima sa carte de poezii.

Invidios, *Creerul* atunci începu a'i zice:

„Trebuie să'mi fi mie recunoscător, de oarece imaginile și ideile, ce 'ți au adus atâta renume le ai avut dela mine. Fără ajutorul meu tu n'ai fi putut scrie nici un vers.

Condeiu auzi și s'apucă de ceartă cu *Creerul*.

— Ce te tot mândrești? Ce ai fi făcut tu fără de mine, cu toate fantaziile și imaginile tale? Poetul trebuie să'mi fie mie recunoscător, căci eu le am scris!

Dar *Călimara* cu *Cerneala*, îl întrerupse și îi zise:

— Dar tu *Condeiu*, n'ai fi putut scrie, dacă eu nu te aș fi lăsat să te uzi cu *Cerneala*.

Asurzit de atâta zgomot ce făceau aceștia, invidioși de renumele câștigat cu atâta greutate de poet, acesta exclamă:

Eu vă sunt recunoscător, ție *Creerule* care mi-ai dictat ideile; ție *Condeiu* care le ai scris și ție *Cerneală*, care ai avut bunătatea de a lăsa să să prindă de hârtie.

Astfel să sfârși cu bine acea ceartă.

Dar puține zile în urmă, publicând o altă poezie, *Poetul* primi critice aspre, satire și epitețe prea puțin onorabile.

El atunci să plânse *Creerului*, care 'i dictase așa versuri, și certă *Condeiu* și *Cerneala*, fiindcă le scriseseră.

Însă de astă dată niciunul nu voi să 'și ia asupra 'și răspunderea răului făcut.

Creerul îi zise, că el, poetul, nu știuse s' aleagă decât idei din cele mai rele; *Condeiu* și *Cerneala* adăogară că ei ascultasera numai de voința lui și făcuseră ceace el voise.

LUNA OCTOMBRIE (Brumărel)

October. Octobre. October. Pianepsion

Zile vrednice de însemnat în această lună.

- 1 Oct. 1777. Domnul Grigore Ghica decapitat.
 3 Oct. 1603. n. Torricelli, † 25 Oct. 1647 la Florenția, inventatorul barometrului.
 5 Oct. 1757 † Réaumur, n. 28 Febr. 1683 (invent. termometrului Réaumur).
 8 Oct. 1878. Intrarea triumfală a armatei române în București cu steagurile și trofeele luate dela inamic.

- 19 Oct. 1595. Mihai Viteazul alungă pe Sinan Pașa din Târgoviște.
 21 Oct. 1816 † George Șincai, istoric ardelean.
 26 Oct. 1497. Stefan cel Mare bate pe Poloni în codrul Cosminului.
 30 Oct. 1440. Ion Corvin, Regele Ungariei bate pe Turci și să face Domn al Ardealului.

Poetul mahnit tăcu și atunci să găsi singur plângând amar nenorocirea sa

* * *

Când un lucru reușește odată bine, toți voesc să ia parte la reușita fericită, pe când din contră, nimeni nu voeste a ști de rău, când reușita e nenorocită sau după cum zice proverbul românesc:

*Când îți merge bine
 Toți sunt lângă tine,
 Când îți merge rău
 Rămân numai eu.*

Roma T.-Jiu.

Nostimade și Anecdote scolare

Ionel are să traducă propoziția «Hippocrates et Galenus sunt duo celebres medici». Ionel caută cuvintele în dicționar și află la Hippocrates «un medic vestit» și la Galenus tot «un medic vestit». În urmă traduce: «Un medic vestit și un medic vestit sunt doi medici vestiți».

* * *

Elevul X să presintă la un anticar ca să vândă o carte. Anticarul însă îi spune că el nu cumpără decât biblioteci întregi. Elevul îi răspunde că și el i-a adus spre vânzare întreaga lui bibliotecă.

Poșta Amicului Tinerimei

Ionescu Al. Brăila. Ți-am satisfăcut dorința. În numărul prezent afli o mică piesă pentru teatru. Dacă o veți juca comunică-ne rezultatul.

Verbian Romul Iași. Mulțumiri de interesul ce purtați

pentru «Amicul Tinerimei» și vă rugăm să faceți propagandă pentru el.

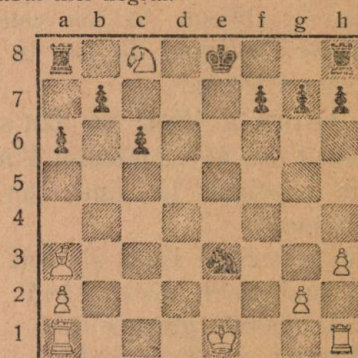
«Amicul Tinerimii» va ținea de acum înainte Șezători pentru copii, Joia dela 2—4. Să vor face lucruri manuale din hârtie și carton, să vor povesti istorioare și să vor juca deosebite jocuri. Copii sunt invitați a lua parte la aceste Șezători.

A apărut *Bucolicele și Georgicele* de Virgiliu, traduse în românește și adnotate de d. prof. M. Străjanu București, I. V. Socec 1904. Prețul 2 lei 60 bani. Carte foarte potrivită pentru consultare și preparare a elevilor de curs superior.

JOCUL ȘAHULUI

(urmare)

Rocada însă să poate efectua când turnul este atacat sau dacă ar trebui să treacă peste un patrat stăpânit de o figură dușmană. În poziția din fig. de jos nu poate roca nici albul nici negrul.

Pentru alb rocada cu turnul regelui și cel al aghiotantului este inadmisibilă, fiindcă călărețul negru e3 atacă patrații f1 și d1. Tot asemenea negrul nu poate roca cu turnul regelui, fiindcă căpitanul a3 stăpânește patratul f8. Rocada cu turnul aghiotantului este de asemenea neadmisibilă fiindcă pe c8 stă un călăreț alb. Tot neadmisibilă ar fi și dacă pe c8 ar sta un călăreț negru.

Director, proprietar și editor I. MOISIL prof. și directorul gimnasiului din Târgu-Jiu.
 Comitetul de redacție: AL. ANDRONESCU, STEF. BOBANCU, AUG. CRAIȚIC, ECON. I. MĂLĂESCU
 I. MOISIL, profesori ai Gimnasiului Tg.-Jiu

AMICUL TINERIMEI

FOAIE DE CUNOSCIINȚE FOLOSITOARE

PENTRU

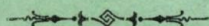
EDUCAREA TINERIMEI ROMÂNE

CULTURĂ
MORALĂ, IUBIRE DE NEAM, ȘTIINȚĂ
MUNCĂ

Director, proprietar și editor I. MOISIL, Directorul gimnasiului din T.-Jiu.

Comitetul de redacție: AL. ANDRONEȘCU, ȘTEF. BOBANCEU, AUG. CRĂINIC,

EC. I. MĂLĂEȘCU, I. MOISIL, profesori ai gimnaziului din T.-Jiu.

Amicul Tinerimei, ce intră acum în al doilea an, continuă a da tinerimei române o lectură aleasă și variată, care să-i nobileze inima, să-i instruiască spiritul și să-i dea cunoștință pentru viața practică.

Tinerimei noastre setoase după învățături solide, doritoare de a se instrui, i-a lipsit până acuma o astfel de revistă. *Amicul Tinerimei* însă va îngriji a-i da materialul necesar pentru studii mai întinse, indispensabile astăzi mai ales — de când cu introducerea examenelor de absolvire de gimnasiu și liceu.

Amicul Tinerimei dorește să umple această lacună. El va publica deci deosebite istorioare, nuvele și romane istorice și științifice, care vor desvolta simțul de dreptate, adevăr și onoare, — va îmbogăți sufletul cu cunoștință asupra vieții și lumii, — va publica biografii de oameni mari, care au avut o influență puternică asupra formării caracterelor, — apoi descrieri geografice din țară și străinătate, schițe de istoria antică și modernă, — va explica tainele și minunile naturii, — va ține în curent pe tinerii săi cititori cu invențiunile moderne, — va descrie lumea tinărului cu plăcerile, bucuriile și necasurile ei, — va fi deci un prieten sincer al tinerimei.

Având tot sprijinul, revista va fi ilustrată.

Abonamentele și ori-ce privește revista, se vor adresa la

REDACȚIA „AMICULUI TINERIMEI”
TÂRGU-JIU

TÂRGU-JIU

TIPOGRAFIA N. D. MILOȘESCU, FURNISORUL CURȚII REGALE

1904

AMICUL TINERIMEI

FOAIE DE CUNOSCINȚE FOLOSITOARE

PENTRU

EDUCAREA TINERIMEI ROMÂNE

CULTURĂ
MORALĂ, ÎNVIȘ DE NEPTE, ȘTIINȚĂ
MUNCĂ

Director, proprietar și editor: I. MOISIL, Directorul gimnazialului din T. Jiu.
Comitetul de redacție: AL. ANDRONEȘCU, ȘTEF. BOBANCU, AUG. GRAING.
Eg. I. MĂLĂEȘCU, I. MOISIL, profesori ai gimnazialului din T. Jiu.

Amicul Tinerimii, ce intră acum în al doilea an, continuă a da tinerimii române o lectură aleasă și variată, care să-i nobileze înimă, să-i înalțimează spiritul și să-i dea cunoștință pentru viața practică.

Tinerimii noastre sotoare după învățături solide, doritoare de a se instrui, i-a lip- sit până acum o astfel de revistă. Amicul Tinerimii însă va îngrijii a-i da materi- ali necesari pentru studii mai întinse, indispensabile atunei mai ales — de când cu introducerea examenelor de absolviție de gimnaziu și liceu.

Amicul Tinerimii dorește să umple această lacună. El va publica deci deosebite informații, nruve și române istorice și științifice, care vor dezvolta simțul de discipli- na, vor să conștientizeze și va îndemna la eforturi în cunoștință asupra vieții și lumii — va publica și poezii de oameni mari, care au avut o influență puternică asupra formării caracterelor — apoi descrieri geografice din țara și străinătate, schițe de istorie an- tică și modernă, — va explica tainele și minunile naturii, — va ține în curent pe li- terii și cititorii cu invențiunile moderne, — va descrie lumea tânărului cu plăcere, încredere și neamurile ei, — va fi deci un prieten sincer al tinerimii.

Văzând tot spiritul revistei va fi ilustrată.

Abonamentele și orice privește revistă, se vor adresa la

REDACȚIA „AMICULUI TINERIMEI”
TÂRGU-JIU

TÂRGU-JIU

IMPRIMERIA D. M. ORESCU, TÂRGU-JIU, CĂMINUL REGAL
1904

Abonamentul pentru România

Pe un an	8 lei
Pe o jumătate an	4 »
Pe 3 luni	2 »

CULTURĂ

MORALĂ, IUBIRE DE NEAM, ȘTIINȚĂ
MUNCĂ

Abonamentul pentru Austro-Ungaria

Pe un an	8 coroane
Pe o jumătate an	4 »
Pe 3 luni	2 »

Cinstiți ce e frumos și crățați ce este folositor

Pe cât e de vrednică de laudă, pe atâta e și de firească năzuința noastră de a lăsa ca amintire urmașilor pomenirea marilor întâmplări ca și pomenirea bărbaților de seamă, cari s'au jertfit pentru patrie și neam, întrupându-le aducerea aminte de ei prin monumente mărețe care să mărturisească nepoților și strănepoților mărirea și puterea de viață a strămoșilor. Asemenea monumente au darul de a însufleți trecutul și de a oțeli viitorul. Cam acelaș lucru îl facem noi și în amintirea scumpilor noștri morți, împodobindu-le locul de vecinică odihnă cu semne mărețe chiar și atunci când n'au săvârșit cine știe ce fapte mari care să aibă darul de ai trece în rândul nemuritorilor. În cimitirul cel mai simplu, găsim pietri funerare, ori modeste cruci de lemn, și tocmai aceasta e *frumos* și vrednic de laudă, căci și crucea cea mai modestă ca și cea mai scumpă și mai împodobită deșteaptă cu aceiași putere și însuflețire aducerea aminte de aceia, pe cari numai moartea-i desparte de noi, mărturisind și adevărind iubirea și recunoștința celor rămași în viață.

Oamenii bine-crațați socotesc drept o

mare nelegiuire faptă, când cineva din răutate necinstește crucea ori strică monumentul unui mort. Atunci oare, de ce n'am socoti noi ca ceva sfânt monumentele și statuetele prin care un neam întreg vecinește amintirea marilor săi morți? Nu e oare o mare rușine pentru un popor, când este silit să apere de oamenii rău năvăliți și fără suflet, monumentele de tot felul, înălțate pe strade, pe piețe ori în grădini publice, fie de Stat, de comune ori de particulari, însărcinând cu a lor pază paznici, ori împrejmuindu-le cu zăbrele de fier? Și totuși, multe din ele, cu toată paza, tot nu scapă neatinse de mâna răilor: Numai un singur lucru le poate apăra, anume evlavia, sau un simțimânt de o adâncă și cucernică venerațiune. De acea săvârșește o faptă de ștregar zburdalnic acela, care strică ori slutește ceea ce cu multă răbdare, cu încordată și îndelungă trudă și silință a săvârșit meșterul iscusit, iar oamenii de bine au înălțat pentru ca trecătorul să aibă la ce privi cu mulțumire, hrănindu-și sufletul cu podoabele artei spre a-și lumina mintea pentru înțelegerea *frumosului*.

Cine vatămă un lucru de artă, un tablou ori un monument, acela păcătuiește împo-

triva aproapei lui său a cărei muncă, multumire și bucurie o dărapănă nebunește, iar cel care rupe un pom sădit pe marginea unui drum, o floare ori lăstari de prin grădini, acela păcătuiește greu față de o făptură a lui Dumnezeu, făptură, pe care mâna nici unui meșter omenesc, cât de iscusit ar fi, n'o mai poate reface. Acela deci, în care e sădită plăcerea de a strica, dovedește că are suflet rău. Cu oamenii cei răi însă, cei bine cunoscuți și cu simțiri alese n'au a face nici în clin nici în mănecă. Omul de neam bun îi desprețuește și îi ocolește, iar cel cuviincios îi depărtează dela sine și nu-i rabdă în tovărășia sa.

Între oameni ești prețuit după cum te porți și după prietenii cu cari te însoțești. De aceea, tinerilor, luați aminte un sfat bine-voitor: feriți-vă de societatea oamenilor cu deprinderi rele, nu dați în plug cu ei! *Cinstiți ce e frumos și cruțați ce e folositor.*

Maria A. Crainic.

FIICA NEMILOSTIVĂ

(Piesă în 3 acte)

Persoane: Un moșier; Ana, fiica lui adoptată; o cerșetoare; Stanca, chelăreasa moșierului.

ACTUL I.

Scena I.

(O odaie în casa moșierului. Ana și moșierul.)

ANA. (În fața oglindei încercând un guler de dantelă, nu observă când intră moșierul) Ce e drept, frumoase mai sunt aceste dantele, dar și scumpe, prea scumpe! Dar ce-mi pasă? Tata are cu ce să le plătească! Marșanda mi-a zis că nimic nu e prea scump pentru o cuconită bună și frumoasă ca mine. Ea e o femeie politicoasă și are în totdeauna marfă frumoasă. Păcat că nu pot să ies mai des cu trăsura și să fac vizite.

M. Vino, fata mea, am să-ți spun o vorbă.

A. (tot în fața oglindei nu observă pe moșier) Rar de tot vine cineva pe la noi în vizită.

M. (apropiindu-se) Iarăși o gălesc în fața oglindei! să înțelege că nu mă aude. (El să duce întâi la dreapta ei, apoi la stânga.) E de geaba, până nu mă zărește prin oglindă, nu mă observă. (Să uită peste umerii ei în oglindă.)

A. (tipă și să întoarcă speriată.) Ah! tată, cât m'am speriat!

M. Tocmai încet n'am intrat, dar când cineva n'are ochi decât numai pentru oglindă atunci . . .

A. Spune-mi, tată, nu-mi șade bine? (să pune în fața moșierului.)

M. (rece) Să poate. Dar la ce bun toate aceste dantele, panglici, funte? Cine le poate plăti, poate să le poarte. Dar—destul pentru acum. Am venit să-mi iau ziua bună dela tine.

A. (speriată) Cum tată, vrei să pleci în călătorie. Te rog, rămâi acasă. E rezbel și trupe străine sunt în țară.

M. Tocmai de aceea voesc a pleca să ajut să gonim dușmanul din țară.

A. Ce frică îmi e, să nu ți să întâmple ceva!

M. Nu te teme! Fata mea, îți las cheile, tu găsești plină casa de bani. Cheltuește, dar cheltuește cu socoteală. Să faci totul după placul tău, dar un lucru îți cer ca o datorie!

A. Spune, tată; din toată inima îți voi îndeplini dorința.

M. (foarte serios) Să nu iasă din curtea mea nici un sărac, fără a-i da ceva de pomană. Miluește pe fiecare după cum ți se pare că are nevoie: unuia mai puțin, altuia mai mult. Pe lângă asta dă fiecăruia câte un păhăruț de vin din cel din care beau eu și însoțește darul tău cu vorbe bune. Ține bine minte: orice dai, să dai cu mâna ta proprie și să nu lași aceasta pe seama nimănui!

A. Tată, voi face întocmai după voia d-tale.

M. (tare) Bine! dar să știi, că dacă aș afla vreodată că nu mi-ai împlinit această singură a mea poruncă, nu-ți voi mai fi un bun părinte și te voi goni din casa mea.

A. Tata mă va iubi ca și mai înainte, că voi asculta tot ce-mi va zice.

M. Așa să fie.

A. Și când te întorci?

M. Mult nu voi sta. Poate mă întorc mai iute decât crezi. Rămâi sănătoasă.

A. Să vii sănătos, tată (moșierul iese.)

Scena II. Ana și Stanca.

A. (strigă) Stanco! ei Stanco!

S. [vine] Ce poștește duduca?

A. Să vie numai decât cusătoresele, ca să coasă rochiile ce le-am cumpărat.

S. Bine, dudue.

A. Apoi să trimiți feciorul la boierii vecini să poștească cu duduele la masă pentru deseară.

S. Numai decât să va face.

A. Bucătăreasa să îngrijească de bucate bune, mâncări alese, prăjituri, mai înțeles?

S. Cuconița va fi mulțumită! [pleacă.]

A. Tata a zis să trăiesc cum îmi place; ei bine, veselie să domnească în casa noastră.
[cortina cade.]

ACTUL II.

Scena I. [O grădină. Ana, Stanca.]

A. (câscând) Spune-mi, Stanco, ce să fac să treacă timpul; grozav mi-e de urât!

S. (toarce) Lucrați ceva dudue; vă aduc mescioara de lucru în grădină, ori gherghelul cu broderii, dacă poțitiți. Dacă n'aveți plăcere de lucru, luați o carte și citiți. În chioșc e pianul, cântați ceva!

A. Numai îmi place nimic! Sunt așa de plictisită. Invață-mă altceva să fac! Duduele n'au venit încă. Nu știi tu Stanco, ce fac ele, de nu le e urât?

S. Cum să nu știi! *Ele împletesc toată ziua la ciorapi pentru săraci, și cos rochițe pentru copilașii acestora.*

A. Se poate? Nu, una ca asta o găsesse prea de tot ordinar! [câscând] Știi ceva Stanco nu știi tu vre-o poveste frumoasă?

S. Cum nu? Spuneți-mi numai, ce poțitiți să vă povestesc?

A. Ce știi, ce vrei tu! Numai să nu fie o poveste adevărată, că toate astea sunt nesărate! Povestește-mi mai bine un basm frumos, Stanco!

S. Bine, ascultați, o să încep. [În sine] Stai numai, basmul ce ți-l povestesc, o să te privească! [tare] Nu vreți să și lucrați ceva? Vă aduc eu lucru!

A. Nu-mi place să lucrez! Stau aci pe această bancă de mușchiu și te ascult. [se așează.]

S. [povestește] A fost odată un boer de neam mare. El n'avea nici nevastă, nici copii. Într-o zi merse călare în pădure să vâneze. Acolo să întâlnească cu o săracă, care ședea la drum și cerșia. Boerul o întreabă ce ține învelit în șorț? Cerșetoarea îi răspunde că are un biet copil al ei, și îi arată copila. „Fie-vă milă de ea” zise ea boerului. Atunci boerul zisă femeii să-i dea lui copila, că voește să o crească în frica Domnului. Femeia începu să plângă și să zică, că deși suferă de mare lipsă, tot nu-și va părăsi copila. Boerul nu înceta s'o îndemne a-i da copila: „Muere

proastă, nu vezi că n'ai cu ce să-ți acoperi sărăcia ta? Văd că nu dorești bine copilei tale!” Atunci femeia a dat copila și boerul o ascunse sub mantaua lui.

A. Ce face acum boerul tău cu copila de cerșetoare?

S. Mă rog, nițică răbdare, dudue, o să aflați numai decât. Boerul porunci sermaneii femeii, ca nimeni să nu știe că ea cunoaște fetița; mai cu seamă fata să nu cunoască nici odată cine îi este mamă; îi dăte însă voe să o vadă ori de câte ori dorește. Boerul duse apoi fata acasă, o crescă și toată lumea socotea că e chiar fata lui.

A. E de crezut? Nu cunoaște ori și cine că această lepădătură nu poate fi fiica unui nobil?

S. Dați-mi voe, dudue, să vă spun, că această nu se poate cunoaște. [semnificativ] Să zicem bună-oară că D-stră ați fi fost crescută ca un copil de cerșetoare, cine v'ar fi mai zis atunci dudue!

A. Ai mers prea departe Stanco, mă superi tare!

S. Nu vă supărați, am dat și eu o pildă. Dar povestea mea nu e încă sfârșită. Fără să știe nașterea ei de jos, fata crescă, să făcă mândră, să gândea numai la găteală și la petreceri și desprețuia pe săraci. Atunci boerul s'a supărat grozav și să gândia ce să facă!

A. [sculându-se] Destul, Stanco; povestea ta nu-mi place; mai știi poate că s'a și întâmplat așa ceva; s'o isprăvești altădată; acum mă duc să văd ce fac cusătoresele. [pleacă]

S. [singură] Da, da, s'a întâmplat întocmai ce am povestit, nebună ce ești; chiar istoria ta ți-am povestit-o! Imi aduc bine aminte, par'că era eri, deși au trecut 16 ani d'atunci, de când te-a adus boerul într-o seară sub manta. Îți aduc o porumbiță, Stanco, zise el, tu să mi-o faci mare. Și această fată de cerșetoare se gătește acum în haine de mătăasă și de catifea și e mândră par'că ar fi o prințesă! [către public] Ce să va mai întâmpla, atârnă totul de la ea. Mă tem că se va adevăra, că „Fudulia aduce căderea” și că „Cine se înalță, se va coborâ.” [cortina cade]

Actul III

Scena I. Ana, Stanca. Sala de mâncare.

S. Ați petrecut foarte veselă ziua de azi, dudue!

A. Ce zici, veselă? Ce mai petrecere, când în fiecare moment vine un cerșetor și îți vorbește de nevoile sale!

S. Dudue, nu vă supărați, n'au venit decât vre-o trei!

A. Și atâția sunt prea mulți. [bate cineva la ușă]

S. Cine vine?

A. [ironic] Ia, vr'un cerșetor, cine alt? Mă duc, să nu vă turbur conversația plăcută!

S. Dudue, nu-mi pare bine, de ce ziceți! [bate iarăși] Intră!

SCENA II. Stanca și o femeie de tot săracă.

[Cerșetoarea intră în scenă și vorbește singură] Iată-mă aci, săracă și nevoiașă, și fica mea să răsfățată în lux și belșug. Numai de nu m'ar trata iar cu dispreț! Inima mea de mamă suferă mult! Bună seara! Primesc boerii un coșuleț de fragi; sunt culese proaspete și foarte frumoase.

S. Ori de câte ori aduci fragi, ești bine venită, așa ne a zis boerul!

SCENA III. [Persoanele din scena precedentă și Ana]

A. [uitându-se printre culise] Ah, e femeia cu fragile! Bine.—Femeie, ai făcut ce ți-am poruncit dăunăzi?

CERȘ. Ce pofteste duduea?

A. (mănioasă) Dudue? Mi se pare că s'ar potrivi mai bine „cuconiță!”

C. (în sine) Să zic ficei mele „cuconiță!” (tare) Ertăți cuconiță!

A. Vream să știu dacă ai cules aceste fragi cu mânuși în mâni, așa cum ți-am poruncit?

C. Cuconiță nu să poate!

A. De ce nu, vreau să știu!

C. Noi oamenii săraci purtăm mânuși numai eara, când ne degeră mânilor; mânușile mele sunt vechi, groase și cu degetele rupte. Cu ele nu pot să culeg fragi!

A. (întorcându-se) Atunci să-ți mănânci fragile singură!

S. Vino, bună femeie; cumpăr eu fragile și o să le mănânc cu poftă. (Stanca și cerșetoarea es)

SCENA IV. Ana, Moșierul.

[Moșierul îmbrăcat cu un invalid cu un plastru mare la ochi și ca un picior de lemn.]

A. Cum îndrăznești să intri aici, fără să te anunți?

M. (cu vocea prefăcută) Ertare, nobilă dudue; n'am găsit pe nimeni p'afară. Nevoia, foamea m'a făcut îndrăzneț!

A. Dute jos la slugi, să-ți dea ceva de mâncare; n'ai ce căuta aici! Dute! Vezi de pleacă îndată!

M. (rugându-să) O băutură dată de D-stră mi-ar răcori trupul și sufletul!

A. Palavragiu bătrân, o să te duci?

M. (serios) Să vorbește prin sat că e voința boerului ca însuși d-voastră să dați nevoiașilor un pahar de vin; și în s-ta Scriptură este scris că Domnul iubește pe cel ce dă cu plăcere din prisosul său.

A. Cum îndrăznești ticălosule?

M. (insistând) Spuneți nu e cum am zis, că așa e voința boerului?

A. (mănioasă) Dacă nu ești îndată, chem servitorii să te dea afară!

M. (blăstemând) Află că eu sunt boerul! [aruncă dupe el mantaua, barba, cărja și plastru.] Așa mândro și nemilostivo, astfel te porți cu săracii? Alungi pe săraci și neputincioși fără milă? Ce o să faci, când te oi arunca pe tine afară? Tremur de mânie și nu pot să mă liniștesc! Nu vei scăpa de pedeapsa ce o meriți!

SCENA V.

(Cei din scena precedentă. Cerșetoarea cu un coșuleț, Stanca vine și ea din aceeași parte.)

CERȘ. (în dosul culiselor) Lele Stanco îți aduc fragile, te rog vezi, dacă nu sunt frumoase!

M. (zărește pe cerșet.) Pe cine vād aici? (solemn) Femeie, tu nu vii din întâmplare în acest moment!

CERȘ. (încurcată) Vă rog de ertare, cucoane adineaora a fost lelea Stanca aci!

M. (cu vocea înecată) Ano, îmbrățișează pe această femeie!

A. Cum să fac asta, tată, iartă . . .

M. (supărat) De unde tată? Acum 16 ani am întâlnit pe stradă pe o sărmană femeie ce cerea de pomana; în șortul ei plângea un copilăș! Ano, tu erai acea copilă și cerșetoarea era mama ta! Imbrățișaz'o!

A. (rezemându-se de Stanca) O Dumnezeule! (după o pauză zice cu o voce slabă) Stanco, copila de cerșetoare de care mi-ai povestit tu astăzi . . . sunt eu! . . .

S. Boerule, vă rog, nu o goniți!

CERȘ. (plângând îmbrățișând pe Ana) Ana mea, copila mea! 16 ani a trebuit să plâng după tine! (să adresează la boer) Cât mă simt de fericită că o am iarăși și cât de nenorocită că d-voastră o goniți!

M. Ascultă femeie, vă dăruiesc la amândouă un petec de pământ de muncă pe una din moșiile mele. Ia-ți fiica, de mine nu mai e vrednică! Numai dacă să va îndrepta cu totul, atunci poate să mă milostivesc iarăși de ea! (cortina cade.

Toma Dicescu

Povești despre inteligența animalelor

— Tată, de ce să zice unor oameni că sunt proști ca o găscă, întreabă într-o zi

— Da, prieteni ai noștrii, vorbi tatăl foarte serios.

— Tată, răspunsă copilul, eu aș fi socotit că nu ai avea plăcere să numim prieteni ai noștrii, pe niște oameni, cari n'ar merita; atunci cum se face că numești pe animale prieteni ai noștrii?!

— Pentru cuvântul foarte lesne de priceput, copilul meu, fiindcă dobitoacele merită numele de prieteni ai noștrii. Cineva nu pierde dreptul de a fi prieten al nostru, decât atunci, când încetează de a și îndeplini datoria. Pe cât timp ani-

UN ATAC

mica Lenuță, pe când își înșira pe masă jucăriile ei obicinnite și cu deosebire animalele din mica ei fermă model.

— Și oare toate animalele nu sunt niște dobitoace: zisă fratele ei Vasilică, crezându-să destul de deștept, numai fiindcă detesă un astfel de răspuns!...

— Aici te înșeli, dragul meu copil, răspunsă tatăl lăsând ziarul din mână. Dacă ai avea câțiva ani mai mulți, 'mi-ar fi rușine să te aud vorbind așa de rău despre cei mai buni prieteni ai noștrii, animalele.

— Oho! animalele, prieteni ai noștrii, zise copilul râzând!

malul își face datoria, lucrurile merg de minune și de aceea zilnic o să auzi vorbindu-să că cănele, calul și alte animale sunt prieteni ai omului.

— Cum să zice despre Corbu, cănele unchiului nostru, zisă Lenuță; cu toate că acestui căne îi lipsește graiul.

— Și dacă 'i-ar lipsi numai graiul, răspunsă Vasilică râzând din nou; însă îi lipsește multe alte lucruri, nu este așa tată?!

— Și cam ce crezi tu, copile, că îi mai lipsește, întreabă tatăl!

— Apoi... tot îi lipsește, tată!

— Cum tot, amice? Nu te înțeleg!...

— Ei bine, mintea, rațiunea, iată ce le lipsește!

— Animalele nu sunt lipsite de minte și rațiune, atât cât îți închipuești tu, căci de ar fi așa, ce le ar putea face să lucreze altfel?

— Am crezut că acesta ar fi instinctul, tată.

— Și ce este instinctul, mă rog?

— Al! vezi, la asta nu m'am gândit nici odată, tată!

Cred însă că instinctul trebuie să fie acel lucru dat de natură, care face ca animalul să mănânce, când are foame, sau să se ferească de un pericol, de care ar fi amenințat!

— Bine, copilul meu, răspunsul tău este foarte adevărat. Orice faptă nejustă, care duce pe animal la ceva folositor, este instinct. Prin instinct copilul mic apucă țâța spre a suge, iar noi închidem ochii când un soare prea luminos ne isbește; însă oamenii și animalele au ceva mai mult decât atât.

— Ce mai au, tată?

— Tocmai lucrurile, de care tu le învinovățai mai adineaori că nu le au: inteligență, memorie, pricepere, viclenie, generositate, prevedere, curagiu; dar mai ales rațiune, ori cât de vrednic de mirare ți s'ar părea lucrul acesta.

— Rațiune!.. zisă copilul plin de mirare!

— Da fătul meu, fiindcă instinctul este neatârnat de voință, pe când rațiunea este un act al voinței.

— Nu înțeleg bine, tată, zisă Lenuța, care și părăsise jocul și venisă să se urce pe genunchii tatălui său, unde ea era totdeauna bine primită.

— Mie mi s'ar pare că înțeleg, zisă Vasilică gândindu-să. Tu vrei să spui, tată, că rațiunea este aceea, care ne îndeamnă să facem ceva, pe care am putea să nu-l facem; pe când instinctul ne împinge să facem ceva, fără care am muri, cum ar fi respirația, mâncarea, băutura și altele.

— Tocmai așa, copile; cu alte cuvinte, la dobitoace ca și la om, rațiunea poate ajunge să stăpânească instinctul. Dacă de exemplu un câne sau o pisică flămândă intră într'un loc, unde să afle mâncare, instinctul le-ar îndemna să și astâmpere foamea; însă dacă aceste animale au fost bine crescute, rațiunea le va înfrânge acel instinct și ori cât de flămânde ar fi, ele nu vor lua singure, ci vor aștepta să

li să dea. Din potrivă, un copil rău crescut să va lăsa târât de instinctul lui și va mânca orice îi va plăcea, chiar de ar fi să capete boale de stomac.

— Al! înțeleg și eu, zisă Lenuța, pe care vorbele «boale de stomac» o făcuseră atentă.

— Inșă, înțelegi tu, tată, că aceasta 'i o rațiune ca și a omului? întrebă băiatul!...

— Da, pentrucă să nu 'ți fie cu supărare, este același lucru și la om ca și la animal.

Și dacă dorești câteva probe, ascultă:

Sunt câțiva ani, de când într'un oraș oarecare, trăia un câne, care cunoștea prețul banilor. Așa, când cineva îl dăruia cu câte cinci bani, Mob,—așa să numea acest câne,—străbătea ulița până la un cofetar, la care intrând îi da banii și primea în schimb un pesmet. S'a întâmplat însă că cofetarul, curios să vadă ce va face cânele, dacă 'i ar trage o păcăleală, într'o zi luă banii, însă îi dete un pesmete ars. Mob nu zisă nimic, căci ce putea zice bietul animal? însă peste puțin căpătând din nou cinci parale să dusă ca de obicei la cofetar, îi arătă banii pe care îi ținea strânși tare între dinți, apoi plecă în liniște să târguiască de la vecin.

De aci înainte, Mob neîncetat a repetat lecția; de îndată ce primea bani, să îndrepta către cofetarul, care îl păcălisă, îi arăta banii și apoi trecea la vecin.

Acesta este instinct, Vasilică și dacă surioara ta ar face așa ceva, n'am avea noi dreptul să fim mândrii pentru rațiunea ei cea timpurie?

Acum ascultați altă întâmplare.

Un cățeluș, original din insula Malta, era foarte iubitor de următorul joc: îndată ce i să arăta o chee, el se urca iute în pat și își ascundea capul în perine, pe când să ascundea cheea, pe care el trebuia să o găsească. Câte odată, făcea pe șiretul, trăgând cu coada ochiului după chee; atunci era de ajuns să i să zică, O! Pupică,—și îndată el își vâra rușinat capul sub perină.

Mai iată și o altă pildă.

La marginea unui drum, între două poduri, să afla o moară. Morarul, îndată ce să scula dimineata, deslega cânele, apoi să ducea la stavila de din jos, unde după ce termina, trecea la cea de sus, pe când cânele său Hector, care așteaptă acest moment hotărât, fără a fi trebuință să i

să spună ceva, pleca la moară, de unde aducea prânzul morarului, învălit cu îngrijire într'un șervet.

Într-o zi râul umflându-se din pricina ploilor, un cățaluș apropiindu-se prea mult de țărm, cade în râu, care îl târăște cu grabă în cursul său. Hector trecea tocmai atunci cu povara prânzului pentru stăpânul său; el vede pe bietul cățel în primejdie, își pune povara jos, să repede în fuga mare de a lungul țărmului râului și ajunge mai în jos decât cel înecat, să aruncă în apă, socotind așa de bine atât repeziciunea râului cât și a alergăturii lui, în cât sosește la timp, spre a prinde pe sermanul cățel, pe care îl aduce teafăr pe țărm. După ce îl așează pe țărm, bunul Hector, salvatorul, trase câteva labe celui salvat, apoi mersă de luă prânzul stăpânului său, de unde îl lăsa și își urmă drumul în liniște.

Ei bine, Vasilică, ce zici tu despre asta! Asemănă purtarea unor oameni cu a cânelui Hector și spune-mi cui i să cuvine răsplată?

— Cânelui Hector, tată, răspunseră amândoi copii.

P. Pănoiu, Institutator—Crasna.

Din cratiță și tingire un element galvanic

(Poveste științifică)

Părinții lui Vintilă Andreescu, poreclit și *Născocitorul* și despre care am mai vorbit noi, obicinuiău ca lunile călduroase ale veri, Iulie și August, să le petreacă la mica lor moșioară de lângă Comarnic. Cu câtă nerăbdare aștepta iscusitul Vintilă sosirea vacanței, mai ales când gândul său sbura spre pitoreștile pozițiuni ale Orăștilor de lângă Valea Prahovei! Nu doar că învățătura îi părea grea, orele de școală chin și plictiseală, iar profesorii anosti. Cele zece luni petrecute în vuetul Bucureștilor lăsa totdeauna în mintea lui de copil multe cunoștințe, de care nimeni dintre colegii săi nu se putea mai bine folosi. Fără a fi cel dintâi în clasa sa era înșă de sigur primul între ceilalți, care își muncea creierul, să profite și să utilizeze din aceea ce învață. Dumnezeu îi dăruise pe lângă această stăruință a lui și un spirit iscoditor, în cât mai în totdeauna născocirile sale puneau în uimire pe cei din jurul său. Dar ce vreți! După zece luni de continuă străduință să facă și el ceva, îi venea un dor neastâmpărat, de traiul din timpul vacanței și dacă tot anul Vintilă era veselul și vioiul *Născocitor* al școalei, în timpul examenelor din Iunie, devenea cel mai plictisit

dintre elevi. Solemnitatea examenelor îl supăra; orele i se păreau zile, zilele i se păreau luni, luna de examene i se părea an. Ca să scape de tortura ce o îndura, de multe ori își uita de datoriile lui de școlar și în loc să-și prepare examenele, se perdea cu gândul în viitoare planuri ce avea să le realizeze pe pajiștea verde a poenelor de pe moșia părinților săi.

Într-o zi din Iunie trecut, era în clasă la examenul de limba germană. Profesorul îl văzu uitându-se la ceasornic și-l întrebă:

— Andreescule te-ai plictisit? De ce te uiți la ceasornic?

— Iertați-mă domnule profesor. E ora unsprezece și un sfert. Tocmai acum trece trenul la Sinaia. Parcă-l văd șerpuiind pe lângă Prahova gata să intre în tunel.

Toată clasa râse. Vintilă atunci se desmeteci din visarea lui și văzu că fără să vrea, într'un moment de sinceritate, dădu-se un răspuns supărător profesorului său. Acesta, om bun și cunoscător al sufletelor copilărești, îi făcu o observație ușoară adăogând:

— Aibi răbdare, că în curând vei vedea și Prahova.

În adevăr examenul acela era dintre cele din urmă și peste o săptămână Vintilă cu părinții săi se stabiliră la moșie.

Tatăl lui Vintilă avea o moșie mică, cum sunt de obicei cele de la munte, păstrată moștenire dela părinți. Această moșie era situată pe malul stâng al Prahovei la o mică depărtare de Comarnic și în apropiere de renumita pozițiune a Orăștilor. La Orăștii deseori Vintilă venea și așezându-se pe culmea unei coline, privea cu lăcomie neastâmpărată pitorescul tablou al naturii. La picioarele sale cădeau în cascade mici dar cu vuet mare zecile de curenți, care îngrămădite formau apa Orăștilor. Privirea sa de multe ori urmărea câte un mic buștean, care rupt din culcușul său, era dus de apă în zigzaguri și lovit când de un țărm, când de celalt. Bușteanul pe ici pe colea făcea adevărate salturi isbindu-se de pietre și cu multă muncă reușea să ajungă în Prahova în a cărei apă cristalină se vărsau năprasnicele torente ale Orăștilor. Peste aceste torente se află un pod de lemn al șoselei ce leagă Ploestii cu Brașov. De la acest pod priveliștea devine mai fermecătoare. De aci apele au săpat o vale adâncă—adevărată prăpastie—și năvălesc cu furie pe albia lor strâmtă făcând un sgomot asurzitor. La câteva sute de metri, torente se mai astâmpără și sfârșesc a se arunca în Prahova, pe lângă care linia ferată șerpuește în zigzaguri. Ceva mai în sus pe Prahova se zărește și tunelul a cărui intrare văzută din culmea colinei, cum o vedea Vintilă, părea ca o gură de tun.

Dar nu despre toate acestea mi-e în gând acum să povestesc. Vintilă simțise mai bine și de atâtea ori farmecile acestei pozițiuni în cât

vreodată dânsul se va hotărî să le așterne pe hârtie. Doresc însă să vă istorisesc că și aci, pe vârful colinelor, în apropierea Bucegilor, născocirile lui au scăpat pe părinții săi dintr-o mare încurcătură.

* * *

Intr'una din Sâmbete, era prin Iulie, tatăl lui Vintilă primi o telegramă de la șeful lui. Acesta îl anunța că trecând adouă zi cu familia spre Sinaia va lua dejunul la Andreescu. Bătrânul Andreescu era șef de biurou în direcția căilor ferate și vizitatorul anunțat era șeful de serviciu, și deci și șeful lui Andreescu. Obiceiurile vizitatorilor erau bine cunoscute de familia Andreescu, de oarece și în București relațiile dintre cele două familii erau din cele intime. Așa mama lui Vintilă cu toată dragostea ce o simțea pentru Doamna Zoe Mirtea — acesta era numele șefului de serviciu — nu putu să-și stăpânească ciuda ce o simți la primirea telegramiei.

— Adică de ce să mai opresc la noi? zicea dânsa bărbatului său. E greu, e foarte greu să-i mulțumim.

— De ce ești supărată, îi răspunse bărbatul său. Ei nu au să vadă că suntem la munte? Nu pot să fie pretențioși ca la oraș. Vizita lor ne dovedește dragostea ce ne-o poartă și este totdeauna și o cinste pentru noi.

— Nu zic altfel. Dar vezi, eu cunosc pe prietena mea Zoe. Nu o să ne găsească aci ca la oraș unde puteam să ne pregătim de orice și ai să vezi, că o să ne critice în urmă.

— Noi să le dăm un dejun bun și de celelalte ne-o mai scuza, dacă nu vor fi pe placul lor. Mă duc acum până în Comarnic să cumpăr câte ceva și la întoarcere vom hotărî lista mâncărilor pentru dejunul de mâine.

În casa lui Andreescu se făcu o mișcare mare. Toți erau ocupați cu aranjatul odăilor și aproape toată ziua soția, fiica și cu servitoarea nu stătură o clipă scuturând și așezând cât se poate mai cu gust puțină mobilă, ce o aveau. A doua zi altă muncă. Aranjarea mesei și pregătirea de mers la gară, ca să întâmpine pe vizitatori.

Trenul sosea în gara Comarnic la unsprezece și deja de la orele zece familia Andreescu era gata să meargă. În momentul când erau să se urce în trăsură soția lui Andreescu dete un strigăt:

— Soneria este stricată! Vai, ce ne facem?

— Ei, asta acum! Aici suntem la munte. Pe cine să aduc să o repare. O să ne ierte și dânsii, zise bărbatul său.

— Ți-e ușor să vorbești așa, dar să vezi ce mutră o să facă Zoe, când ne-o auzi că chemăm pe nume servitorii. Ce mă fac! Ce mă fac!

Și dezolată, neștiind aproape ce face, d-na Andreescu intră în casă, urmată de ceilalți înmărmuriți, și începu a-și lua pălăria de pe cap și a-și scoate mânușile din mâini. În acest mo-

ment intră și Vintilă, care neștiind ce se întâmplase întrebă:

— Musafirii nu mai vin? Ce bine îmi pare! Tatăl lui supărat și mai mult de această întrebare îi zise:

— Taci din gură, nu mă supăra și tu cu vorbele tale.

În timpul acesta sora lui Vintilă se duse lângă el și îi spuse cauza zăpăcelei adăogând:

— Nu înțeleg și pe mama ce ține atât de mult la afurisita aia de sonerie. Parcă fără dânsa nu se poate

— Dar bine mamă, zise Vintilă, te superi de geaba. Lasă că o dreg eu. Duceți-vă la gară.

— Ei băete, nu știi ce vorbești. Lipsesc sticlele cu săruri (*elementele galvanice* voia să zică) de unde o să le ei tu?

— Acum voi vedea eu ce am să fac. Încrul e cam greu, dar cred, că gândindu-mă o să izbutesc

Pe de altă parte tatăl lui Vintilă stăruia să plece la gară, căci timpul venirii trenului să apropie. Desnăjdăuită mama lui Vintilă își puse din nou pălăria și mânușile și plecă cu fida sa și soțul său.

Vintilă trebui să rămâe acasă, ca să-și îndeplinească promisiunea ce o dase mamei sale. El cercetă cu deamănuntul întreaga instalațiune a soneriei și o găsi în perfectă stare afară de elemente, dintre care unul era spart cu desăvârșire iar celalt trebuia curățat și vasul de zinc înlocuit. Încă din anul trecut se hotărâse a se cumpăra noi elemente, dar prin fatalitate tatăl lui uitase acest lucru.

Gândindu-se puțin, Vintilă sări în sus de bucurie, tipând:

— Am aflat! Am aflat!

— Ce ai aflat domnule Vintilă? îl întrebă servitoarea, care la țipătul lui alergă să vadă ce i se întâmplase.

— Tu să faci bine să-mi aduci tingirea cea mică de zinc și cratița de aramă.

— Mă bate cucoana, zău, nu pot!

— Să faci bine să le aduci, căci altfel într'adevăr o să te bată. Cum vrei să repar soneria?

Motivul acesta fu convingător. Servitoarea îi aduse tingirea și cratița. Vintilă luă apoi un carton mare și făcu în mijlocul lui o gaură destul de mare, ca să intre cratița până aproape de coadă. Turnă în tingire apă sărată și deasupra tingirei așeză cartorul în gaura căreia era vârată cratița. Aranjă astfel, ca cratița să intre trei părți din ea în apa tingirei și pentru ca să stea bine puse apă și în cratița.

— Așa! Acum să legăm sârmele soneriei zise triumfător Vintilă. Polul pozitiv e coada cratiței, cel negativ e mânerul tingirei.

Și alergând se duse la butonul din sufragerie, de care apăsând auzi spre marea sa satisfacțiune clopoțelul sunând sgomotos.

Servitoarea rămase înmărmurită și tocmai când se desmeticise și voia să zică ceva auzi că o strigă din curte. Erau două trăsură cu stăpânii săi și musafirii.

Atunci familia Andreescu înțelese că soneria era reparată și încrețiturile de supărare ale mamei lui Vintilă dispărură ca prin minune.

Soneria a mers de minune până la orele 7 seara când invitații trebuiau să plece cu trenul spre Sinaia. Ei au rămas încântați de primirea ce li s-au făcut și prietenia dintre cele două familii se cimentă și mai tare.

După ce invitații plecară, mama lui Vintilă îl sărută de zeci de ori zicând:

— Odorul meu! Odorul meu!

— Care îți strică tingirile, răspunse râzând Vintilă.

În adevăr tingirea fusese atacată de apă sărată, dar lucrul acesta nu supără de loc pe mama lui Vintilă. Dânsa era mulțumită și zicea mereu:

— I-am primit ca la oraș. N'au ce zice.

Alandron.

Graurul din Segringen

După HEBEL

Și unui graur îi folosește ceea ce a învățat, cu atât mai vârtos folosește unui om învățătura. Un bărbier vestit din Segringen avea un graur, pe care un ucenic din prăvălie îl deprinsese cu meșteșugul vorbirei. Graurul însă nu învăța numai toate vorbele pe care i-le rostea gramaticul său, ci cu timpul încpu să imiteze tot ce auzea și de la stăpânul său ca de pildă: „Sunt bărbierul din Segringen.“ Meșterul bărbier avea un mod particular de a grăi și, în orice împrejurare, fie cu rost, fie fără rost și potriveală, era năravit să repete unele vorbe ca: *da, da, așa, așa, Cum o vrea Dumnezeu, ori par Compagnie*, ceea ce pe românește sa tâlmăcește: „în societate cu alții“ și, afară de astea, adese ori să folosea de vorba: *gogomane!* cu care desmerda mai ales pe ucenic, de câte ori ascuția briciul deandosele cum și când din nebagare de seamă întindea talionul mai mult pe masă decât pe pânză. Cu un cuvânt, din „gogomane“ nu-l slăbia, când i-se părea elevul stângaci. Toate vorbele acestea le învățase și le imita graurul. Prăvălia par'că avea magnet atrăgând cu putere nevăzută mușterii, mai ales că, pe lângă

ras, tuns și frezat, se servia și apă de sapă. Așa era pe vremea aceea: oamenii își râdeau nu numai obrazul, ci se râdeau și la pungă și la minte. Apoi unde se bea, acolo încolțește samânta de vorbă și sporește mâncărimea de limbă; oamenii râdeau, glumeau și în glumele lor adeseori se amesteca și graurul, rostind la întâmplare din vorbele învățate, care de multe ori se potriveau așa de bine, ca și când el ar fi priceput tot rostul convorbirei. Și când câte odata ucenicul îi zicea: Ghiță ce faci? îi răspundea: *gogomane!* Vecinii povesteau fel de fel de pozne despre Ghiță—așa era porecla graurului. Odata, într-o zi de toamnă, Ghiță simți că ușa coliviei și o fereastră sunt deschise. Și cum vremea era frumoasă, gândi în sine: Am învățat destul, așa că cu știința mea voi putea răsbate prin lume, și cu acest gând spălă putina. Ajuns într-o vie se amestecă în tovărășia altor sburătoare vesele și sprintene. Când acestea se înălțară în sbor, Ghiță le însoți, zicând-și că ele negreșit vor fi cunoscând împregiurimile mai bine decât el. Din nenorocire însă, când se lăsară din sbor, căzură toate într-o cursă meșteșugit întinsă. Atunci graurul își zise: „*Cum o vrea Dumnezeu!*“

Peste puțin se ivi și pasărarul, a cărui inimă svâcnea de bucurie, văzând pleșca ce îi căzuse în laț. El se apucă de lucru scoțând din cursă cu băgare de seamă câte o pasărică, pe care, după ce îi răsucea gâtul, o arunca la traistă. Numărul nenorociților scădea din ce în ce și peste puțin era să vină și rândul lui Ghiță, să plătească cu pelea gloaba pentru prea marea-i dorință de libertate. Și cum pasărarul să pregătea a-și întinde iarăși mâna nemiloasă după un robitor durduliu, fără a bănuși ceva, deodată Ghiță strigă din baerile inimei: *Sunt bărbierul din Segringen.* ca și când ar fi știut ce-l poate mântui. La început, pasărarul înlemni de spaimă, ca și când n'ar fi fost lucru curat. Încetul cu încetul își veni în fire și apoi începu să râdă cu poftă de îi da lacrimile din ochi și, când zise: „Ei Ghiță! n'ași fi crezut odata cu capul

să ne întâlnim aici! cum ai ajuns tu, în lațul meu?" *Par compagnie*, răspunse Ghiță. Păsărarul duse frumușel pe Ghiță vechiului său stăpân și primi o bună răsplată. Întâmplarea asta minunată a avut darul de a spori clientela bărbierului, căci acum a toată lumea căuta privilegiu de a vedea poznașul graur. Cine avea nevoie de scos măsele ori de ași lăsa sânge, alerga din depărtare la bărbierul din Segringen.

Ia aminte, cetitorule, căci așa ceva rare ori să întâmplă unui graur. Dar să știi, că foarte mulți tineri, cărora le mai place să tae frunză la câni și să hoinărească, decât să stea acasă ocupându-se cu muncă serioasă și rodnică, au căzut *par compagnie* în lațuri din care n'au mai scăpat toată viața.

A. Crainic.

Jubileul de o sută cincizeci ani

LICEULUI DIN BLAJ

La 21 Octombrie s'au împlinit o sută cincizeci de ani dela întemeierea întâiei scoale secundare românești, a gimnasiului din Blaj, în Transilvania. La anul 1754 Episcopul de fericită aducere aminte *Petru Paul Aron de Bistra*, a deschis cu mijloace modeste așa numita «*Scoală lalinească și școala obștească*». Cu timpul s'a desvoltat din cea dintâi gimnaziul de astăzi, ear din a doua scoala normală. Numărul elevilor fusese chiar de la început de 300, înmărindu-se din ce în ce mai în urmă. Întâiul director al gimnasiului a fost *Grigore Maior*, mai târziu devenit episcop al Blajului, care făcu o fundațiune pentru a se da pâne la 200 de elevi săraci. La 1773 scoala să complectă la 5 clase liceale, potrivit cu legile de atunci. Clasele purtau numele de: principia (I), gramatica (II), syntaxis (III), rethorie (IV), poesia V. La 1831 să adaug alte clase și la 1850 să complectează la opt clase liceale. Toți episcopii și metropoliții români din Blaj au ajutat cu sume mari de bani și au jertit averile lor pentru înaintarea acestor scoale românești.

În ziua de Trei Sfinți, din anul 1854, s'a sărbătorit cu mare solemnitate centenarul

înființării acestor scoale, fiind pe atunci director, ilustrul savant *Timotei Cipariu*. Mulți tinerii români au trecut prin liceul din Blaj și au ajuns bărbați folositori patriei și neamului românesc.

Petre căzute din cer sau meteoare

În anul 1749 un cazac rus cu numele Medwedef găsi pe malul râului Ienisei din Siberia un bolovan mare de fer curat, având suprafața de culoare brună, provăzută cu o mulțime de găurele și greu de 14 măji. Nicăiri prin prejur nu să găsia astfel de fer și oamenii nu-și puteau explica cum a ajuns ferul acesta pe acolo. Naturalistul *Pallas*, care esamînă bolovanul cu deamănuntul, nu-și putu da samă de proveniența lui și să întoarse numai cu povestea ce-i spusese tătării din partea locului, adică că bolovanul a căzut din cer. S'au luat însă câteva bucățele din bolovan și s'au așezat în muzeul de mineralogie din Petersburg, unde să află și astăzi. Nime nu-și putea da sama de proveniența lui, căci să părea lucru prea ridicul pe acelea vremi să-și închipue cineva că pot cădea petrii din cer. Să întâmplase însă înainte cu mai mult de 300 ani, adică la 7 Noembrie 1492, să cadă tot un astfel de bolovan în Alsația (la Ensisheim). Căderea fu însoțită de un mare sgomot în aer, asemenea unui trăznet puternic, care se auzi și în multe alte localități. Bolovanul fu văzut de un copil ce era tocmai pe șes când intră în pământ până la o adâncime de peste un metru și jumătate și avea o greutate de 260 funți. Mai marele ținutului aceleia porunci să se așeze bolovanul în biserică, să puse și o inscripție spre amintirea acestui fenomen și multă lume veni să vadă minunea asta. Dar învățații de pe acea vreme nu-și puteau explica fenomenul. Acești doi bolovani fură cu timpul uitați de lume. La 13 Septembrie 1768 căzu un alt bolovan din cer, la Lucé în Franța, dintr'un mic nour după un tunet puternic văzut de o mulțime de oameni. Bolovanul avea greutatea de peste 3 kilograme. Vestita academie de știință din Paris explică fenomenul, că fulgerul a lovit o peatră de pe pământ și a a-

runcat-o în aer căzând din nou la pământ. La 24 Iulie 1790 căzu o piatră la Juillac, în sudul Franței și primarul din localitate făcu un proces verbal asupra acestui fenomen. Învățații din Paris însă auzind de lucrul acesta afirmară că e imposibil să cadă petre din cer și compătimeau pe oamenii, cari cred în astfel de basme fără rost. În acest timp un învățat german *Fl. Fr. Chladni*, auzând de astfel de fenomene se hotărî să se ocupe mai de aproape cu studiul lor și începu să scotocească prin marea bibliotecă a universității din Göttingen (Germania), dacă nu s'ar găsi ceva asupra astor fel de fenomene. Așa găsi prin deosebire cărți și reviste pomenindu-se de globuri focoase ce s'ar fi văzut pe cer și află că toate știrile și însemnările descriau fenomenul în acelaș fel, așa că să gânde el, că totuși trebuie să fie ceva adevăr în aceste povești. El mai află că din timp în timp apare pe cer câte un nauraș din care ese câte un corp globulos, une ori provăzut cu o coadă luminoasă și însoțit de fum și flacări și că după ce s'a produs un pocnet foarte puternic se sparg și cad la pământ bucăți de peatră și de fer. Ajunse la pământ să scufundă întrînsul și sunt foarte ferbinți îndată după cădere. Chladni declară atunci că și bolovanul lui Pallas ca și celelalte nu sunt altceva decât *fer sau petre meteorice*, ce vin din spațul infinit al universului și apropiindu-se de atmosfera pământului nostru cad pe dânsul. Declarația aceasta a lui Chladni fu primită de învățații de atunci ca cel puțin o glumă, mulți îl acuseră de necredință, iar alți își bătură joc de o așa explicație.

La 26 Aprilie 1803 să întâmplă în Franța la Laigle din nou o măreață cădere de meteori. Cerul era senin, apăru apoi un nor mic negru, care să înmări repede și între tunete puternice să împrăștiă dintr'nsul o ploaie de mii de petre căzând la pământ. Primarul locului comunică despre acest fenomen la Paris și acuma academia franceză să hotărî să trimită un învățat la fața locului. Învățatul era vestitul *Jean Biot*, care venind să convinse de adevărul faptului, și că din timp în timp cad petrii din cer. Căderea meteoriților să întâmplă destul de des

cam de vr'o sută de ori pe an, dar fiindcă cele mai multe cad pe mări și suprafața mărilor este mai mare ca a uscatului, multe dintre aceste meteorite sunt invisibile pentru oameni. Cele mai multe meteorite sunt făcute din diferite petre, une ori însă sunt făcute din fer. La cele de fer să observă forme cristalnice sau celulare și conțin aproape în totdeauna și nichel. În anul 1801 învățatul *Wildmanstaetten* găsi, că dacă să netezește bine o bucată de meteorit și să pune apoi pe dânsa acid azotic (adică apă tare) apar niște linii, cari se încrucișează între ele formând diferite figuri unghiulare. Aceste se numesc figurile lui Wildmanstaetten și să află numai la ferul meteoric. Cel mai mare meteorit cunoscut este unul aflat în 1784 Bemdego în Brasilia și cântărește vr'o 8700 kilograme.

Analisându-se meteoriții s'au găsit întrînsii numai elemente (corpuri simple) cari se găsesc și în pământul nostru. În unii s'au găsit chiar mici grăuncioare de diamant negru precum și substanțe ce conțin carbon ear în unul o astfel de substanță era de 3 milimetrii grosime. Acest fapt este de mare însemnătate, căci ar dovedi că acești meteoriți cărbunoși au fost odinioară purtătorii unor organisme vegetale și de aici ar urma ca și pe corpurile din afara pământului nostru trebuie să fie viață organică.

Dar ne vom întreba de unde vin meteoriții? care este patria lor? După cum am amintit Chladni și-a dat părerea, că ei vin din spațul nemărginit al universului, după ce au rătăcit nenumărate timpuri ca corpuri de sine stătătoare. După cercetările mai nouă a științei s'a aflat, că acești meteori au o iuțală atât de mare, încât nu să mișcă ca pământul și ca ceilalți planete în jurul soarelui în linii curbe închise (cum sunt circumferențele și elipsele), ci că ei vin dela distanțe cu mult mai enorme ale universului și anume din regiunea stelelor fixe, trec întâmplător prin sistemul nostru planetar și atingând pământul cad pe el terminându-și astfel drumul lor.

Un alt lucru curios este faptul, că unii meteori conțin închiși în ei gaze, astfel s'a găsit hidrogen și oxid de carbon. A-

ceasta e o dovadă că ei au fost odinioară într'un loc unde se găsea hidrogen la o mare presiune, lucru care nu s'ar putea întâmpla s. es. pe pământul nostru, unde nu se găsește hidrogen sub presiune. În timpul din urmă s'a dovedit că unele substanțe, găsite în Boemia de sud și cari acolo sunt cunoscute sub numele de petre de sticlă—având înfățișarea unor sguri sticloase—fiindcă mai înainte vreme să credea că sunt sguri din fabrici de sticlă,—nu sunt altceva decât meteori. Și în India și Australia s'au găsit astfel de sguri, în ținuturi unde nici odată n'au fost fabrici de sticlă. Ele au mărimea unor nuci sau și mai mari, conțin aluminiu și au înfățișarea obicinuită a meteoritilor.

Îndată ce Biot examinează meteoritii căzuți la Laigle, mai mulți membrii ai academiei franceze de științe stabilesc ipoteza (părerea) că meteoritii vin din lună și că ar fi bucăți asvârlite de vulcanii lunei. Fiindcă însă s'a dovedit că gurile (craterile) vulcanilor (stânși astăzi) din lună sunt foarte mari, s'a admis, că în timpuri foarte îndepărtate erupțiunile acestor vulcani au fost foarte puternice, neasămănat cu cele de acum ale vulcanilor pământești. Prin astfel de erupțiuni teribile, s'ar fi putut rupe bucăți din suprafața lunei și le-a asvârlit cu forțe enorme afară din lună și astfel au ajuns în spațiul universului.

Explicarea aceasta s'a dovedit în urmă ca neprobabilă și este mai de crezut că meteorii vin din regiunile stelelor fixe și sunt poate sfărâmurile unor corpuri cerești, care ciocnindu-se din cauze pe cari nu le cunoaștem, s'au prefăcut în mii și mii de bucățele.

MICU.

CELE DOUĂ CĂRȚI

FABULĂ

O carte legată cum nu să poate mai frumos, și ale cărei foi arătau prin curățenia lor că nu fuseseră încă citite, zise cu mândrie, unui modest volum, murdar și rupt de întrebuințare:

— Depărtează-te de mine! Nu ți-e rușine a sta așa lângă mine? Nu vezi în ce stare ești? Îmi strici splendida mea legătură în pânză roșie și ornată cu aur!

Cealaltă o lăsă să vorbească mult, și apoi îi zise:

— Nu te ținea așa de mândră! Dacă foile mele sunt murdare și deslipite, dacă hârtia nu mai are candoarea de odinioară, aceasta înseamnă că eu am fost mereu în mâinile stăpânului meu, pe care l'am învățat multe și felurite lucruri frumoase și folositoare.

Poți tu oare să spui tot așa despre tine?

La aceste cuvinte, volumul vanitos, nu putu a mai răspunde și deveni mut.

* * *

Bunele calități ale inimei sunt mai totdeauna preferate, calităților esterne.

După Ferari—Roma T.-Jiu.

O școală de 1100 ani

În zilele de 23, 24 și 25 August anul curent s'a sărbătorit în orașul Osna-brück din Germania jubileul de o mie o sută de ani dela întemeierea gimnasiului numit Carolinum după numele fondatorului Carol cel Mare, prin urmare a unei din cele mai vechi școli. La început această școală prepara elevi pentru preoție. În cursul vremilor școala a avut multe a suferi până când cardinalul Eitel Frideric de Hohenzollern (1623 — 1625) earăși a ridicat-o la o stare înfloritoare. Sărbările jubilarie au fost foarte mărețe.

Cestiuni și probleme de rezolvat

1) Să se găsească formula prin care să putem calcula suma celor dintâi n numere.

2) Să se găsească formula prin care să putem calcula suma celor dintâi n numere impare.

3) La ce temperatură termometrele Réaumur și Fahrenheit, indică același număr de grade și afectat de același semn?

4) Care este animalul vertebrat cu cele mai multe vertebre?

5) Apa, care este incoloră poate colora unele corpuri?

Rezolvarea cestiunilor din No. 9.

Problema I. Care este numărul, care mărit cu 5 sau mărit de 5 ori, să ne dea același rezultat?

După chiar definițiunea problemei să stabilește o ecuațiune simplă.

$$x + 5 = 5x \text{ de unde}$$

$$4x = 5 \text{ sau } x = \frac{5}{4}$$

$$\text{In adevăr } \frac{5}{4} + 5 = \frac{25}{4}$$

$$\text{iar } \frac{5}{4} \times 5 = \frac{25}{4}$$

Au dezlegat: *Em. Pereanu, Mircea Radu, I. Stroescu, și S. Ionescu (București), Lazăr Teodorescu (Iași).*

Problema No. 3. Care sunt metalele care se contractă, când le topim. In primul rând avem: *bismutul, antimoniu și argintul.* D-nul *N. Nicoreanu* semnalează și aliagiul făcut din 4 părți bismut, una plumb și una sfaniu. In al doilea rând avem fonta de fier.

Răspunsuri exacte au fost date de *N. Nicoreanu, S. Ionescu (București), I. Angelescu (Ploști), L. Teodorescu (Iași).*

Problema No. 4. La prepararea industrială a acidului azotic să întrebuițează mai mult azotatul de sodiu, decât cel de potasiu din următoarele cauze:

1) Azotatul de sodiu este foarte comun și deci mult mai eficient.

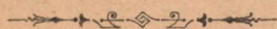
2) El atacă mai puțin aparatele întrebuițate.

3) Ca să producem 63 grame de acid azotic ne trebuie 85 grame azotat de sodiu și 98 grame acid sulfuric pe când cu aceeași cantitate de 98 grame acid sulfuric ca să avem toate 63 grame de acid azotic ne trebuie 101 grame de azotat de potasiu.

4) Din preparatiunea acidului azotic prin azotat de sodiu să obține sulfatul acid de sodiu care are multe aplicațiuni industriale. Intre altele servă după ce să transformă în sare neutră la prepararea sodei (carbonat de sodiu).

Răspunsurile primite n'au fost în totul exacte. D. Mircea Radu s'a apropiat mai mult de adevăr.

Rezolvările celorlalte cestiuni vor apărea într'un număr viitor.

Convorbiri cu tinerii noștri abonati

Filipescu Victor. Suovetaurilia era o jertfă la Romani, care să aducea tot la 5 ani în

Roma, la care să jertfeau 1 sus (porc), 1 ovis (oie) și 1 taur.

Cazacu Petre. Cel mai mare ceasornic este de la gara lioneză din Paris, diametrul discului cu cifrele este de 8 metri, lungimea fiecărei cifre este aproape 1 metru.

Marcu Vasile. Cultura găinilor ca paseri domestice datează de peste trei mii ani.

I. Staia. Ne întrebi cum este mai bine: să închidem sau să deschidem ferestrele în timpul furtunelor. E de preferat să le închidem. Trăsnetul cade totdeauna pe corpuri bune conducătoare și într'o cameră se află foarte multe asemenea corpuri. Dacă fereastra e închisă, geamul e un corp izolator și micșorează numărul cauzelor ce provoacă trăsnetul. Cum mai în totdeauna pe timp furtunos avem și ploae, aerul din casă este mai uscat și e bine deci să-l ținem în această stare, închizând ferestrele, căci să știe că atunci e mai puțin bun conducător de electricitate. Cât despre bănuiala ce o ai că ferestrele fiind deschise se fac curente, care ar atrage trăsnetul nu e întemeiată. Aceste curente pot cel mult să spargă geamurile.

N. Nicoreanu. In scrisoarea ce ne-ai trimis te plângeai de căldura nesuferită ce ai îndurat-o în timpul verii. Un mijloc foarte practic ca să răcorești o cameră, chiar când este espusă la soare este să iei un cearșaf, să-l uzi în apă și să astupi cu dânsul fereastra întreagă. Evaporațiunea apei aduce o scădere de temperatură în aerul din cameră. Cel ce vă scrie, a petrecut multe vacanții în București și a întrebuițat cu folos acest procedeu.

I. Angelescu. O hârtie bună de filtrat trebuie să îndeplinească următoarele condițiuni: 1) apa destilată, trecută apoi prin filtru și supusă la evaporare să nu lase nici un depozit. 2) Să nu fie înegrită de sulfură de amoniu.

Carina Nicolau. Povestea d-tale cu telefonul ne-a făcut să petrecem câte-va minute. O vom utiliza într'un număr viitor. Cunoaștem și noi un fapt autentic relativ tot la telefon. Acum vre o câți-va ani un țăran, proprietar mare de altmintrelea, vine în cabinetul unui prefect și i să plânga acestuia de șicanele ce i le făcea primarul. Prefectul, un om foarte amabil, sună la telefon și chiamă

pe primarul reclamat. Acesta venind la aparatul său capătă o dojană aspră de la prefect în timp ce țăranul asculta și el convorbirea. Sfârșind cu observațiile ce le făcu primarului, prefectul adresându-se țăranului îi zise: Ești mulțumit?

— Hei! Hei! Trebuie să fiu prea prost domnule prefect *ca să cred eu că primarul e în cutia asta*. Am mai văzut eu muzică ca asta de vorbește ca omul.“

Bietul țăran auzise fonograful în București și telefonul abia atunci se introdusese. Astăzi însă nu se mai pot întâmpla asemenea nostimade, toți țărani cunosc telefonul.

ȘEARPELE ALB*)

De mult, foarte de mult, trăia un rege, a căruia înțelepciune era cunoscută în lumea întreagă. Nimic nu-i rămânea ascuns parcă vestea oricărei întâmplări, fie cât de tainică, i se aducea prin aerul văzduhului. Dar și el avea un obicei ciudat. La fiecare prânz, după ce totul se lua de pe masă, și când nimeni nu mai era de față, o slugă credincioasă trebuia să-i aducă un castron. Castronul era acoperit, și sluga nu știa ce e înăuntru și nici altcineva nu putea să o știe, căci regele nu lua capacul de pe castron și nu mânca din el până nu era singur, singurel.

Asta merse așa un timp îndelungat, până într-o zi, când sluga luase castronul de pe masă, și îl coprinse curiozitatea până intra-tăta în cât nu mai putu să se împotrivească ei, și de aceia duse castronul în odaia sa. Inchise binișor ușa, ridică capacul și găsi în castron un șarpe alb. Cum îl văzu, îi veni pofta să mănânce și el, tăia dar o bucățică și o duse la gură. Dar de abia această bucățică atinsese limba lui, când iată că aude pe la fereastră o șoptire ciudată de niște glasuri subțirele. El se apropie, ascultă și pricepu că erau vrăbiile, cari vorbeau între ele, și-și povesteau ce văzuseră în pădure și pe câmpii. Vezi minune, mâncând din șarpe, omul căpătase darul de a înțelege limba animalelor!

Se întâmplă, că tocmai în aceiași zi să pearză regina inelul ei cel mai frumos; toți bănuiau că sluga din casă l-ar fi fu-

rat, fiindcă numai el avea intrarea prin toate odăile. El fu chemat înaintea regelui, care cu vorbe îngrozitoare îl amenința, că dacă nu va descoperi până a doua zi pe hoț, îl vor lua pe el drept hoț și-l vor omori. Sermanul om se jura, că nu știa nimica, că el este nevinovat, dar tot nu i se dote crezământ. În acest mare chin și neliniște, servitorul se duse în curte și se tot gândia cum să scape din această mare nevoie. Rațele ședeau tocmai unele pe lângă altele pe lângă o apă curgătoare și se odihneau, își curățeau și neteziau pennele cu ciocurile și vorbeau intim între ele. Servitorul se apropie de ele și le ascultă cu băgare de seamă. Ele își povesteau cum de dimineață s'a făcut mare răboiu prin curte și ce mâncare bună au găsit! De odată una din ele cam supărată zise: «mie îmi stă ceva greu în stomac; din grabă am înghițit un inel, ce căzuse în dreptul ferestrei reginei». Servitorul o prinse numai decât, o duse în bucătărie și zise bucătarului: «Ia taie această rață grasă.»—«Da, răspunse bucătarul,—cântărind-o în mână,—asta de mult aștepta cuțitul, și va da o friptură bună», și numai decât îi și tăia capul. Deșertându-se măruntaele se găsi inelul reginei în stomacul raței. Acum îi era servitorului lesne să probeze nevinovăția lui în fața regelui, și regele voind să-și repare greșala, dote servitorului să ceară ce dorește, fie chiar slujba cea mai înaltă la curte. Servitorul refuză totul, ceru numai un cal și bani de drum, căci, zicea el, că ar avea mare plăcere să cunoască lumea și dorește să se plimbe câtă-va vreme. Așa dar el plecă de la rege și se duse în lume. Într-o zi ajunsese la un heleșteu și văzu trei pești, cari se încurcaseră printre trestii, și se chinuiau să ajungă iarăși în apă. Cum el înțelegea limba animalelor, auzia vaețile lor, că se vor prăpădi. Fiind milos se dote jos de pe cal și aruncă peștii în apă. Ei nu mai puteau de bucurie și strigară către mântuitorul lor: «O vom ține minte și-ți vom răsplăti». Omul nostru mai merse cât mai merse, când auzi o voce în nisip. El luă seama și auzi cum regele furnicilor se plângea: «Ah de ce oamenii nu ne cruță cu animalele lor grosolane. Iată acest cal nătâng mi-a omorât fără milă oamenii mei, cu copitele lui greoaie». Omul apucă pe o altă potecă și regele furnicilor îi strigă: «O vom ține

*) Din basmele fraților Grimm.

mințe, și-ți vom răsplăti». Ajunse acum într-o pădure, și acolo văzu o pereche de corbi, aruncând puii din cuib: «Plecați de aici, ștregarilor, strigau ei; nu vă mai putem sătura, sunteți destul de mari, hrăniți-vă singuri». Sărmanii pui erau pe jos, și să zbăteau cu aripioarele și încercau să zboare și țipau: «Vai de noi, copii nepuțincioși, să ne hrănim noi singuri, când nici nu putem să sburăm! N'avem decât să murim de foame! Bunul tânăr se dă jos de pe cal, își omori calul cu sabia, și îl lăsa să fie hrana puilor de corbi. Puii se apropiară, se săturară și strigară: «O vom ține mințe și-ți vom răsplăti». Acum tânărul trebuia să meargă înainte pe jos și după ce străbătuse căi multe, ajunse într'un oraș mare. În acest oraș era mare larmă și îmbulzeală și mai mare pe stradă, și un om călare făcea cunoscut tuturor că fiica regelui caută un soț, dar cine voeste s'o dobândească, trebuie să eșecute mai întâi o muncă grea, grea de tot, și dacă nu va isbuti s'o facă, își va pierde viața! Mult se încersaseră deja, dar nereușind își perduseră viața. Tânărul nostru când văzu pe fiica regelui, în toată frumusețea ei, uită orice primejdie, merse la rege și i se înfățișă ca pețitor. Fu dus la marginea mării și în fața lui fu aruncat un inel de aur în mare, și i se dă poruncă să scoată acest inel din fundul mării; tot deodată fu amenințat, că dacă se va ivi deasupra apei fără inel, îl vor cufunda din nou în mare și el va trebui să peară acolo. Stând el așa la mal, nehotărât ce să facă, vede deodată apropiindu-se trei pești, și erau tocmai aceia cărora le scăpase viața.

Peștele din mijloc ținea în gură o scoică pe care o aducea la mal, la picioarele junelui, și când el ridică scoica și o deschise, găsi inelul de aur în ea. Foarte vesel îl duse regelui, așteptând să i se dea răsplata făgăduită. Dar când fiica regelui, care era foarte mândră, află că tânărul nu e din sânge nobil, îi ceru să-i mai facă și o a doua ispravă. Chiar ea se scoboră în grădină și risipi prin iarbă zece saci de mei și-i zise: «Până mâine dimineață înainte de răsăritul soarelui, trebuie să aduni meiul și să nu lipsească nici un grăunte». În zadar junele se tot gândea, cum să mai facă și aceasta, și ședea trist în grădină și aștepta să fie dus la moarte, când se va crăpa de ziua. Când cele dintâi raze

ale soarelui străbăteau prin grădină, el văzu cei zece saci plini, puși unul lângă altul, și nu lipsia nici un grăunte de mei. Regele furnicilor venise peste noapte cu mii și mii de furnici, și animalele recunoscătoare adunaseră în saci tot meiul. De dimineață fiica regelui se scobori în grădină și se miră când văzu că tânărul făcuse ce ea ceruse. Dar ea tot nu putu să-și stăpânească mândria inimei și zise: «Deși ai făcut cele două lucruri ce eu ți-am cerut, tot nu vei fi soțul meu, până nu-mi vei aduce un măr din pomul vieții». Nici odată bietul tânăr n'ar fi putut să găsească pomul vieții, dacă puii de corb, cari voiau să fie și ei recunoscători, nu i-ar fi venit într'ajutor. Ei crescuseră mari și mergeau după mântuitorul lor, și când auziră ce cere fiica regelui, sburară numai decât la pomul vieții, și unul dintre ei aduse în cioc mărul și îl lăsa să cadă în mâna tânărului, care îl prezentă frumoasei fecioare, și acum ultima condițiune fiind împlinită, și ne mai având nici un alt cuvânt de împotrivire, ea deveni soția tânărului, și când bătrânul rege muri, el fu încoronat ca rege și trăiră amândoi fericiți și ajunseră la adânci bătrânețe.

Toma Dicescu.

Roua și Soarele

Fabulă

Roua, care în revărsatul zorilor, strălucea în diferite culori ale curcubeului, peste tinerile erburi din câmpie și coloratele corole ale florilor, să mândrea prostește, vanitoasă și zicea într'una aceste cuvinte:

— Eu întrec în frumusețe toate tucurile din lume!

Soarele care răsărea atunci din depărtatul orizont surăse din vârful dealurilor auzind acele cuvinte și încet să ridică majestos pe cer.

Roua, persecutată de căldură, peri într-o clipă și din ea nu rămăsă decât o rară și dulce amintire.

* * *

Frumusețea e trecătoare și e vanitos a cela, care pune baza în ea.

După Ferrari—Roma, T.-Jiu.

LUŢA NOEMBRIE (Brumariu)

November. Novembre. November. Maimactirion.

Zile vrednice de însemnat în această lună.

- 1 Nov. 1599. Mihai Viteazu intră în Alba-Iulia.
4 Nov. 1816. * Poetul Andrei Murăşanu în Bistriţa (Transilvania) † 1863.
8 Nov. 1497. Vasco de Gama descopere Capul de Bună Speranţă.

- 15 Nov. 8-a Ch. † A. Horatius Flaccus, poet roman în Roma.
22 Nov. 1798. † L. Galvani (descoperitorul electricităţii galvanice).
28 Nov. 1877. Osman Paşa capitulează la Plevna şi să predă armatei române.

ŞARADE

propuse de V. Uscătescu elev sc. ceramică T.-Jiu

I

Cuvânt patratie:

Instrument de muzică (ţărănesc).
Un popor barbar.
Plantă de mare.
Nume la circuri.
Instituţie de învăţământ.

II

Intreg cuvântul îl găseşti
Pe la mari curţi boereşti,
Iar de ieai cea dintâi parte
E din muzica vocală
Cea de-a doua 'i zici departe
Lângă marea triumfală.
Tot cuvântul de ai ghicit
E un nume înşos.

Rugăm cu insistenţă pe toţi domnii, cari nu şi-au plătit abonamentul să ni-l trimită cât mai curând, căci cu No. 12 să încheie anul al II-lea.

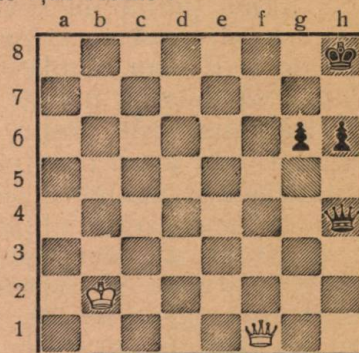
Domnii cari doresc a se abona pentru anul al III, care începe cu Ianuarie 1905, sunt rugaţi a ne încunoştinţa.

JOCUL ŞAHULUI

(urmare)

Nu în totdeauna, în cursul jocului unei partide de şah, să poate ajunge ca regele inamic să devină *mat*. Când amândouă partidele nu pot să-şi ajungă acest scop, atunci jocul trebuie să înceteze şi să zice că este nehotărât, este *remis*. Aceasta să întâmplă: 1) Când amândoi protivnicii n'au destule forţe spre a-şi putea da mat. Astfel dacă s. es. au rămas numai cu regii, sau când un jucător are numai regele, iar celalt pe lângă rege mai are un călareţ sau un căpitan sau în alte cazuri. 2) Când amândoi jucătorii repetează aceleaşi mişcări şi persistă continuu în aceleaşi trăsături sau unul din jucători sileşte pe celălalt, prin un aşa numit «vecinic şah», să facă me-

reu aceleaşi mişcări. În figura alăturată este reprezentat un astfel de «şah vecinic».

Albul dă prin aghiotantul său şah pe f 8. Regele negru trebuie să meargă pe h 7, atunci albul îi dă şah cu aghiotantul pe f 7, şi sileşte astfel pe rege să se retragă pe h 8. Albul dă din nou şah pe f 8 ş. a. m. d. Albul face deci, prin aceeaşi mişcare jocul nehotărât, remis, — căci altminteria ar fi pierdut. 3) Când un jucător posedă în adevăr forţele necesare spre a da mat, însă nu pricepe cum. 4) Când un rege este pat.

Valoarea figurilor de şah Aghiotantul valorează cât 2 turnuri şi e mai tare ca un turn şi o altă figură mai mică. (Figuri mai mici, mai slabe, sunt călareţul şi căpitanul faţă de aghiotant şi turnuri). Turnul este egal cu o figură mică şi doi soldaţi, din contră e mai slab decât două figuri mici. Călareţul şi căpitanul au valori egale, fiecare valorează cam cât trei soldaţi. Aceste valori sunt însă numai relative, căci valoarea lor atarnă şi de poziţia şi mişcarea lor în cursul jocului.

Scrierea pe scurt a figurilor şi a mişcărilor

Când voim să scriem ce mişcări fac figurile trebuie să înşămnam fiecare figură cu litera ei iniţială şi numărul patratului pe care stă figura, iar mişcarea să arată punând între acestea semne o liniuţă orizontală.

Regele îl vom înşemna cu R
Aghiot. » » » » A
Turnul » » » » T
Căpit. » » » » I (Infanterie)
Călar. » » » » C

Astfel dacă vom scrie C. g 1—f 3 vom înţelege: călareţul să mişcă de pe patratul g 1 pe f 3. Când avem de mişcat soldaţii nu punem nici o iniţială. Astfel scriind: e 2—e 4 vom înţelege că soldatul de pe e 2 să mişcă pe e 4. «Şah la rege» să notează cu †. Semnul rocadei dinspre partea regelui să notează: O—O, ear din spre partea aghiotantului: O—O—O.

Director, proprietar şi editor I. MOISIL prof. şi directorul gimnasiului din Târgu-Jiu.
Comitetul de redacţie: AL. ANDRONESCU, STEF. BOBANCU, AUG. CRAIŢIC, ECON. I. MĂLBĂESCU
I. MOISIL, profesori ai Gimnasiului Tg.-Jiu

TIPARUL N. D. MILOŞESCU, FURNISORUL CURŢII REGALE T.-JIU.

Abonamentul pentru România

Pe un an 8 lei
 Pe o jumătate an 4 »
 Pe 3 luni 2 »

CULTURĂ

MORALĂ, IUBIRE DE NEAM, ȘTIINȚĂ
 MUNCĂ

Abonamentul pentru Austro-Ungaria

Pe un an 8 coroane
 Pe o jumătate an 4 »
 Pe 3 luni 2 »

LA CRĂCIUN

I. Copilul

Bucurie, bucurie
 La apus și răsărit
 Căci a lumii mântuire
 Eată, eată a sosit!
 Din părinți fără avere
 Intr'un sat necunoscut,
 Un copil sărman și gingaș
 Azi în iesle s'a născut,
 Dar acest copil odată
 Lumea întreagă va uimi,
 Căci minciuna și păcatul
 Fără milă va sdrobi.
 Omenirea prăznuește,
 Cântă îngerii în cor,
 Ear măicuța tinerică
 Blând admir, al ei odor.

II. Colindătorii

Ce mișcare, ce cântare
 Se aude pe 'nsărat?,,
 Sunt colindătorii harnici,
 Ce pe uliți au plecat.

Băiețași la față rumeni,
 Cu căciula pe urechi,
 Ce nu vor ca să se piarză
 Datinele sfinte, vechi.
 Ei pășesc cu străduință
 Prin omătul sclipicios
 Și sub streșini primitoare
 Cântă cântecul voios
 D'un copil trimis din ceruri
 Peste tot ei povestesc,
 Și de a spune a lui ivire
 Nici de cum nu obolesc.
 Frigul tot mai tare crește,
 Neaua scârțăe sub pași,
 Ce le pasă?... E Crăciunul;
 Ei colindă dragălași.

III. Steaua

Din hârtie e făcută
 Și d'un băț e aninată,
 Dar întreabă-l... El n'ar da-o
 Nici pe lumea asta toată.
 Cântând versuri mult voiașe,
 El mereu o învârtește.
 Ș'alui față rotunjoară

Tot mai falnic strălucește.
 Stelelor din înălțime
 Ce clipiți cu-așa mânia?...
 Înțeleg... Necaz vă face
 Steaua mândră de hârtie.

Andrei Bârsan.

CRĂCIUN VESEL

Era într-o seară de Moș-ajun. Un vânt rece ca gheața șuera pe ulițele Bucureștilor, iar zăpada scârțea sub picioarele grăbite ale trecătorilor, cari zoriau ași face ultimele târgueli de ziua Nașterii Mântuitorului. Noaptea cu umbrele sale învelea din ce în ce mai tare pământul și pe când lampagii să grăbiau să aprindă felinarele, eternele lumini de pe bolta cerească scânteiau cu putere și atâta veselie răsufla din licăritoarea lor lumină, încât fiecare stea părea a fi ochiu de înger zâmbitor.

În furnicarul de lume grăbită, rătăcia o fecioară ca de 12 ani, palidă, îmbrăcată subțire de tot pe un așa ger strajnic și în vreme ce măsura cu privirea-i sfioasă pe trecători, tot trupul îi tremura de frig. La un moment dat păru mai hotărâtă și apropiindu-se de un domn bine îmbrăcat îi zise cu glasul aproape stins sub povara suferinții: «*Ai milă de mine și miluește-me cu ceva!*» Domnul însă pe la a cărui ușă *Mila* n'a aflat vreodată adăpost, trecu nepăsător și rece ca și vremea, fără a o băga în seamă. Biata copilă, mai agrăi la felu pe câțiva trecători, dar ruga-i nu găsi răsunet în sufletul nimănui. Atunci o perdea de lacrimi i se lăsă pe ochi și chinuită de mâhnire să furișă printr-o curte întunecoasă, de unde urcând câteva scări șubrede, își perdu urma într-o odăiță dosnică.

Când deschisă ușa, un frățior mai mic o întrebă: «*Marioară, ce ai adus?*» — «*Ah! nimic drăguță*» răspunse fetița prăpădită de întristare, «*n'am întâlnit nici o inimă compătimitoare, care să se fi îndurat a-mi dăruia ceva. Să vede că-mi lipsește priceperea de a cere milă.*» Copilașul își seca ochii plângând și cu glasul întrerupt de sughit, abia rosti vorbele: «*Și eu nu mai pot de foamă!*»

Mama lor cea văduvă și doborâtă de boală sta ferecată de pat. Dela moartea soțului ei, numai cu mare greutate și cu amarnică trudă mai putea dobândi câte un codru de pâne pentru sine și pe seama copilașilor. Acuma, din pricina boalei, de mai multe săptămâni nu mai putea munci și cu o zi mai înainte, dase cel din urmă gologan pentru pâne. Inima i se rupea de durere

ascultând tânguitoria povestire a copilașilor și mută de durere cu fața scăldată în lacrimi, împreunându-și mâinile în semn de rugăciune oftă: «*Doamne nu ne lăsa!*»

Nu departe de acest loc al suferinței, la câți-va pași numai, se înalță peste drum o mândră casă boierească. Din ferestrele mari, împodobite cu perdele scumpe, se revărsa pe uliță o vâpae de lumină.

Salonul luminat era plin de viață și de veselie; mai ales copilașii sglobii alergau de colo până colo, ca să vadă ce le-a adus Moș Crăciun.

Nu trecu mult și toți ai casei deteră roată împrejurul unei mese bogate, ca să-și potolească foamea de seară. Când ospătau mai cu poftă atunci, Despina, cea mai în vârstă dintre copii, o fată cam de treisprezece ani, întrerupse veselia cu un glas duios de înger: «*Când m'am înapoiat azi dimineață de la biserică, fetița, care mi-a adus cercelul pierdut, sta la poartă și plângea. Mi-a spus că mama sa zace de mult greu bolnavă și nu mai poate câștiga nimic. Biata fetiță mi-a înduișat inima. Ași vrea să-i fac o bucurie dându-i ceva din darurile primite. Imi dai voe mamă?*» Mama sa se învoi din toată inima și Despina, luând un coșuleț puse în el din darurile primite: turte dulci, mere, nuci și portocale, iar mama sa mai aduse: câteva perechi de ciorapi și niște hăinuțe calde, apoi, fetița însoțită de un Arnăuț, iuți pasul și peste puțin intră în locuința Marioarei, unde avu privilegiul de a vedea cu ochii: lipsa și suferința de care până aci abia numai auzise vorbindu-se.

Când se întoarse acasă și începu a povesti că familia de peste drum n'are nici măcar o coajă de pâne cu care să-și alunge foamea, cum micul Costică lichnit de foamă înghițise turta dulce dintr-o dată și cum biata văduvă plângea de bucurie, atunci, mama ei, o femeie miloasă și darnică, alergă numai decât în sufragerie și încărcă un coș mare cu tot felul de lucruri și de ale mâncărei; copii deșertară din pușculițe micile lor economii, iar boerul înfășurând în hârtie un galbin ferecat îl puse în coș.

Bine a zis, cine a zis: *roagă-te lui Dumnezeu să-ți ajute prin oameni!* Nu trecu